

ҒЫЛЫМИ - ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

№ 1 (66) 2015

Наурыз

М Т А З

НАУЧНО - МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

Бәрекелді!!!

Ұстаз еңбегі «Ыбырай Алтынсарин» төсбелгісімен марапатталды

Қашан да мемлекет тарапынан білімді ұрпақ тәрбиелеу мақсатына, сондай-ақ еліміздің білім және ғылым саласында қол жеткізген жоғары жетістіктеріне өз үлестерін қосқан ұстаздарға аса зор көңіл бөлініп жатқандығы белгілі.

Мұғалімдер үшін марапаттың ең кереметі – «Ы.Алтынсарин» белгісі үздіктердің үздігіне беріледі десек, биылғы жылы осы белгі қазақстандық білім беру саласындағы жаңа мазмұнға көшудегі тың жаңалықтарды енгізуде ізденімпаздықпен, жауапкершілікпен облыс ұстаздарының біліктілігін арттыруға өз үлесін қосып жүрген «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының директоры, педагогика ғылымының кандидаты, Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университетінің доценті, ҚР Тәуелсіздігінің 20 жылдығы медалінің иегері, Қазақстан Оқу Ассоциациясының БҚО бойынша тренері, Қазақстан Оқу Ассоциациясының президенті, Халықаралық Оқу Ассоциациясының мүшесі С.С.Измуханбетоваға берілді.

Ұлағатты ұстаз еңбек жолын бастаған кезден-ақ, республикалық «Жыл сынып жетекшісі» байқауына қатысып, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Құрмет грамотасымен» марапатталды.

Халықаралық Оқу Ассоциациясының мүшелері, шетелдік ғалымдар Daniel Churchill Head, A.Cranfordпен халықаралық деңгейде іс- тәжірибелерімен бөлісіп, Стамбул қаласында өткен халықаралық конференцияға қатысты. Солтүстік Айова университетінің профессоры Давид Ландиспен бірге оқушылармен жүргізген зерттеу жұмыстары жинақталынып, Москва қаласында «Перемена» Халықаралық журналында жарияланды. 2006 жылы Лондонда «Langige Arts» Халықаралық журналына ағылшын тілінде әдістемелік ұсынба ретінде жарияланды.

Облыс педагогтарына білім саласын өркендетуге бар білімі мен білігін, іс-тәжірибесі мен педагогикалық шеберлігін арнап жүрген білімді де білікті ұстаз қарапайым мұғалімдіктен бастап, директордың оқу-тәрбие ісі жөніндегі меңгерушісі, мектеп директоры, институт директоры қызметіне дейін шығармашылық және әдістемелік көмектерін адал орындауда.

Осындай игі істердің жанашыры, білімді ұстаз «Оқушылардың зерттеушілік әрекеттері арқылы коммуникативті құзыреттілікті қалыптастырудың педагогикалық шарттары» тақырыбында кандидаттық диссертация қорғады. Соның нәтижесінде отызға жуық ғылыми мақалалары қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде жарияланды.

Софья Салахиденқызының есімі 2010 жылы Алматы қаласы «Ғылым» баспасынан шығарылған Қазақстан Республикасы білім саласының үздік қызметкерлері енгізілген «Сердце, отданное детям» кітабына енгізілді.

2011 жылдан бастап «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының филиалы «Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының» директоры болып жұмыс жасауда.

2013-14 жылдары С.Салахиденқызы «Өрлеу» біліктілікті арттыру орталығы» АҚ 2011-2016 жылдарға арналған даму стратегиясына сәйкес, Сингапур, Оңтүстік Корея елінің оқытушылар одағы ұйымдастырған семинарға қатысып, «Smart Learning Programme for specialists of the Republic of Kazakhstan» тақырыбында біліктілігін көтеріп, шетелдік іс-тәжірибені отандық тәжірибелермен салыстыра отырып, облыс педагогтерімен бөлісуде.

Білімнің асқар шыңын бағындырып, ғылымның қиясына өрлеу, болашақ ұрпақты тәрбиелеуші ұстаздардың ұстазы болу ешқашан оңайлықпен келмейді. Ұстаздар үшін ең жоғары награда болып саналатын және бағаланатын «Ы. Алтынсарин» төсбелгісімен марапатталған әріптесімізді шын жүректен құттықтап, әлі де алар асуыңыз, бағындырар биігіңіз көп болсын дейміз!

**«ӨРЛЕУ» БАҰО» АҚ филиалы
«Батыс Қазақстан облысы бойынша
педагогикалық қызметкерлердің
біліктілігін арттыру институтының» ұжымы**

НӨМІРДЕН-НӨМІРГЕ ДЕЙІН.....

21 қаңтар. «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы «Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты» жоспарына сәйкес Инновациялық технологиялар және ғылыми-жаратылыстану (гуманитарлық) пәндерді оқыту әдістемесі кафедрасы бастамасымен «Оқушылардың математикалық функционалдық сауаттылығын және мәселені коллаборативті шешу дағдыларын дамыту» тақырыбында семинар болып өтті.

Аталмыш семинар Орал қаласындағы М.Ықсанов атындағы №36 ЖББОМ базасында 12 жылдық білім берудің бастапқы оқу бағдарламасы бойынша апробациядан өтетін №36 ЖББОМ бастауыш сынып, қазақ тілі, орыс тілі қазақ сыныбындағы, ағылшын тілі, информатика пәндерінің мұғалімдеріне арналды.

Мақсаты: оқушыларды PISA бағдарламасы тапсырмаларын орындауда оқытудың белсенді стратегияларын қолдану бойынша мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін дамыту. Семинарға 15 мұғалім қатысты.

26 қаңтар. «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы «Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының» ұйымдастыруымен орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдеріне арналған курс тыңдаушылары үшін Орал қаласындағы физика-математика бағытындағы Назарбаев Зияткерлік мектебі базасында «Оқыту үшін бағалау - орыс тілі пәнін оқытуда оқушылардың ынтасын арттыру құралы» тақырыбында облыстық семинар оздырылды.

Семинарды институтымыздың инновациялық технологиялар және ғылыми-жаратылыстану (гуманитарлық) пәндерді оқыту әдістемесі кафедрасының аға оқытушысы және НЗМ оқу жұмысы жөніндегі

директордың орынбасарының басшылығымен орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері ұйымдастырды.

Семинар барысында оқушылардың жауаптарын формативті бағалау, критерий бойынша бағалау, кері байланыс арқылы бағалау, өзін-өзі бағалау, өзара бағалауды тәжірибеде қолдану көрсетілді. Семинар жоспарына сәйкес ашық сабақтар, тренинг өткізілді.

13 ақпан. «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы БҚО ПҚ БАИ жоспарына сәйкес №36 ЖББОМ базасында сынып жетекшілеріне арналған «PISA халықаралық зерттеуін жүргізу аясында оқушылардың функционалдық оқу сауаттылығын дамыту» тақырыбында семинар-практикум өткізілді. Семинарға барлығы 24 тыңдаушы, (аудан, қала, облыстық мектеп) ЖББОМ сынып жетекшілері қатысты.

Мақсаты: Оқушыларға функционалдық сауаттылыққа негізделген PISA бағдарламасы тапсырмаларын орындаудың белсенді жолдарын үйрету.

Күтілетін нәтиже:

1. Белсенді оқыту стратегияларын біледі;

2. Мектеп оқушыларының оқу сауаттылығын дамыту үшін белсенді оқыту стратегияларын қолдана алады;

3. Мұғалімдердің пәндік-теориялық, әдістемелік дайындығын күшейту арқылы оқушылардың функционалдық сауаттылықтарын қалыптастыруға бағытталады;

4. Мәселені коллаборативті шешу дағдыларын дамытуды үйренеді.

Семинарға қатысушыларға әдістемелік және практикалық көмек көрсетілді, мұғалімдер шығармашылықтарын шыңдап, өзара ой бөлісті. Семинар өз мақсатына жетті. Семинар соңында мұғалімдерге PISA бағдарламасы бойынша барлық материалдар (электрондық нұсқа) берілді.

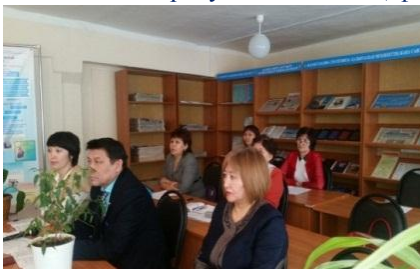
25 ақпан. Институт жоспарына сай Инновациялық технологиялар және ғылыми-жаратылыстану (гуманитарлық) пәндерді оқыту әдістемесі кафедрасының ұйымдастыруымен, PISA тренерлерінің қолдауымен «PISA халықаралық зерттеуін жүргізу аясында оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту» тақырыбындағы облыстық ғылыми-тәжірибелік онлайн семинар өтті.

Семинар жұмысына PISA бойынша (оқу сауаттылығы, математикалық, ғылыми-жаратылыстану бағыты) курстан өткен мұғалімдер қатысып, курстан игерген білім, білік дағдыларына сай баяндама жасады. Сонымен қатар жан-жақты тақырыпта мақалалар жазды. Семинарға барлығы 23 мектеп қатысты, оның ішінде биылғы PISA зерттеуіне қатысатын мектептер де қамтылды.

16-27 ақпан. «Өрлеу» БАҰО АҚ Батыс Қазақстан филиалындағы қысқа мерзімді курс аясында Ж.Досмухамедов атындағы педагогикалық колледж базасында ТЖКББ жалпы білім беретін пән оқытушыларына арналған көшпелі тәжірибелік сабақ ұйымдастырылды. Сабақтың тақырыбы: Зерттеу қызметін қалыптастыру арқылы оқытушылардың кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіру.

Мақсаты: колледж оқытушыларының зерттеу қызметін қалыптастыру. Сабақтар дәріс және пікірталас түрінде өтті. Дәрісте мақала, баяндама, эксперименттік және жоба жұмыстарының ресімделу талаптары қаралды. Сонымен қатар, аталған колледж оқытушыларының және оқушылардың зерттеу жұмыстарына шолу жасалды. Тыңдаушылар да зерттеу

жұмыстарымен бөлісіп, қосымша кеңестер алды.

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы
«Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін
арттыру институты»

Филиал акционерного общества «Национальный центр повышения квалификации
«Өрлеу» «Институт повышения квалификации педагогических работников по
Западно-Казахстанской области»

Ғылыми-әдістемелік журнал
«ҰСТАЗ»
Научно-методический журнал
1(66)2015

Құрылтайшы:

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының
филиалы «Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық
қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты»

**Ақылдастар алқасы және редакция
алқасы мүшелері**

Софья Измуханбетова – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының филиалы Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты.

Елдос Сафуллин – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының филиалы Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты директорының орынбасары, магистр.

Айгүл Мынбаева – Батыс Қазақстан облыстық білім басқармасының басшысы.

Шалқыма Құрманалина – Ж.Досмұхамедов атындағы Орал педагогикалық колледжінің директоры, педагогика ғылымдарының докторы, профессор.

Светлана Бахишева – Педагогика ғылымдарының докторы.

Лариса Обыденкина – «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Орал қаласындағы «Педагогикалық шеберлік орталығы» филиалының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты.

Күлән Дүйсенғалиева – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының филиалы Батыс Қазақстан облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты Баспа қызметі және қоғаммен байланыс бөлімінің басшысы.

Редактор:

Ғабдушева Толқын Закарияқызы

Техникалық орындаушы:

Тех. редактор

Сәбит Валиев

**Журнал 09.03.1998
жылдан бастап шығады.
Қазақстан
Республикасының
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде
12.06.2013 жылы қайта
тіркеліп, №13690-Ж
куәлігі берілді.**

Қолжазба авторға
қайтарылмайды.
Жарияланған мақала
авторларының көзқарастары
редакция пікірін білдірмейді.

Теруге 01.03.2015 ж.

жіберілді.

*Басуға 19.03.2015 ж. қол
қойылды.*

Таралымы 700 дана.

Басылым индексі: 75524

E-mail:

ustaz.jurnal@rambler.ru

Жылына 4 рет шығады.

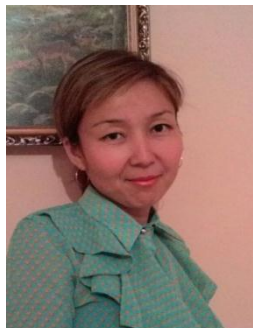
*Мақалалар қазақ, орыс,
ағылшын тілдерінде
басылады.*

*Выходит 4 раза в год,
материалы публикуются
на казахском, русском,
английском языках.*

**Редакцияның мекен
жайы: 090001,
Орал қаласы, Еуразия
даңғылы, 238,
телефон: 54-37-00,
24-13-70**

Жабық тұқымды өсімдіктердің көптүрлілігі. Жабық тұқымдылардың табиғаттағы және адам шаруашылығындағы маңызы

Ж.З. Жунусова,
биология пәні мұғалімі,
№ 10 ЖОББМ,
Орал қаласы

III /негізгі/ деңгей бойынша сертификатталған мұғалім

Биология. Қысқа мерзімді жоспар.

Сыныбы: 7				
Сабақтың тақырыбы		Жабық тұқымды өсімдіктердің көптүрлілігі. Жабық тұқымдылардың табиғаттағы және адам шаруашылығындағы маңызы.		
Мақсаты		Жабық тұқымды өсімдіктердің тұқымы жемісінің ішінде жетілетіндігін, көбею мүшесі гүл екенін және адам өміріндегі маңызы туралы білімді меңгерту.		
Күтілетін нәтижелер		А. Жабық тұқымды өсімдіктерге жалпы сипаттама береді. В. Гүлді өсімдіктерді топтарға жіктей отырып, ажырата алады. С. Жабық тұқымдылардың адам өміріндегі және табиғаттағы маңызын сипаттайды.		
Керекті жабдықтар		Интербелсенді тақта, суреттер, флипчарт, кестелер маркерлер және т.б. электрондық оқулықтар, бағалау парағы, рефлексия парағы.		
Сабақ барысы:				
Сабақ кезеңдері	Уақыт	Мұғалім әрекеті	Оқушы әрекеті	
Кіріспе	2 мин	Оқушылармен амандасу, түгендеу. Тренинг. Өткен сабақ тақырыбын еске түсіреді.	Оқушылар тренинг барысында бір-біріне тілектерін жолдайды. Оқушы «Ашық тұқымды өсімдіктер бөлімі» қорытындылағаны туралы жауап беру.	
Тұсау кесер	13 мин	I топ «Сен білесің бе?» Тұқымды өсімдіктер қандай топтарға бөлінеді? Ашық тұқымды өсімдіктер деп қандай өсімдіктерді айтамыз? Ашық тұқымды өсімдіктерге қандай өсімдіктер жатады? Кәдімгі қарағай қандай өсімдік? Қарағай қандай жолмен көбейеді?	Әр топқа берілген тапсырманы интербелсенді тақтадан орындайды. Оқушылар үй тапсырмасы бойынша түсінгендерін «Бағдаршам» әдісі	
		II топ «Сәйкестендіру кестесі» <table><tr><td>1.Жеміс төзбейді</td><td>А. Дің</td></tr><tr><td>2. Ағаш діңінің су өткізгіш бөлігі</td><td>Ә. Микориза Б. Дің</td></tr></table>		1.Жеміс төзбейді
1.Жеміс төзбейді	А. Дің			
2. Ағаш діңінің су өткізгіш бөлігі	Ә. Микориза Б. Дің			

		3. Селбес тамыр 4. Ағаш сабағы 5. Екі үйлі өсімдік 6. Топырақтың бүлінуі. 7. Қоректендіруші ұлпа В. Арша С. Эрозия Д. Сүрек Е. Ашықтұқымдылар		арқылы өз-өздерін бағалайды. Әр түрлі гүлдердің суреттеріне байланысты топқа бөлінеді. Топқа бөліну арқылы жаңа сабаққа қызығушылықтары оянады. Осы гүлдер арқылы оқушылар жаңа сабақ тақырыбы «Жабық тұқымды өсімдіктер бөлімі, гүлді өсімдіктер олардың маңызы және топтарға бөлінуі» екенін айтады.											
		III топ. «Алтын қақпа» ойыны 1. «Алтын қақпа» ойыны Әр қақпаның өз сұрақтары болады. Сұрақтарға жауап беріп, қақпаны ашу керек. 1. Темір қақпа сұрағы: Тұқымдары қорғанышсыз, қабыршақта бүрде ашық орналасқан өсімдіктер тобы қалай аталады? (ашықтұқымдылар) 2. Күміс қақпа сұрағы: Балқарағайдың өзге қылқанжапырақтылардан айырмашылығы неде? (жыл сайын күзде жапырағы сарғайып, түсіп отырады) 3. Бұл қылқанжапырақты өсімдік бүрінен мармелад дайындалады және бүрі жидекке ұқсайды. Сондықтан халық оны «бүржидек» деп те атайды. (арша) IV топ. Кесте толтыру <table><tr><td>Қылқан жапырақты өсімдіктер</td><td>Тұрмыстағы және шаруашылықтағы маңызы</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table> «Әр түрлі гүлдер» суреті арқылы оқушыларды топқа бөлу.	Қылқан жапырақты өсімдіктер	Тұрмыстағы және шаруашылықтағы маңызы											
Қылқан жапырақты өсімдіктер	Тұрмыстағы және шаруашылықтағы маңызы														
Негізгі бөлім	20 мин	Оқушылар 4 топта жұмыстанады. 1 топ: Жабық тұқымды өсімдіктерге сипаттама береді. 2 топ: Гүлді өсімдіктердің ауыл және халық шаруашылығындағы маңызымен танысады. 3 топ: Гүлді өсімдіктердің топтарға бөлінуімен танысады. 4 топ: Қосжарнақты және даражарнақты өсімдіктермен танысады. Жеке оқу, топтық жұмыс. Бағалау критерийі <table><tr><th>Табыс критерий</th><th>Толық білемін (5-4 ұпай)</th><th>Жарты лай білемін (3-2 ұпай)</th><th>Білмеймін (1-0 ұпай)</th></tr><tr><td>Жабық тұқымды өсімдіктерге жалпы сипаттамасын білемін.</td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Гүлді өсімдіктерді</td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Табыс критерий	Толық білемін (5-4 ұпай)	Жарты лай білемін (3-2 ұпай)	Білмеймін (1-0 ұпай)	Жабық тұқымды өсімдіктерге жалпы сипаттамасын білемін.				Гүлді өсімдіктерді				Оқушылар тақырыпты жеке оқып, жұппен, топпен талқылап түсініп алғасын, әр топта «Өкіл» әдісі арқылы топтар сағат тілімен айналып түсіндіреді. Оқушылар жаңа тақырып бойынша түсінгендерін табыс кретерийлері арқылы өз-өздерін бағалайды.
Табыс критерий	Толық білемін (5-4 ұпай)	Жарты лай білемін (3-2 ұпай)	Білмеймін (1-0 ұпай)												
Жабық тұқымды өсімдіктерге жалпы сипаттамасын білемін.															
Гүлді өсімдіктерді															

		топтарға жіктей отырып, ажырата аламын. Жабық тұқымдылардың адам өміріндегі және табиғаттағы маңызын сипаттай аламын. Барлығы Толық білемін:5-4 ұпай Жартылай білемін:3-2 ұпай Білмеймін: 1-0 ұпай Ұпайларды мектеп бағасына алмастыру. <table> <tr> <th>Жинаған ұпайлар қосындысы</th> <th>Баға</th> </tr> <tr> <td>12-8</td> <td>«5»</td> </tr> <tr> <td>8-5</td> <td>«4»</td> </tr> <tr> <td>5-3</td> <td>«3»</td> </tr> <tr> <td>3-0</td> <td>«2»</td> </tr> </table>	Жинаған ұпайлар қосындысы	Баға	12-8	«5»	8-5	«4»	5-3	«3»	3-0	«2»	
Жинаған ұпайлар қосындысы	Баға												
12-8	«5»												
8-5	«4»												
5-3	«3»												
3-0	«2»												
Қорытынды бөлім	10 мин	«Бинго» тәсілі арқылы жаңа сабақты бекіту. «Бинго» ойыны <table> <tr> <td>Сұрақ:Гүлді өсімдіктерге тән ұрықтану қалай аталады? Жауап:</td> <td>Сұрақ: Гүлді өсімдіктер қандай кластарға жіктеледі? Жауап:</td> <td>Сұрақ: Даражарнақтылар класына жататын өсімдіктерді ата? Жауап:</td> </tr> <tr> <td>Сұрақ: Ұрық неден пайда болады? Жауап:</td> <td>Сұрақ: Жақын туыстар неге бірігеді? Жауап:</td> <td>Сұрақ: Қосжарнақты өсімдіктердің тұқымы қандай болады? Жауап:</td> </tr> <tr> <td>Сұрақ: Жабық тұқымдылардың қанша түрі бар? Жауап:</td> <td>Сұрақ: Гүл бөлімдерін ата? Жауап:</td> <td>Сұрақ: Эндосперм дегеніміз не?</td> </tr> </table> Рефлексия. «5:5:1» тәсілі арқылы кері байланыс жасау.	Сұрақ:Гүлді өсімдіктерге тән ұрықтану қалай аталады? Жауап:	Сұрақ: Гүлді өсімдіктер қандай кластарға жіктеледі? Жауап:	Сұрақ: Даражарнақтылар класына жататын өсімдіктерді ата? Жауап:	Сұрақ: Ұрық неден пайда болады? Жауап:	Сұрақ: Жақын туыстар неге бірігеді? Жауап:	Сұрақ: Қосжарнақты өсімдіктердің тұқымы қандай болады? Жауап:	Сұрақ: Жабық тұқымдылардың қанша түрі бар? Жауап:	Сұрақ: Гүл бөлімдерін ата? Жауап:	Сұрақ: Эндосперм дегеніміз не?	Сұрақтарға тез жауап берген оқушы бинго деп айтып жауаптарын оқиды. «5:5:1» Бүгінгі сабақты 5 сөйлеммен қорытындылаңыз. Бес сөйлемді 5 сөзге дейін қысқартыңыз. Енді оны 1 сөзге дейін қысқартыңыз.	
Сұрақ:Гүлді өсімдіктерге тән ұрықтану қалай аталады? Жауап:	Сұрақ: Гүлді өсімдіктер қандай кластарға жіктеледі? Жауап:	Сұрақ: Даражарнақтылар класына жататын өсімдіктерді ата? Жауап:											
Сұрақ: Ұрық неден пайда болады? Жауап:	Сұрақ: Жақын туыстар неге бірігеді? Жауап:	Сұрақ: Қосжарнақты өсімдіктердің тұқымы қандай болады? Жауап:											
Сұрақ: Жабық тұқымдылардың қанша түрі бар? Жауап:	Сұрақ: Гүл бөлімдерін ата? Жауап:	Сұрақ: Эндосперм дегеніміз не?											

Д.М. Сибиряк «Приемыш»

Датова Г.М.,

учитель русского языка в казахской школе,

СОШ №33

III /негізгі/ деңгей бойынша сертификатталған мұғалім

Неделя	День 21.02.2014г.	
Тема урока	Д.М. Сибиряк «Приемыш»	
Общая цель	Продолжать знакомить детей с произведениями детской классической литературы; развивать навыки связной речи, творческое воображение, образное мышление; развивать дальнейшую творческую деятельность; формировать гражданскую и нравственную позицию учащихся, личностное отношение к окружающей действительности.	
Ожидаемые результаты	Имеют представление о событиях, описанных в рассказе. Умеют читать бегло, осознанно, правильно, выразительно, проявляют готовность к литературному творчеству, рассуждают о прочитанном, свободно делятся своими мыслями, при анализе художественного произведения обращаются к тексту, создают тексты собственного сочинения, отстаивают личную позицию. Умеют характеризовать героев рассказа, делать вывод.	
Тип урока	Знакомство с новой темой	
Задания	Составление кластера. Применение приема «Авторский стул». Заполнение Венн диаграммы.	
Необходимые материалы	ИКТ, учебник, доска, видео - клип, смайлики.	

Ход урока:

Этапы урока	Действия учителя	Действия ученика
Вводная часть (3-5 минут)	Создание коллаборативной среды	Я хочу учиться, Я хочу трудиться, Я хочу учась трудиться, Я хочу трудясь учиться.
Презентация (10 – 15 минут)	Показывает видео – фильм «Бесконечная верность собаки на руинах Японии» Подумаем, о чем он. <u>Задание каждому ряду:</u> Дома вы составили рассказ по темам: «Рыбак», «Озеро», «Собака» Посоветуйтесь и выберите самый лучший рассказ. Прочитайте.	О любви и преданности, о доброте и взаимопонимании. Выбирают лучший рассказ. Читают. Оценивают друг друга по критериям: - При чтении речь грамотная, четкая, ясная; - Есть последовательность

	Учащиеся первого ряда оценивают учащихся второго ряда, второй – третьего, третий – первого.	изложения текста; - Отсутствуют повторы; - Хорошо продуман вывод.
Основная часть (20 минут)	Проверка дом. задания. И.С.Тургенев «Перепелка» Какие чувства вы испытали, ознакомившись с текстом рассказа? Мы сегодня с вами продолжаем тему доброты. Эпиграф урока: <i>Самый лучший день - сегодня.</i> <i>Самый лучший отдых – работа.</i> <i>Самая лучшая работа та, которую ты любишь.</i> <i>Самая большая потребность – общение.</i> <i>Самое большое богатство – здоровье.</i> <i>Самый большой дар - любовь .</i> Какие ассоциации у вас возникают, когда слышим слово «Приемыш»? Чье и какой рассказ мы сегодня будем рассматривать? Знакомство с текстом рассказа «Приемыш» Как можно озаглавить I и II части рассказа? Бодрячок «Семицветик» (Упражнение для глаз) Авторский стул (К доске выходит один ученик и выступает в роли главного героя Тараса, отвечая на вопросы одноклассников.) Кубизм: (Слайд 5) Венн диаграмма Д/З. Придумать продолжение рассказа.	Задают друг другу вопросы по рассказу, раскрывая содержание произведения. Отвечают на вопрос. Заранее подготовленный ученик знакомит с презентацией «Дмитрий Наркисович Мамин - Сибиряк» Составляют кластер к слову «Приемыш» Определяют тему урока. Читая по очереди, знакомятся с текстом. Придумывают названия I и II части рассказа. Задают вопросы. Ученик в роли Тараса отвечает на вопросы. Отвечают на заданные вопросы. Находят общее и различие между Соболюшко и Приемышем.
Итог	Оценки за урок. Лидеры групп оценивают членов своих групп, комментируя свои оценки. Чему научил нас рассказ? Какое у вас настроение?	Оценивают урок смайликами.

Самоанализ урока:

В течение всего урока шестиклассники были активны. Особенную активность проявили при использовании приема «Авторский стул». В роли главного героя выступал Саят, который самого начала вошел в образ и отвечал на вопросы от первого лица. А вопросы и ответы были следующие: - Почему вы приютили дикую птицу? (Она была беспомощна).

– Почему вы считаете, что вы не одиноки? (У меня есть мои друзья, моя семья.) – Когда лебедь улетел, вы сильно расстроились? (Да) – Почему? (Я боялся, что он не вынесет перелета). – Вы хотели бы, чтобы лебедь жил с вами? (Конечно, он же мне стал родным!) – Вы обиделись на Приемыша? (Не обиделся, но было грустно расставаться.) – А почему вы тогда его отпустили? (Он привык жить на воле, поэтому скучал по своим.)

Ученики дома составили маленькие рассказы на данную тему, но все три рассказы о доброте. Они сумели дать друг другу объективную оценку. Гульжихан составила презентацию по биографии писателя. Не менее активны были ученики, когда давали характеристику лебедю (в классе стоял рабочий шум), каждый хотел что – то добавить. Характерезуя птицу, умело подтверждали свои ответы примерами из текста. Заполняя диаграмму ВЕНН, отличием посчитали только то, что Соболько – собака, она домашнее животное, а Приемыш – птица, причем дикая. А схожести у обоих: благодарные, смелые, решительные, умные. На вопрос: «Где вы можете применить знания, полученные на уроке?», ответил тот же Саят: «В обыденной жизни». С урока все дети ушли с хорошим настроением.

Перевод чисел из одной системы счисления в другую

Имаканова В.А.,
учитель физики и информатики,
КГУ «Областная
специализированная школа-интернат
для одаренных в спорте детей»,
г. Уральск

Цель урока: сформировать у учащихся навыки и умения переводить числа из одной системы в другую.

Задачи урока:

- учащиеся вспомнят целочисленное деление;
- учащиеся узнают правила перевода чисел из одной системы счисления в другую;
- учащиеся научатся переводить числа из десятичной системы счисления в любую другую;
- учащиеся научатся переводить числа из двоичной системы счисления в систему счисления с основанием 2^n и обратно;
- учащиеся будут развивать социально-коммуникативную компетентность.

Форма работы: индивидуальная, групповая.

Программно-дидактическое обеспечение урока: ПК, программа Калькулятор.

Ход урока.

1. Организационный момент и постановка целей урока.

1. Сколько лет каждому из вас в шестнадцатеричной системе счисления?

2. «10», «100», «101», «110». Такой бы была шкала оценок в школе в двоичной системе счисления.

Давайте мы с Вами вспомним, что знаем по разделу «Системы счисления».

2. Фронтальный опрос учащихся.

1. Что называют системой счисления? (Системой счисления называется совокупность символов (цифр) и правил их использования для представления чисел).

2. Какие виды систем счисления вы знаете? (Позиционные и непозиционные системы счисления).

3. Приведите примеры непозиционной системы счисления. (Римская система, в которой в качестве цифр используются некоторые буквы: I (1), V (5), X (10), L (50), C (100), D (500), M (1000)).

4. А почему она считается непозиционной системой счисления? (В системе значение цифры не зависит от ее положения в числе. Например, в числе XXX цифра X встречается трижды, а в каждом случае обозначает одну и ту же величину 10, а в сумме XXX это 30).

5. Какая система называется позиционной? (В позиционной системе счисления количественное значение цифры зависит от ее позиции в числе. Позиция цифры называется РАЗРЯДОМ. Размер числа возрастает с права налево. Наиболее распространенной в настоящее время являются: десятичная, двоичная, восьмеричная и шестнадцатеричная).

6. Что называется основанием в позиционной системе счисления? (В позиционной системе счисления основание системы равно количеству цифр, используемых ею, и определяет, во сколько раз различаются значения цифр соседних разрядов чисел).

7. Какие примеры вы можете привести позиционной системы счисления?

Например: 101010_2 – двоичная (основание 2, используются две цифры – 0,1)

345_{10} – десятичная (основание 10, используются десять цифр – 0 ... 9)

746_8 – восьмеричная (основание 8, используются 8 цифр – 0 ... 7)

8. Как можно перевести дробную часть числа из десятичной системы счисления в 2-ую, 8-ую, 16-ую системы счисления? (Нужно умножать дробную часть числа и полученные при выполнении умножения целые части записывать. Как только начинается повтор цифр в целой части числа, умножение можно не выполнять).

9. В чем же преимущество у шестнадцатеричной системы счисления в отличии от других? (Недостаток двоичной системы счисления в том, что для записи даже небольших чисел приходится использовать много знаков, так как основание мало. Поэтому в современных компьютерах помимо двоичной системы счисления применяются и другие, более компактные по длине чисел системы. Таковыми являются шестнадцатеричная и восьмеричная системы счисления).

3. Изложение нового материала.

Для записи любой цифры восьмеричного необходимы три двоичные цифры (триады). Поэтому преобразуемое двоичное число разделяют справа налево на группы по три двоичных цифры, при этом самая левая группа может содержать меньше трёх двоичных цифр. Например, двоичная цифра 011 есть цифра три в восьмеричной системе счисления. Затем каждую группу двоичных цифр выражают в виде восьмеричной цифры, представленной в таблице:

Двоичная система	Восьмеричная система
000	0
001	1
010	2
011	3
100	4
101	5
110	6
111	7

Например, двоичное число 1101111011, разбитое на группы по три двоичные цифры, можно записать как 1 101 111 011 и затем после записи каждой группы одной восьмеричной цифрой получить восьмеричное число 1573. Аналогично преобразуется двоичное число в

шестнадцатеричную систему счисления. Преобразуемое двоичное число делят на группы по четыре двоичных цифры в каждой (тетрады), поскольку для записи любой цифры шестнадцатеричного числа необходимы четыре двоичных цифры.

Десятичная система	Двоичная система	Шестнадцатеричная система
0	0000	0
1	0001	1
2	0010	2
3	0011	3
4	0100	4
5	0101	5
6	0110	6
7	0111	7
8	1000	8
9	1001	9
10	1010	A
11	1011	B
12	1100	C
13	1101	D
14	1110	E
15	1111	F

Поэтому двоичное число 1101111011, использованное в предыдущем примере, после разбиения на группы по четыре двоичных цифры, можно записать 11 0111 1011 и после выражения каждой группы одной шестнадцатеричной цифрой получить шестнадцатеричное число 37B.

Например:

$$1\ 111\ 101\ 001_2 = 011\ 111\ 101\ 001_2 = 3754_8$$

$$11\ 1110\ 1001_2 = 0011\ 1110\ 1001_2 = 3E9_{16}$$

Выполним несколько заданий. Делим доску пополам, выходит два ученика, первая половина доски перевод в 8-ую, вторая половина доски – в 16-ую системы счисления.

Задание. Переведите двоичные числа в восьмеричную систему счисления шестнадцатеричную.

а) 11110110011 б) 1101101001001 в) 1001101011001

г) 11011111011 д) 1010111011101 е) 1110111101011

Перевод чисел из восьмеричной и шестнадцатеричной систем счисления в двоичную.

Преобразование восьмеричного или шестнадцатеричного числа в двоичное осуществляется простым переводом каждой цифры исходного числа в группу из трех (триад – для восьмеричного) или из четырех (тетрад – для шестнадцатеричного числа) двоичных цифр.

Например, $123_8 = 001\ 010\ 011_2$

$$A17_{16} = 1010\ 0001\ 0111_2$$

Если после перевода целая часть двоичного числа начинается с нулей, то их отбрасывают. То же самое делают с нулями в конце дробной части.

Задания.

1. Перевести восьмеричные числа в двоичную систему счисления с помощью таблицы: а) 324_8 ; б) 1576_8 ; в) $37,25_8$; г) $206,125_8$.

2. Перевести шестнадцатеричные числа в двоичную систему счисления с помощью таблицы: а) $A59_{16}$; б) 87_{16} ; в) $2CE_{16}$; г) $1F5A_{16}$.

4. Практическая часть.

«Арифметические вычисления в различных системах счисления».

Цель работы: научиться с помощью калькулятора выполнять арифметические операции в различных системах счисления.

Программное обеспечение: стандартное приложение Калькулятор.

Задание. Провести арифметические операции (сложение, вычитание, умножение и деление) над числами 1010_2 и 10_2 ; 124_8 и 14_8 ; $3E8_{16}$ и 64_{16} .

Порядок работы:

1. Запустить программу Калькулятор командой главного меню [Пуск – Программы – Стандартные = Калькулятор].
2. Перевести Калькулятор в режим расширенных возможностей командой [Вид - Инженерный].
3. Перевести переключатель в положение Bin. Выполнить сложение чисел 1010_2 и 10_2 . Записать результат в тетрадь.
4. Выполнить перевод чисел 1010_2 и 10_2 в десятичную систему счисления, проверить результат сложения.
5. Провести вычитание, умножение и деление аналогично пункту 3 и 4.
6. Перевести переключатель в положение Oct. Аналогично пунктам 3-5 выполнить операции над числами 124_8 и 14_8 . Ответы записать в тетрадь.
7. Перевести переключатель в положение Hex. Аналогично пунктам 3-5 выполнить операции над числами $3E8_{16}$ и 64_{16} . Ответы записать в тетрадь.

5. Рефлексия.

Творческое задание. Постройте в координатной плоскости заданную фигуру по плану, предварительно осуществите перевод координат точек из двоичной системы счисления в десятичную.

- 1) Постройте окружность с центром в точке $(1010, 1010)$, с радиусом 101;
- 2) Постройте точки и соедините их с отрезками, закрасьте соответствующим цветом. Синий $(11; 111)$, $(100; 1000)$, $(101; 111)$, $(100; 11)$.

Синий $(111; 111)$, $(1000; 1000)$, $(1001; 111)$, $(1000; 110)$.

Красный $(100; 100)$, $(110; 11)$, $(1000; 100)$.

Ответ: улыбающийся человечек, который получился в результате творческого задания, - подтверждение тому, что вы хорошо поработали на уроке.

6. Подведение итогов. Учащиеся записывают домашнее задание. Заполните магический квадрат цифрами в десятичной системе счисления: 1) 1000_2 ; 2) 0001_2 ; 3) 0110_2 ; 4) 0011_2 ; 5) 0101_2 ; 6) 0111_2 ; 7) 0100_2 ; 8) 1001_2 ; 9) 0010_2 .

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Ұлыбритания. Мемлекеттің құрамы мен құрылымы. Табиғат жағдайлары мен ресурстары. Халқы

А.Н. Қадырғалиева,
география пәнінің мұғалімі,
Қ.Аманжолов атындағы ЖОББМ,
Переметный ауылы,
Зеленов ауданы

География	Сыныбы 11	Күні :
Сабақтың тақырыбы:	Ұлыбритания. Мемлекеттің құрамы мен құрылымы. Табиғат жағдайы мен ресурстары. Халқы.	
Сабақтың мақсаты	Ұлыбритания мемлекеттік құрылымын, табиғат жағдайының ерекшелігін, халқы туралы ұғым қалыптастыру.	
Күтілетін нәтиже	А. Елдің экономикалық географиялық жағдайына сипаттама береді. В. Салыстырып ой түйін жасап пікір айтады. С. Топта жұмыстанып, ойын дәлелдеп, қорытынды шығара алады.	
Негізгі дерек	Оқулық атлас топтарға бөлінетін парақшалар. Дүние жүзінің саяси картасы,	

көздері	,маркер, постер,ноутбук											
Қолданылатын әдістер	Топқа бөлу, СТО, Жеке, жұптық, Тұжырымдау, Т кестесі, Сәйкестік тест. Сен маған, мен саған. Тізбектеп оқыту. Жигсо әдісі.											
Сабақтың барысы												
Бөлімдері	Мұғалімнің әрекеті		Оқушы әрекеті									
Кіріспе	Амандасып, түгендеп, психологиялық тұрғыдан дайындап аламын. Бес топтарға бөлінеді. Сәйкестік тест 1 Автомобильдері мен аэроғарыштық техника өндірісі Даймлер - Крайслер 2 Автомобильдер жасау Фольксваген БМВ 3 Электроника, электр техникасын Сименс 4 Ақпарат тарату техникасы Дойче телеком 5 Электр техникасын жасау Бош Тұжырымдау әдісі Дүние жүзінде алатын орны <table><tr><td>Жеңіл автомобиль жасаудан</td><td>Жапония АҚШ</td><td></td></tr><tr><td>Кеме жасаудан</td><td>Жапония.Корея</td><td></td></tr><tr><td>ГФР өнеркәсіп өндірісінің көлемі</td><td>АҚШ Жапония</td><td></td></tr></table> Т Кестесі Ия. Жоқ 1Германияның автомобиль астанасы Детройт. Жоқ 2 Германияны химиялық держава деп аталады. Ия 3 Бовария дүние жүзінде құлмақ өсірудің ірі ауданы Ия 4 Германияның басты сауда әріптестері Қытай, Канада Жоқ 5 Германия мен Қазақстан арасындағы байланыс 1992 ж Ия 6 Германияны Қазақстан жиһаз өнеркәсібі бойынша қаржыландырады. Жоқ 7 Германия инвесторлары өз қаржыларын Қарағанды. Шығыс Қазақстан . Павлодар. Қостанай облыстарының кәсіп орындарын дамытуға жұмсайды. Ия		Жеңіл автомобиль жасаудан	Жапония АҚШ		Кеме жасаудан	Жапония.Корея		ГФР өнеркәсіп өндірісінің көлемі	АҚШ Жапония		Оқушылар топтарға бөлінеді Дұрыс сәйкестік болса 5 Тапсырма орындалып қателіктер болса 3 Жауаптардың бір екеуі ғана дұрыс болса 1 Толық орындалған болса 3 Жартылай орындалған болса 2 Орындалып қателіктер болса 1 Әр ұпайға дұрыс жауап берілсе сонша ұпай алады.
Жеңіл автомобиль жасаудан	Жапония АҚШ											
Кеме жасаудан	Жапония.Корея											
ГФР өнеркәсіп өндірісінің көлемі	АҚШ Жапония											
Тұсаукесер	Жұмбақтап жасыру. Түртіп алу әдісі бойынша оқушылар Ұлыбритания туралы білетіндерін постерге жазады.		Өз ойларын ортаға салады. Тақтадан негізгі мәліметтерді жазып алады. ✓ Жерінің ауданы ✓ Халқы ✓ Астанасы Лондон ✓ Мемлекеттік құрылымы конституциялық монархия ✓ Мемлекет басшысы Королева ✓ Үкімет басшысы премьер министр ✓ Заң шығарушы органы парламент									

		✓ Мемлекеттік тілі ағылшын тілі ✓ Ақша бірлігі фунт стерлинг
Негізгі бөлім	Төрт топ оқушылары оқулық мәтінімен жұмыстанады. Бесінші топ Ақпараттық бөлім айдары бойынша жұмыстанады.	Оқушылар оқулық мәтінімен танысады. Білдім айдары кестесін толтырады. Жаңалық болғанын жигсо әдісі бойынша толықтырады.
Қолдану	Тізбектеп оқыту әдісі бойынша Бір топ бұрыннан білетінін айтады. Екі топ Білгенін айтады. Үш топ жаңалығын айтады. Төрт топ қосымша толықтырулар енгізеді. Бес топ интернеттен алған жаңалықтары мен бөліседі.	Қол соғып қошеметтейді. Әр топ оқушылары бір жіңішке, бір жуан сұрақтар дайындайды. Сен маған мен саған әдісі бойынша.
Қорытынды	Сабақтан не үйрендіңіз? Сабақта қиналған жерлеріңіз болды ма? Сабақтан алған әсерлеріңіз?	Оқушылар жауаптарын парақшаларға жазып қалдырады. Белсенді деген оқушылардан ауызша тыңдалады. Өз өздеріне бағаларын қойып отырады.
Үйге тапсырма	§ 6 Ұлыбритания қалалары туралы хабарлама дайындайды	Күнделіктеріне жазып алады.

Жануарлардың қысқы тіршілігі

(Ұйымдастырылған оқу іс- әрекетінің технологиялық картасы)

*Н.М.Днекешева,
Круглоозерный ЖОББМ,
Шағын орталық тобының тәрбиешісі*

Білім беру саласы: Таным

Бөлімі: Тіл дамыту

Тақырыбы: Жануарлардың қысқы тіршілігі.

Құзіреттілікке жеткізетін оқу іс-әрекетінің мақсат міндеттері

Ақпараттық құзіреттілік: Жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы түсініктерін кеңейту

Коммуникативтік құзіреттілік: Сурет бойынша толық сөйлем құрастыру, сұраққа жауап бергізу арқылы ойлау қабілеттерін дамыту.

Проблеманы шешу құзіреттілігі: Өз бетімен тәрбиешінің сұрағын түсініп, өз ойын нақты жеткізу қабілетін дамыту, өлең жолдары, ребус, жұмбақ шешімін таба білу арқылы, жануарларға қорқылық жасау керектігін ұғындыру

Ұйымдастырылған оқу іс- әрекетінің өтілу әдісі: Түсіндіру, көрсету, ойын жаттығу, тіл дамыту жаттығулары, қимылды ойындар, топтық жұмыс.

Пәнаралық байланыс: Тіл дамыту, дене шынықтыру, көркем әдебиет.

Алдын-ала жүргізілетін жұмыстар: Топта жұмыстануға қажетті дидактикалық материалдарды дайындау.

Қажетті көрнекі құралдар: Жабайы аңдардың қысқы тіршілігі бейнеленген суреттер, Сочи-2014 жыл, олимпиада қатысушыларының фотосуреттері, қонжық, проектор.

Қостілділік компонент:/билингвальный/ аю-медведь-bear, түлкі-лиса- fox, қасқыр- волк- wolf

Әрекет кезендері	Тәрбиешінің іс- әрекеті	Баланың іс- әрекеті
Қызығушылығын ояту кезеңі	-Балалар бәріміз шаттық шеңберіне дөңгелене тұрып, сәттілік тілейік. Қайырлы таң-Добрый день- Good-morning! Қайырлы күн-Солнце добрый-Good – afternoon! Денің сау болсын-Будьте здоровье- Be healthy!	Балалар шаттық шеңберіне тұрып,бірі-біріміне сәттілік тілейді. Қайырлы таң-Добрый день- Good-morning! Қайырлы күн-Солнце добрый-Good – afternoon! Денің сау болсын-Будьте здоровье- Be healthy!Хормен:
Ұйымдастырушылық ізденіс кезеңі	Ғажайып сәт. -Балалар,бүгін бізге Сочи олимпиадасынан « Қонжық»- 2014 ж қонаққа келіпті. Қонжық өте көңілсіз. Ол өзінің достары қасқырды, қоянды, түлкіні, тышқанды таба алмай жүр екен.Біз оларды табуға көмектесеміз бе? Поезға отыру үшін билет алайық, билетте бейнеленген суреттер бойынша топқа бөлініп отырамыз. 1.Қояндар тобы. 2.Аюлар тобы. 3.Түлкілер тобы 4.Қасқырлар тобы бөлініп отырайық. Осы отырған аңдарды бір сөзбен қалай атауға болады? Топтастыру арқылы балалар жануарлар туралы алған білімдерін ортаға салады. 1.Қояндар тобына тапсырма: 2.Аюлар тобына тапсырма: 3.Қасқырлар тобына тапсырма: 4.Түлкінің тапсырмасы: Балалар, хормен үш тілде бірінші –қазақша орысша, ағылшынша аңдарды атап көрейік: Кітаппен жұмыс: Сурет бойынша жануарлардың қысқы тіршілігі туралы әңгіме құрастыру -Не көріп тұрсындар?	Балалар, поезға отырып саяхатқа шығады.Қолдарына дүрбі алып қонжықтың достарын іздейді. Балалар суреттер арқылы өз орындарына отыру .1.Қояндар тобы. 2.Аюлар тобы. 3.Түлкілер тобы 4.Қасқырлар тобы. В Л М Қасқыр түлкі қоян аю Жабайы жануарлар дейміз. Себебі: олар орманда мекендейді. - Қыста жануарлар немен қоректенеді? Қоян сәбіз,шөп, су, ағаш кеміреді. Аңдардың мекенін ата? Орманда апанда мекен етеді. Аңдар қалай дыбыстайды? (үнтаспадан

	Тәрбиешінің жетелеу сұрақтары арқылы әңгіме құрастырады. Сергіту сәті. Балалар олимпиадада қандай спорттық ойындарды көрдіңдер? Осы ойындарды қимылмен көрсетейік? Ә.Табылдының «Ақ аю» өлеңін жаттау. Жұмбақтар Есек құлақ, Қыс бойы жылы апанда, Қорқақ өзі, қыли көзі.(қоян) Ұйықтау оның өнері.(аю) Дәптердегі тапсырманы орындау: Шығармашылық жұмыс: «Тиін мен қоянның қысқы тіршілігі». - Мына аңдар да қысқы азық іздеп, жорыққа шыққан екен. Енді өз мекендерін таба алмай адасып қалыпты. Көмектесіп олардың мекенін тауып берейік. Ойын. «Бұл қай аң?» Мақсаты:суреттен көрген аңдардың қайда өмір сүретін сұралады.Олардың немен қоректенетінін айтқызады. Жабайы аңдардың балаларын ата:- Балалар,бізге қонаққа кім келді? Біз қай қалаға саяхат жасадық? Оның достарын қайдан таптық? Жабайы жануарларды кім атап береді? Үй жануарлары мен жабайы жануарларды салыстырайық? (Венн диаграммасы)	жануарлардың дыбысын тыңдау) Ұлиды, шыңғырады, корсылдайды. Аңдардың пайдасы? Терісі, майы, еті. аю-медведь-bear,түлкі-лиса-fox, қасқыр-волк-wolf Тиін қысқа өзіне мол етіп жаңғақ жинайды. Ағаш дінінен өзіне ұя жасайды. Ағаш бұтақтарында жаңғағын шағып, бұтақтан - бұтаққа секіріп жүреді .-Қыста қояндар мен бұғылар өздеріне азық даярламайды.Түлкінің мұрны иішіл, құлағы жақсы естиді.Ол қарды иіскеп қар астындағы тышқанның дыбысын естіп қояды.Аю қысқа азық жинайды. Денесіне май жинап алып, қыс бойы апанында жатып табанын сорады. Шаңғы, мәнерлеп сырғанау,хоккей,шорттрек, Балалар сергіту сәтін жасайды.Шаңғы: дегенде қолдарын алға, артқа сермейді.Қоньки: дегенде аяқтарын әрі- бері қозғалтып жаттығу жасайды Ә.Табылдының «Ақ аю»өлеңін 2-3 рет қайталап жаттау. Ақ қар,мұз тау етегі- Ақ аюдың мекені Балық іздеп айдыннан Балпаң- балпаң етеді. Жұмбақтың шешуін табу; Аю,қоян.тиін Бір қоян, бір аюдың суреттерін салады. Аңдар мен мекендерін сәйкестендіреді. Қасқырдың баласы- бөлтірік, аюдың баласы- қонжық, түлкінікі- күшік, қоянның баласы- көжек Қонжық - 2014 Сочи
--	---	--

		Олимпиададан Үй жануарлары Андар Түйе Жануарлар Қасқыр Сиыр қоян Қой арыстан Жылқы жолбарыс
Қортындылау. Іс-әрекеттің бағалау кезеңі	Оқу іс- әрекеті сендерге ұнады ма? Балалар, мен сендерге ұйымдастырылған оқу іс- әрекетін жақсы ұйымшылдық көрсеткен балаларға спорттық медалдарды ұсынамын. Сабақ аяқталды Сау болыңыздар.	Ия ұнады

Күтілетін нәтиже

Нені біледі: Жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы білді.

Қандай түсініктерді игерді: Сурет бойынша әңгіме құрастыру, салыстыру, сәйкестендіру.

Меңгерген дағдылары мен іскерліктері: Тәрбиешінің сұрағын жауап беру, өз ойын нақты жеткізу, жұмбақ шешімін таба білу, жануарларға қолқорлық жасау, спортпен айналысу.

 Әдістемелік баяндама

Рефлексия: педагогтің өзіндік дамуы мен кәсіби өсуі

А.М. Абишева,
«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы БҚО ПҚБАИ,
деңгейлік бағдарламалық орталығы,
тренер

Педагогті инновациялық іс-әрекетке даярлау құрылымындағы маңызды да міндетті компонент мұғалімнің өз санасының және қызметінің құбылыстарын танып-білу және талдау көрінісі ретіндегі (өз ойлары мен әрекеттеріне басқалардың тұрғысынан қарау) рефлексия болып табылады.

Рефлексия (латынның reflexio - «өткенге көз тастау» деген сөзінен шыққан) - субъектінің ішкі психикалық актілер мен күйлерді танып-білу үрдісі. Рефлексия ұғымы ең алғаш рет философияда пайда болды және индивидтің жүріп жатқан нәрселерді өз санасында ойластыру үрдісі дегенді білдірді. Рефлексия - бұл субъектінің өзін-өзі тануы немесе түсінуі ғана емес, сонымен қатар басқалардың оны қалай түсінетіндігін, оның тұлғалық ерекшеліктерін, эмоциялық реакциялары мен когнитивтік (танымға қатысты) қабілеттерін қалай білетіндігін аңғару. Мұндай аңғару мазмұны бірлескен іс-әрекет нысанасына айналып, рефлексияның ерекше формасы - нысаналық-рефлексиялық қатынастар дамиды [78, 26-29 б.].

В.А.Лефевр рефлексияның түсінігін кеңейте түсті. Біріншіден, оның пайымдауынша, мұғалім өзіне қатысты «бақылаушы», «зерттеуші» және «бақылағыш» міндеттеріне қоса,

өзгелерге қатысты «зерттеуші» мен «бақылаушы» міндеттерін орындаушы болса; екіншіден, ол «рефлексия деңгейі» мен «рефлексиялық жүйе» ұғымдарын алғашқы болып енгізді [79, 55-63 б.].

М.В.Кларин, шығармашылық ойлау ерекшеліктеріне тоқтала отырып, оның мазмұнын өз тәжірибесін зерделеуге мүмкіндік беретін рефлексиямен байланыстырады. Бұл тұрғыдағы рефлексия ой-тұжырым жасау, қорыту, салыстыру, ұқсастыру, бағалау, толғану, есіне алу және мәселелерді шешуден тұрады. Ол сондай-ақ интерпретация, талдау, талқылау немесе бағалау мақсатындағы сенімдерді де қамтиды [80, 72 б.].

Рефлексияның әр деңгейі мұғалімнің мүмкіндіктерінің мазмұнын, түсініктері мен толғаныстарын анықтайды. Мүмкіндіктер шекараларының рефлексиясы, өзі мен басқалардың арасындағы айырмашылықтарды тұжыру кезінде қарама-қайшылық туындап, оны шешуге тырысады. Өзінің осал тұстарын өзгерту және ішкі мүмкіндіктерін пайдалануға ұмтылу мұғалімді инновациялық іс-әрекеттегі табысқа жетелейді.

Инновациялық іс-әрекетті жүзеге асыру кезеңіндегі рефлексия екі үрдіспен қоса жүреді: 1) мұғалім болжамдау кезеңіне қайта оралғандай болады, сол кезеңнен тұжырымдаманың жекелеген құрамды бөліктерін іздестіреді; 2) екінші үрдіс өз іс-әрекетінің рефлексиясымен, яғни мақсатты жүзеге асыру үрдісімен тығыз байланысты: мұғалім мүмкіндіктері мен сыртқы жағдайлардың ара қатынастарын талдау жүреді. Педагогикалық дағдылар, әрекеттер, инновациялардың мазмұны зерделенеді.

Өз іс-әрекеті мен оның компоненттерін (қажеттіліктерді, мотивтерді, мақсаттарды (олардың ара қатынастарын), мақсат пен нәтижелерге жету тәсілдерін) бағалау жөніндегі өзіндік алгоритмдерді меңгеру шарты ретіндегі өзін-өзі бағалау мұғалімнің рефлексиялық ұстанымының шарты болып та табылады. Мақсатқа қол жеткізу тәсілінің рефлексиясы кезінде іс-әрекет зерделенеді, бұл талдаудың табыстылығы педагогтің инновациялық іс-әрекетті жүзеге асырудың баламалық тәсілдемелерін іздеу, бағалау және таңдау қабілеттеріне байланысты.

Жаңалағышты енгізу салдарлары тұрғысынан іс-әрекет рефлексиясы бойынша іс-әрекет шарттарының өзгеруін талдау қажет. Жаңашыл-ұстаз бұл кезде жаңалағышты енгізу салдарларының өзіндік және бөгде бағаларын ажырата білу, одан кейінгі салдарларын көрегенділікпен болжамдай білу қабілетіне ие болуы тиіс.

«Рефлексия» - адамның өз істерінің мәнін түсіну, олар туралы ойлану барысында өзіне өзінің нені, қалай жасағаны туралы толық және анық есеп беруі немесе өзі әрекет барысында басшылыққа алған ережелер мен кестелерді мойындауы не жоққа шығаруы. Бұдан басқа да рефлексия жайында айтылған философиялық ойлар негізінен «адамның өзіне бағытталған зерттеу жұмысы», «өзінің ақылы мен рухыңды өзінің бақылауың» дегенге келіп саяды.

Мұғалімнің рефлексиялық қызметінің мақсаты: педагогикалық әрекеттің негізгі компоненттерін есіне түсіріп, олардың мәнін, алынған нәтиженің «дұрыс» не «бұрыс» болғанын дәлелдей алу, қолданылған әдіс пен құралдардың тиімді не тиімсіз болғанына байланысты өзіндік көзқарасын білдіру. Орындалып өткен әрекеттің нәтижесін зерттеу. Тек сонда ғана алдағы жұмыстарға дұрыс мақсат қойып, алға қарай шығармашылықпен жылжудың жобасын жасау мүмкін болады.

Психологиялық мұғалімнің шығармашылығын дамытудың қысқаша формуласын «тәжірибе + сол тәжірибенің рефлексиясы = даму» түрінде ұсынған Г.С.Сухобская мен Ю.В.Кулюткин екеуі бірлесе жазған педагогика оқулығында бұл үрдісті сипаттай отырып, оның мұғалімнің кәсіби әрекетінің өн бойында мына төмендегідей жағдайда байқалатындығы айтылды: **біріншіден** – мұғалімнің оқушының ойын, сезімдері мен іс – қимылдарын түсіну бағытындағы әрекеттесуінде; **екіншіден** – оқушылардың жас ерекшеліктері, даму мүмкіндіктерін ескере отырып оқыту үрдісінің мақсаттарын анықтау мен жобалауда; **үшіншіден** – оның өз әрекетін, сол әрекеттің субъектісі ретіндегі өзін талдауда. Тек сонда ғана мұғалімнің педагогикалық әрекетінде шығармашылыққа жол ашылады.

Рефлексияның мәні – адамның өзінің білімін, білімнің негізін, оларды меңгерудің жолдарын анықтау. Рефлексияны ойлау, ес, сана сияқты танымдық үрдістер адам табиғатына тән болғандықтан олардан бөліп қарауға болмайды.

Мұғалімнің шығармашылық әлеуетінің дамуы үшін оның әдіснамалық рефлексия жасай алуының мәні зор. Бұл – мақсаткерлікті талдай алудан басталады. Өзінің нақты жағдайы мен болашағының бағытын саралай, аралық мақсаттарды анықтай алумен сипатталады.

Жоғарыда айтылғандарды қорыта отырып, айта кететін жайт -рефлексия үрдісі жеке-дара сипатқа ие. Мұғалімнің инновациялық іс-әрекеті бойынша рефлексиялық ұстанымының белсенуінің педагог тұлғасымен, оның өзін-өзі дамытуға бағдарлануымен байланысты екендігі сөзсіз. Бұл үрдістің қайнар көзі болып мұғалімнің педагогикалық іс-әрекетінде сезінетін қарама-қайшылықтарының жүйесі саналады, сондықтан да оқу-кәсіби іс-әрекет барысында рефлексиялық ұстанымды өзектендіре түсетін, жағымды өзіндік қабылдауды қалыптастыратын, өзін-өзі көрсету үрдістерін ынталандыратын жағдайларды жасау қажет.

Рефлексиялық сана мектептегі белгілі бір инновацияларды жасақтау мен тексеру үрдісін бақылап, іс-әрекеттің барлық кезеңдерін ой елегінен өткізеді. Сондай-ақ инновациялық іс-әрекет кейде санаға бағынбауы да мүмкін, соның ішінде бағдарламаларды, мақсаттарды құру кезеңінде санадан тысқары жатуы да мүмкін. Ол көбінесе педагогикалық іс-әрекеттің саналы немесе санасыз, реттелмейтін немесе реттелмейтін тәсілдері мен формалары арқылы жүзеге асырылады.

Іс-әрекетті саналы реттеу кезінде мұғалім оны жүзеге асыру мазмұны мен тәсілдеріндегі өзгерістерді аңғарып, мақсатқа жетуге кедергі туғызған нысандарды оңай анықтайды. Педагог туындаған кедергілерді (ерекшеліктерін, себептері мен өзі үшін салдарларын) ғана көрсетіп қоймай, сол кедергіні қабылдаушы, оның мақсатқа жетуге кедергі немесе түрткі (немесе бейтарап нысан) екендігін бағалаушы, өзінің ол кедергіні жеңе алмайтындығын, оған деген көзқарасын өзгерте алмайтындығын, нақты іс-әрекет пен «Мендік тұжырымдама» шекараларының өзгеру салдарларын бағалаушы ретінде көрсетеді (мұғалім өзінің алдына «Бұл кедергіні жеңе аламын ба?», «Енді не болмақ?», «Мен қандаймын?» деген сұрақтарды қойып, оларды шешуге тырысады) [83]. Бұл кезде инновациялық іс-әрекетте оның жаңа нұсқаларын болжамдау, модельдеу үрдістері қарқындалады. Рефлексияның бұл кезеңінде мұғалімнің өз тәсілдері мен қатынастарының мазмұнын өзгертуге қатысты танымдық іс-әрекеті жандандырылады. Бұл өзгерістерді түйсіну мен бағалау нәтижесінде педагогта инновацияларды дамыту перспективалары мен мүмкіндіктері пайда болады.

Рефлексиялық іс-әрекеттің келесі кезеңінде мұғалім өзіне іс-әрекетіне түзету енгізуші, қиындықтарды жеңуші субъект ретінде баға береді. Ол бағалау шкалаларын өзектендіріп, өзін толғандыратын мәселеге сәйкес күрделілерін қалыптастыруға, өзінің педагогикалық мәселелерді дұрыс немесе бұрыс шешетіндігін түсінуге, өз іс-әрекетінің шекараларына пайымдылықпен қарауға қабілетті. Іс-әрекеттің табысты аяқталуының рефлексиясы нәтижесінде «Мендік тұжырымдамасы» жақсы дамыған мұғалім қанағаттану, өзіне деген сенімділік, еркіндік және бақыт сезімдеріне бөленеді [84]. Мұндай педагог тұлға ретінде таныла алады, өйткені мектепке жаңалағыш нысанды енгізу мақсаттарына жету жолында тұлғалық және рухани өсудегі кедергілерді жеңетіндігіне бек сенімді.

«Бәрі сенің қолыңда»

Бір бет қағазға сол қолды бастырады. Әр саусақ өз ойынды білдіретін қандай да бір бағдар.

Бас бармақ – мен үшін маңызды және қызықты...

Екінші бармақ – сұраққа толық нұсқау алдым...

Ортаңғы бармақ – маған қиын болды (маған ұнаған жоқ).

Төртінші бармақ – менің психологиялық ортаны бағалауым.

Кішкентай бармақ – мен үшін жеткіліксіз болды.

«Қол»

Әр тыңдаушы қағазға қолын салады, саусақтар сабақтың бағасының белгісі:

Бас бармақ – керемет әрі қызықты болды!

Екінші бармақ – осыған көңіл бөлу керек.

Ортаңғы бармақ – маған ұнаған жоқ.

Төртінші бармақ – бұл жерде орта...

Кішкентай бармақ – маған жеткіліксіз болды...

Рефлексивті экрандағы сөздер тізбегі:

1. бүгін мен білдім...	4. мен тапсырманы орындадым...
2. қызықты болды...	5. мен ненің не екенін түсіндім...
3. қиын болды...	6. енді мен істей аламын...

7. мен қолжеткіздім...	11. мен істеп қараймын...
8. мен үйрендім...	12. мені таңғалдырды...
9. менде бәрі жақсы шықты ...	13. сабақ маған өмірге қажетті ...
10. мен істей алдым...	14. менің істегім келеді

«Қосу- алу- қызықты» жаттығуы.

Бұл жаттығуды сабақты қорытындылауда уақытқа байланысты ауызша немесе жазбаша түрде өкізуге болады.

Жазбаша өткізу үшін төмендегідей кесте беріледі:

«Қ» - «Қосу»	«А» - «Алу»	«Қ» -«Қызықты»

«Қ» - «Қосу» бағанына сабақтың барысында ұнаған, жағымды әсер тудырған ақпараттар мен жұмыстың түрі немесе оқушының ойынша қандай да бір мақсатқа жетуге пайдалы деп тапқан нәрселердің барлығын жазады.

«А» - «Алу» бағанына сабақтың барысында ұнамағаны, оқушының ойынша қызықсыз түсініксіз болып қалған, пайдасыз қажет емес деп тапқан мәліметтердің барлығын жазады.

«Қ» -«Қызықты» бағанына тақырыпқа қатысты естіген және естігісі келетін қызықты деректерді, сұрақтарды жазады.

Бұл кестені Кембридж университетінің медицина, философия ғылымдарының докторы, практикалық дағдыларды дамытудың ойлау саласының маманы Эдвард де Боно ойлап тапқан. Бұл жаттығу мұғалімге сабақты оқушы көзімен қарауға және сабақты құнды жақтарын сараптауға мүмкіндік береді.

«Сауалнама парағы»

Сабаққа өзіндік талдау жасауға, сандық және сапалық баға беруге бағытталған.

Өз жауаптарын дәйектеуді сұрауға болады.

Сабақта мен жұмыс жасадым...	белсенді	енжар
Сабақтағы жұмысыма мен...	қанағаттанамын риза	қанағаттанбаймын риза емес
Сабақ маған көрінді...	ұзақ	қысқа
Сабақта мен...	жалықпадым шаршамадым	жалықтым шаршадым
Менің көңіл күйім...	жақсарды	нашарлады
Сабақтағы мәліметтер маған...	түсінікті	түсініксіз
	пайдалы	пайдасыз
	қызықты	жалықтыратын
Үй тапсырмасы маған...	жеңіл	қиын
	қызықты	қызықсыз

Современные методы и приемы обучения первоклассников

Метлина Е.В.,

учитель начальных классов,

СОШ № 24,

г. Уральска

Учителя начальных классов знают, как нелегко бывает научить учиться первоклассников, а именно тех из них, кто испытывает трудности в обучении. Перед учителем и учениками стоят непростые задачи, от решения которых зависит не только успешность в учении, общении, но и эмоциональное отношение к школьной жизни. Именно первые впечатления могут стать для ребёнка ориентиром на все последующие школьные годы.

К сожалению, не всегда опыт учебной деятельности способствует позитивному восприятию ребёнком установок и правил школьной жизни. Нереализованные ожидания, связанные с учёбой, трудности общения со сверстниками, нарастание волевого и нервного напряжения в ходе обучения

– эти факторы, к которым ребёнок оказывается не вполне готов, могут способствовать у него повышенной тревожности и негативных установок к школьному обучению.

Особенно трудно приходится детям, чьё психическое развитие в силу различных причин отстаёт от нормы. Год от года таких детей становится всё больше. Меняется и моя роль как педагога: теперь я на уроке и учитель, и психолог, и логопед.

Моя задача как учителя – научить учиться всех, всесторонне развить каждого ребёнка. Поэтому, я ещё раз изучила особенности психофизиологического развития детей 6-7 лет, выявила индивидуальные особенности функционирования высшей нервной деятельности и по ним определила темп деятельности ребёнка, его активность, скорость реакций и способность переключаться с одного вида деятельности на другой. Эти характеристики легли в основу осуществления индивидуального подхода к каждому ученику.

В нашей школе нет возможности помещать сильных учащихся в особые условия, поэтому сильные и слабые ученики остаются под пристальным вниманием учителя на уроке.

Я поняла, что дифференциацию образовательного процесса необходимо проводить с целью выбора наиболее адекватных методов и приёмов обучения каждой группы учащихся: сильных, обычных и слабых.

В своём классе я не стала делить детей по одному признаку – умственным способностям, а выделила четыре группы:

- Могут и хотят учиться,
- Могут, но не хотят учиться,
- Не могут, но хотят учиться,
- Не могут и не хотят учиться.

Помочь каждой группе реализовать себя в процессе обучения, не оставлять без внимания ни одну группу, найти педагогический подход к каждой. Вот такую установку взяла я в начале учебного года.

В своей работе я стала использовать психолого-педагогические эффекты, которые дали положительные результаты: детям стало интереснее учиться, они легче усваивают учебный материал. Это:

I. Эффекты, позволяющие благотворно влиять на процесс воспитания личности:

«**Эффект Мальвины**» - очень способные дети должны понять, что окружающие их люди тоже талантливы.

«**Эффект неожиданности**» - воздействует в ситуации, когда нужно узнать правду, срабатывает и в домашней ситуации.

«**Эффект умолчания**» - о своём ученике говорить родителям правду, но не всю. В этом суть эффекта умолчания.

«**Эффект отрицания**» - с целью защиты человека даётся информация отрицания чего-то опасного, применять очень осторожно.

«**Эффект падающей звезды**» - психологическая поддержка для талантливых детей, не сумевших раскрыть своих способностей в школе в учёбе, в отношениях со сверстниками.

«**Эффект подражания**» - можно интерпретировать по-разному, чтобы дети ходили в библиотеку читать книги, я принесла в класс новую книгу, показала детям, пролистала, зачитала интересные фрагменты, а на следующей перемене почти все были с этой книгой.

II. Эффекты, помогающие усваивать новый материал:

«**Эффект цепного метода**» - применяю при проведении игровых моментов, даже самые пассивные включаются в игру с огромным желанием, не замечая, что учатся, запоминают новое.

«**Эффект проб и ошибок**» - на математике я разрешаю писать ответы примеров карандашом, чтобы при проверке ребёнок мог исправить свои ошибки. Так же и в русском языке, когда надо вставить пропущенную букву.

«**Эффект метода «мест»**» - использовать картинки-ассоциации для запоминания текста, чтобы не нарушить последовательность рассказа.

«**Эффект метода группировки**» - в целях лучшего запоминания фактов, слов. Например, распределить на группы по количеству букв, слогов: кошка, брошь, мышь, доска, окно, нож, дом.

«Круги на воде» - взять слово для обсуждения и задавать разные вопросы, от него как бы идут круги на воде. Например, составьте разные слова из слова ЖИВОТНОЕ и расскажите о каждом получившемся слове, что оно обозначает.

Деятельность учения в первом классе носит коллективный характер, поэтому у первоклассников я начала формировать соответствующие качества и умения:

1. Положительное отношение к совместной деятельности:

желание участвовать в ней, уверенность в успехе, положительные эмоции от удачной совместной работы, адекватная реакция на ошибки товарищей, желание помочь.

2. Деловые отношения на уроке:

умение принимать цель, умение понимать цель и адекватно реагировать на обращения участников. Умение взаимодействовать: планировать совместную деятельность, договариваться с партнёрами, принимать участие в обсуждении результатов совместной деятельности.

3. Наличие новой социальной роли

проявляется в том, что у первоклассника формируется понимание важности коллективного познания, формируются деловые качества межличностных отношений.

Основная проблема, с которой я столкнулась в этом учебном году

- нарушение моторики руки. Для первоклассников это очень важно, так как развитая моторика необходима для усвоения школьной программы и, прежде всего, для овладения письмом. Год от года увеличивается количество первоклассников, которые испытывают большие трудности при овладении письмом. Движения их рук недостаточно точны и целенаправленны. Отсюда, плохая речь, мыслительные операции развиты ниже среднего. Такие дети с трудом пересказывают, не улавливают главную мысль, слабо составляют рассказ по картинкам.

Эти дети испытывают трудности в координации движений и во время подвижных игр, т.к. неразвита **крупная** моторика рук, а это сила, ловкость, координация движений.

Я выяснила **причины недостаточного развития моторики:**

1. Ослабленное здоровье и сниженные показатели общего физического развития.
2. Недостаток домашнего воспитания, плохое посещение дошкольного учреждения, а родители не уделяли должного внимания развитию моторики руки.
3. Почти полная утрата культуры детских дворовых игр, дети редко играют в подвижные коллективные игры.

Разработала упражнения по развитию мелкой моторики

Цель данных упражнений:

развить мышечную выносливость, улучшить пространственную ориентацию и зрительно-двигательную координацию. Создать благоприятные условия для овладения всё большим числом двигательных навыков и умений.

В качестве упражнений использую

• Различные виды продуктивной деятельности:

лепка, рисование, аппликация, вырезание по контуру фигурок из бумаги, вышивание. Рисование можно заменить упражнением «Рисованные игры». Помимо хорошей тренировки руки, рисование даёт ощущение «творца», является ключом к эмоциональному пониманию искусства.

• Закрашивание

Это достаточно приятное занятие было сначала детям втягость, но сейчас они выполняют его с удовольствием.

Цель: освободить руку ребёнка от зажима, сделать её уверенной и послушной. Это необходимо для письма.

Условие задания: закрашивать надо только цветными карандашами, не выходить за пределы контура рисунка, делать закрашивание сплошным, без полос. Показала детям, как можно изменять нажим одного карандаша и закрасить рисунок тремя тонами – совсем светлым, более густым и очень густым. Эти упражнения я вводила постепенно, ненавязчиво на протяжении первого полугодия.

• Штриховка

Эта работа достаточно трудная, но очень полезная для развития мелкой моторики, однако у детей это занятие не вызывает интереса.

Цель: дети учатся контролировать себя, выполнять задания в очерченном пространстве, вырабатывают глазомер, приучают руку к ритмичности и точности движений.

Срисовывание различных графических образов.

Я обращаю внимание детей на клетку: дети узнают, что клетка делится на четыре части, что у неё есть середина, углы, верхняя, нижняя, правая и левая стороны. Срисовывая, дети должны точно срисовать детали картинки.

- **«Пальчиковые шаги»**, можно использовать пальчиковый театр и пальчиковую гимнастику.

Цель: развитие координации движений кистей и пальцев обеих рук. Увлекательные задания, сопровождающиеся с ритмом приговорки, готовят руку ребёнка к письму, развивают его память, внимание, зрительно-пространственное восприятие, воображение, наблюдательность, что в свою очередь способствует развитию речи. У меня есть самодельные пособия для каждого ребёнка.

- **Обводка по контуру фигур различной сложности.**

Это задание развивает не только моторику руки, но и фантазию, т.к. можно усложнить задание и предложить ребёнку нарисовать звезду, ромашку или тропинку к лесу.

Такие виды работ дают возможность детям работать в своём режиме, не торопясь. Я как учитель обращаю повышенное внимание не на количество выполненного задания, а на его качество. Если задание не получилось, есть возможность повторить это задание. После хорошо выполненного задания ребёнок получает заслуженную похвалу.

1. Упражнения для развития мышц речевого аппарата (как разминка)

«Рыбка» - широкое открывание и закрывание рта. Упражнение выполняется ритмично под счёт.

«Часики» - рот приоткрыт, губы растянуты в улыбке. Кончик языка поочередно касается то левого, то правого угла рта. Подбородок не двигается.

«Лопаточка» - рот приоткрыт, губы растянуты в улыбке. Широкий, расслабленный язык лежит на нижней губе. Такое положение удерживается 5-10 сек. Если язычок не хочет расслабиться, можно похлопать его верхней губой, произнося при этом пя-пя-пя. Язычок широкий, гладкий, получается лопатка. При этом я считаю 1-2-3-4-5.

«Иголочка» - рот приоткрыт, губы растянуты в улыбке. Высунуть изо рта узкий, напряжённый язык. Удерживать 5-10 сек.

«Постучимся в дверку» - рот широко открыт, губы слегка в улыбке. Кончик языка упирается в нижние зубы, спинка языка выгнута дугой. Чередовать следующие движения: отодвигать язык вглубь рта и приближать к передним зубам. Выполнять под счёт. Громко, чётко произнося несколько раз звуки И А О У Ы.

2. Дыхательная гимнастика

Дыхание принимает самое активное участие во всякой человеческой деятельности и особенно – в речевой. Оно важно для организации верного звучания голоса, для разборчивости речи, для выработки чёткой дикции. Однако перед тем, как начать работу над голосом, полезно «разогреть» дыхательные мышцы.

3. Голосовые упражнения.

Разогрев мышцы дыхательного аппарата, переходим к работе над голосом. Цель упражнений – добиться свободного звучания голоса, найти свой природный тембр.

Упражнение «Стон» - у вас больное горло. Возникла потребность постонать на звуке М. Стон свободный, подключайте к нему гласные звуки А, О, У, Э, И, Ы: МммАммОммУммЫммИмм... А теперь произносите во время стона слоги БАмммБОмммБУмммБЭмммБИмммБЫммм.

Упражнение «Две собаки»

-Это кость моя! Отдай!

-Ты за это мне полай! Голос!

-Аф!

-Голос!

-Аф!

-Кость твоя, мой друг, Гав-гав!

Упражнение «Гудок» - тянуть гласные УУУУУУ, прибавляя другие гласные УУуОуууАуууЭуууИуууЫууу. Произносить как приказ, упрёк, стыд.

4. Дикционные упражнения.

Большинство первоклассников имеют дефекты произношения (шепелявость, картавость, присвистывание и др. недостатки речи)

Цель занятий: разрабатывать свой речевой аппарат, занимаясь дикционным тренингом. Для этого использую **скороговорки**. Сегодня скороговорки – полноценный речевой тренажёр. Подбираю их интересные по содержанию и смешные по произношению. «Четыре чёрненьких чумазеньких чертёнка чертили, чёрными чернилами чертят». Сначала читаем как стихи. Потом ускоряем темп, отрабатываем звуки. Повторение скороговорок улучшает подвижность ротика и языка, развивает слуховое внимание. Хорошая дикция помогает первокласснику быстрее адаптироваться в школе, выполнять устные задания.

Каждому учителю понятно, что без игровых занятий не обойтись. Игра активизирует мышление, внимание, память, интерес к результату. Речевые упражнения способствуют обогащению словарного запаса, развивают речь, память. При чтении слоговых слияний рождаются рифмы. Например: со- со- со-... с горы скатилось колесо; ну-ну-ну...сяду на луну.

Дети любят задания, которые соответствуют их возрасту. Моя система заданий повышает эффективность урока, повышает уровень учебной мотивации, вызывает желание учиться, помогает ребёнку добиться успеха.

Даёт положительные результаты по оздоровлению психики детей, а мне – возможность быть в постоянном творческом поиске, от которого я получаю большое удовольствие.

«Память становится мыслящей, восприятие становится думающим»!

Математика сабақтарында сындарлы (конструктивті) теориялық оқытуға негізделген тәсілдің түйінді идеяларын қолдану

А.Т. Утегенова.,
математика пәнінің мұғалімі,
Қызылтал ЖББОМ,
Бөрлі ауданы

«Ұстаздың биігі ойлана қарасаң биіктей береді, үңіле қарасаң, тереңдей береді, қол созсаң қарсы алдында, айналсаң артында тұрғандай» - деп Сократ айтқандай, Егеменді еліміздің алдыңғы қатарлы отыз мемлекеттің қатарына қосылуға табандылықпен жылжу саясаты қоғамымыздың барлық саласында түбегейлі өзгерістер енгізіп, жаңа талаптар қойып отыр. Соның ішінде болашақ ұрпаққа әлемдік деңгейде білім беру мақсатына орай білім мазмұнына жаңаша қарау – басты міндеттердің бірі. Қазіргі кезде білім беру саласында оқыту сапасы кәсіби міндеттерді жауапкершілікпен орындағаннан гөрі, көбірек күш-жігерді талап ететін сапалы әрі табысты білім беруге ерекше көңіл бөледі. Мұғалім әр сабағын шығармашылықпен жүзеге асырғанда ғана табысты оқыту жүзеге асады деген ойдамын.

Үшінші негізгі деңгейдің курсын аяқтағалы бері алдымызда тұрған жаңа білім реформасының қатысушысы ретінде де жауапкершілігімнің жоғарылағанын түсіндім.

Жаңа форматтағы деңгейлік оқудың күтілетін нәтижелері өз ойын дәлелдер келтіру арқылы жеткізе алатын, өзіндік көзқарасы дамыған, өзіне сенімді, оқуға ынталы оқушыны қалыптастыруға бағытталған. Сындарлы оқыту теориясы бойынша оқушылар өз білімдерін жаңа сабақта алған білімдерімен кітаптан оқыған білімдерімен астастырыла жүргізеді. Яғни оқушылар дайын білім беруді емес, қайта өздері оқу арқылы білімді игереді. Оқушылар дайын түрде алған білімдерін уақытша ғана механикалық түрде жаттап алып, емтиханнан өтуі мүмкін. Бірақ біраз уақыт өткесін, санаға дұрыс сіңбегесін ол білім ұмтылады. Осындай келеңсіздіктерді болдырмау үшін, мұғалім оқушының қабілеттері мен дағдыларын дамытуға арналған әдістерді қолдана отырып, оқушының өз ойын еркін айта алатындай жағдай жасай отырып, сабақ үрдісін тиімді ұйымдастыруы қажет. Әр оқушымен жекелей әрі топтық бағытта жұмысты ұйымдастыру қажет. Күтілетін нәтижелер

оқушылардың қалай оқу керектігін үйреніп, соның нәтижесінде еркін, өзіндік дәлел-уәждерін нанымды жеткізе білетін, ынталы, сенімді, сыни пікір –көзқарастары жүйелі дамыған, сандық технологияларда құзырлылық танытатын оқушы ретінде қалыптасуын қамтиды.

Мектеп жұмысы мен оқушы жетістіктерін өрістетудегі негізгі тұлға – **мұғалім**. (Strong, Ward & Grant, 2011). Мұғалімнің ой-пайымы мен негізгі көзқарастарын, сондай-ақ сол көзқарас, пікірге қатысты бірқатар баламалы шешімдерді білуі де маңызды.

Мұғалімнің ұстанымы – оның көзқарасы, қабылдаған шешімінің және іс-әрекетінің негізі. Егер де дайын білім беретін «дәстүрлі» стильмен оқытатын мұғалімдер сыни тұрғыдан ойлау қабілеттері дамыған оқушыларды қалыптастырғылары келсе, өздерінің де сыни тұрғыдан ойлау қабілеттерін дамыта отырып, жаңашыл идеяларға көңіл көкжиегін ашулары керек. Пажарес (1992) оқыту стилін таңдау кезінде мұғалімнің білімділігінен гөрі ұстанымға негізделген ой-тоқтамдарының ықпалы күштірек деп сендіреді: оқыту үдерісінде қалыптасқан көзқарастар мұғалімнің сыныптағы барлық іс-әрекеттеріне әсер етеді.

Мен үшін негізгі құндылықтар:

Құндылықтар	Ұстаным	Іс-әрекет
Сапалы білім негіздері қалыптасқан, теориялық білімі жоғары маман	Өзіндік практикалық тәжірибелерін теориялық біліммен ұштастыру	Пән бойынша түрлі сайыстарға қатысу; үнемі тәжірибе алмасып отыру; білімін жетілдіру.
Математика пәнін оқытудың тиімді әдіс-тәсілдері	Озық іс тәжірибелерді меңгеру	Заманауи технологияларды оқып үйрену; семинарларға қатысу; әдістемелік журналдар , кітаптар оқу;
Педагогикалық әдеп пен мінез-құлық нормалары	Оқушы мен ата-ана алдында, ұжым алдында беделді болу	сабақты түрлендіріп өткізу. Баланы сүйу, алаламау; әр баланың қызығушылығы мен мінезін анықтау.
Азаматтық көзқарасы мен тұлғалық ұстанымы қалыптасқан шығармашыл, дарынды құзіретті тұлға	Шығармашылық ізденісін ұштау, сындарлы білім беру.	Пән олимпиадасына дайындау және қатыстыру; өз бетімен білім алуды үйрету; ғылыми жобаға тарту.

Математика пәні бойынша сабағыма өзгерістер енгізу барысында Бағдарламадағы жеті модуль стратегияларын ескере отырып, жаңаша жоспар құруды үйрендім. Сонымен бірге білім беру мен білім алудағы жаңа тәсілдерді меңгеру арқылы математика сабақтарында бағдарламадағы жеті модуль аясындағы барлық стратегияларының әдіс-тәсілдерін қолданып, жүзеге асыруға тырысып жүрмін.

Математика сабақтарында сындарлы (конструктивті) теориялық оқытуға негізделген тәсілдің түйінді идеяларын қолдана отырып, **оқушыдан не күтемін?**

1. Оқушылар сыни ойлай біледі.
2. Өз алдына сұрақтар қойып жауап іздейді.
3. Мәселеге байланысты өз пікірін айтады.
4. Білімнің қайнар көзін өздері тауып, білімді меңгеру қажет дағдыларды өз бетімен қолдануды үйренеді .
5. ЖАДА аймағында жұмыстанатындықтан, жаңа мәліметті игеру жеңіл болады.
6. Өз ойын тұжырымдай біледі.
7. Бір-бірінің пікірін тыңдайды.
8. Белсенділіктері артады.
9. Шығармашылықпен жұмыс жасай алады.
10. Білімді сапалы меңгереді.

Өз тәжірибемде сын тұрғысынан ойлауды дамыту әдістерін қолданудың **нәтижесінде**, оқушылар өз жауаптарында бұрыннан білетін білімдерін зерделеп ұтымды пікірлер айта бастады; ойлау белсендіктері артты, білімді өз ынталарымен алуына мүмкіндік туды; баланың ойын еркін айта алуына; баланы сыни ойлаттыруға мүмкіндік беруіме түрткі болды. Тәжірибемдегі осындай өзгерістердің негізінде, мұғалім бірінші өзі сыни тұрғыдан ойлай алса ғана, оқушыларына да сыни тұрғыдан ойлаттыруға мүмкіндік бере алатындығын түсіндім.

Ең алдымен ішкі ынта, эмоциялық саулық және құрбылардың ынтымақтастығы арқылы сыныпта оң ахуал қалыптастыру және пәннің құндылығын түсіндіру мақсатында жұмыс жүргіземін. Оқушыларға қалай оқу керек екендігін үйретудің нәтижесінде, оқушылар материалды «есте сақтау» және «түсіну» ұғымдарының әртүрлі әдістері бар екенін мойындап, мағынасын ажырата алуға үйрене бастайды.

Оқушылардың топта кіммен жұмыстанатынын анықтау және бірлескен оқуын ұйымдастыру мақсатында топқа туған мезгілдері, сүйікті спорт түрлері, тәттілермен; өткен тақырыптарға байланысты; синус, косинус, тангенс, котангенс немесе фигураларға т.с.с.) арқылы бөлуге болады. Топқа бөлген соң әр топтан өз топ аттарының қасиетін айту тапсырылады.

Топқа бөлгеннен кейін топ ережелерін құру керек. Оны постерге орындатып, сыныпқа іліп қойып, қажет болған жағдайда топ ережелерін еске түсіріп отырудың маңызы зор.

Мысалы, 10-сыныпта «Қарапайым тригонометриялық теңдеулер және оларды шешу» тақырыбын өткенде, сыныпты «Синус», «Косинус», «Тангенс», «Котангенс» деп төрт топқа бөлуге болады. Содан соң әр топ өз тақырыптары бойынша топта ойларын жинақтайды, айтады. Нәтижесінде, оқушылар білімін нақтылайды, оқушы жауабы логикалық байланысы мығым, көңілге қонымды болып келеді.

Сыныпта ынтымақтастық атмосферасын құру мақсатында «Көршімнің асыл қасиеті», «Мейірімді балалар», «Өзін-өзі таныстыру», «Сикырлы ғажайып орман» сияқты тренингтер мен оқушыларды сергіту мақсатында «Сынып қалған телефон», «Ұғымтал оқушы», «Сыйлық» сергіту сәттерін өткізуге болады. Сондай-ақ, жағымды музыка әуеніне билету де, видеороликтер көрсету де баланың көңіл-күйін көтеріп, өзін-өзі реттеуіне оң әсер береді. Ал, өзін-өзі реттеген оқушы тезірек өз бетімен оқуға бейімделеді. Сыныпта жылы ахуал қалыптасады.

«Жақсы оқитын баланы мадақтама, мақтама өр көкірек болады, нашар оқитын баланың еңсесін түсірме» деп Мағжан Жұмабаев айтқандай әр оқушының жүрегінен жол таба білу керек.

Мерсердің пікірінше, ұжымдық түсіну мен білім беруге қол жету аясында табысты талқылауларда әңгімелесудің зерттеушілік түрі басымдыққа ие болады. (Мұғалімдерге арналған нұсқаулық, 40) Зерттеушілік әңгімелесудің тиімділігі сол - әркім ақылға қонымды мәлімет ұсынады, идеяларға мұқият бағалау жүргізіледі.

Топтарға тапсырма беру, оны жұпта талқылайды. Мысалға:

1 және 3 топ: Тиынды 20 рет лақтырып, сынаудың қорытындысын жазыңдар. Оқиғаның ықтималдығын табыңдар. Қандай нәтиже жиі байқалады? Алынған мәліметтерді жолдастарыңның нәтижелерімен салыстырыңдар. Нәтижелер бірдей болдыма? Оқиғаның ықтималдығы ше? Заңдылық байқалама?

2 және 4 топ: Мектепте 8 сыныпта оқылатын барлық оқу пәндерінің тізімін жасаңдар және олардың аптасына неше рет болатынын анықтап, бағанды диаграмма тұрғызыңдар.

Мектеп жұмысы мен оқушы жетістіктерін өрістетудегі негізгі тұлға мұғалім. Мұғалімнің ұстанымының көзқарастарын қалыптастыру барысына зор ықпал етеді, ол көзқарасы белгілі бір шешімдердің қабылдануы мен сыныптағы іс-әрекеттерді түсіндіру көзі болып табылады. Сондықтан кез келген мұғалімнің оқыту құралдар оның өз болжамдарының, білімі мен ұстанымының, көзқарастарының жиынтығынан тұруға тиіс. Құзырлы мұғалімнің алдында оқушының жан дүниесін жақсы түсіне білу жөнінде нақты міндеттеме қойып отыр. Құзырлы оқытудың маңызды факторы мұғалімнің оқушының тақырыптың мәнін өз бетімен меңгеруін түсінуі мен бағалай алуы болып табылады. Осылайша оқушы да өзінің оқуы үшін жауапты бола алады. Оқушы мұндай жауапкершілікті көбінесе сабақ беру барысында мұғалім қалыптастыратын ортада сезініп, қабылдайды. Мұғалімнің үш көмекші құралы бар. Ол **бас, қол, жүрек**.

Бас - тұғырлы теориялық білімге негізделген және оқыту мен оқушылар туралы жеткілікті білім болуын талап етеді.

Қол - жұмыс жүргізу, түзету мен оқытуды бағалау сияты тәсілдер арқылы идеяларды түсіндіре білудің техникалық, тәжірибелік дағдыларымен тәсілдерін білуді талап етеді.

Жүрек - ұстаз мамандығының этикалық және моральдық құндылықтарын ұстанады, шыншыл, батыл, төзімді, оқушыларға аяушылық мейірім және құрмет көрсете білетін әділ адамдар.

Енді болашақта өз тәжірибемен енгізуді жоспарлап отырған өзгерістер мен мақсатым туралы айтсам: ең маңызды қадам – курс мазмұны бойынша теориялық білімімді одан әрі тереңдету, жетілдіру; тренингтердің тағы да басқа түрлерімен танысып, оларды дұрыс ұйымдастырудың қыр – сырларын меңгеру; рефлексия жасауды дағдыға айналдыру; оқыту мен оқудағы, сыни ойлауға үйретудегі әдіс – тәсілдермен әдістемелік қорымды байыту; үнемі ауыспалы топты ұйымдастыру; оқуды және оқу нәтижелерін сыни бағалау бойынша жұмыстану; оқу тәсілдерін жетілдіру үшін оқытуда ақпараттық – коммуникациялық технологияларды және сандық жүйелерді пайдалану; кері байланыс пен формативті бағалаудың техника түрлерімен әдістемелік қоржынымды толықтыру.

Жаңа форматтағы сабақ өткізуге еліктеп, курсқа бардым, енді оның ащы – тұщысын тәжірибе кезінде жан дүниеммен сезініп, сындарлы оқыту қазіргі заман талабы болғандықтан, оны жүзеге асырмауға, меңгермеуге қақым жоқ екенін түсіндім.

Өз ісіне берілген, жаңалықты жатсынбай қабылдайтын, шәкіртінің жанына нұр құйып, өмірге өзі де бақытты болып, өзгелерді де бақытқа жеткізсем деп жүретін ұстаз болуды мақсат етемін.

Зачетная система как средство предупреждения неуспеваемости

Марьянова С.Н.,
учитель математики,
Кушумской СОШ-детсад,
Зеленовский район

Проблема формирования у школьников умений учиться является одной из главных. От ее решения во многом зависит совершенствование всего учебно-воспитательного процесса, направленного на всестороннее развитие личности. Сформированность умений создает предпосылку для всестороннего применения выпускниками школ своих творческих сил, способностей и дарований. В последние годы в теории и практике обучения математике вопрос об использовании зачетной системы в оценке уровня усвоения знаний становится все более актуальным.

Переход к зачетной системе невозможен без активного участия самих школьников. Прежде всего необходимо выделить учеников-консультантов, интересующихся математикой, а также знающих ее в требуемом объеме и имеющих достаточный уровень развития организаторских способностей и устной речи. Зачет - это специальный этап в контроле, цель которого - проверить, достигнут ли учащимися уровень обязательной подготовки.

Введение зачетной системы для проверки достижения **обязательных результатов обучения** позволяет существенно повысить формирование познавательного интереса у учащихся на уроках математики. Когда учащиеся привыкают работать по зачетной системе, довольно резко меняется стимул учения: над ними не висит страх получения плохой оценки, они начинают учиться, прежде всего, потому, что сами этого хотят. Учащиеся учатся планировать свою деятельность, видеть конечную цель работы, распределять свои силы на добывание поставленной цели. Зачетная система определяет:

- контроль на каждом этапе,
- выявление и устранение пробелов,
- повышение уровня качества знаний.

Первоочередная задача – индивидуальная работа с каждым учеником, анализ результатов каждого ученика. Все это позволяет сделать вывод о том, как усвоен материал всем классом, на что нужно обратить внимание. Мы работаем в обычной общеобразовательной школе, наши ученики имеют средние учебные возможности и понятно, что без прочного усвоения базовых знаний детьми

невозможно дальнейшее обучение, а уровень усвоения знаний можно увидеть с помощью проведения комплексной проверки знаний, умений и навыков учащихся.

Одна из задач, которые решаем на уроках математики - подготовка учащихся 9-х, 11-х классов к ВОУД и ЕНТ, поэтому стараемся найти такие способы организации учебного процесса, которые будут ускорять, интенсифицировать развитие учащихся и при этом учитывать возможности каждого.

Этим требованиям на наш взгляд, отвечает зачетная система преподавания математики, которую уже несколько лет используем в своей работе. Причем начинаем работать с 5-го класса. Перед учениками четко ставятся цели и задачи, которых они должны достичь, изучая определенную тему. Приступая к изучению темы, учащиеся получают задания зачета, с указанием предполагаемой даты сдачи (примерные сроки). Проводимые нами тематические зачеты являются открытыми. Зачет проводится в конце изучения темы.

Подготовка к зачету.

За две недели до зачета вывешиваются вопросы по теории и номера основных задач, которые обязан решить каждый, иногда можно повесить образцы их решения. Но если учитель уверен, что все ученики умеют решать основные задачи, либо в зачет включены упражнения из различных домашних заданий, задачи не вывешиваются.

В течение этих двух недель к каждому уроку задается один-два вопроса с таким расчетом, чтобы за урок до назначенной даты зачета все вопросы были повторены. К доске для ответа по повторению вызываются только сильные ученики, иногда можно на один и тот же вопрос отвечают два ученика, тогда класс оценивает, чье изложение лучше. А каждый из отвечающих имеет возможность сравнить свои знания со знанием товарища. За два дня до зачета класс разбивается на пары, и сильный ученик проверяет слабого, результаты опроса сообщаются учителю. Часто перед зачетом (учебный сектор класса) ученики разбиваются на группы, в каждой назначают старшего и еще раз обсуждаются все вопросы зачета. Родители, со своей стороны прикладывают все усилия, чтобы их ребенок сдал зачет успешно.

Нами разработана система тематических зачетов по всем основным темам ЕНТ. Это позволяет осуществлять мониторинг качества обучения на протяжении всего учебного года. В данной зачетной системе предусмотрено проведение зачетов по каждой теме курса ЕНТ, причем так, чтобы в них были максимально полно учтены обязательные результаты обучения.

Учитель контролирует степень усвоения материала с помощью оценочных листов, в которых зафиксированы все результаты сдачи зачета.

У каждого ученика есть своя зачетная книга. Ведение таких зачетных книг дает в первую очередь учащимся возможность объективно оценить результаты своей деятельности и увидеть, над какими темами учебного материала ему предстоит работать, а учителю контролировать и оценивать достижения своих учеников.

Все данные фиксируются в зачетной книге. У учащихся есть возможность пересдать зачет, а также при необходимости получить консультацию учителя.

Отрицательная оценка за зачет не выставляется, это помогает каждому ребенку работать в своем индивидуальном темпе и снижает напряжение и страх перед сдачей зачета. Кроме того, у учеников появляется время для самообразования и устранения пробела в знаниях.

Несмотря на трудности в подготовке и проведении зачетов мы поддерживаем эту систему, т.к. она является эффективным средством, способствующим повышению качества обучения, возрастанию интереса учащихся к учебной работе, их активности. Реализация данной системы работы позволила успешно подготовить учащихся 9-х, 11-х классов к итоговой аттестации.

Форму проведения зачета выбирает сам учитель. Я выбрала следующую форму проведения зачета. До начала зачетного урока все свободные доски разделены на части и пронумерованы, на столе учителя лежат карточки, содержащие теоретические вопросы, имеющие тот же номер что и на доске. Обычно готовятся отвечать сразу 4-5 учеников, проявляющих интерес к математике, так как они быстро готовятся к ответу и их четкий, эмоциональный ответ задает темп всему опросу. Вторых с ними можно поговорить обстоятельно, кроме того интересно проверить их понимание тонкостей теории.

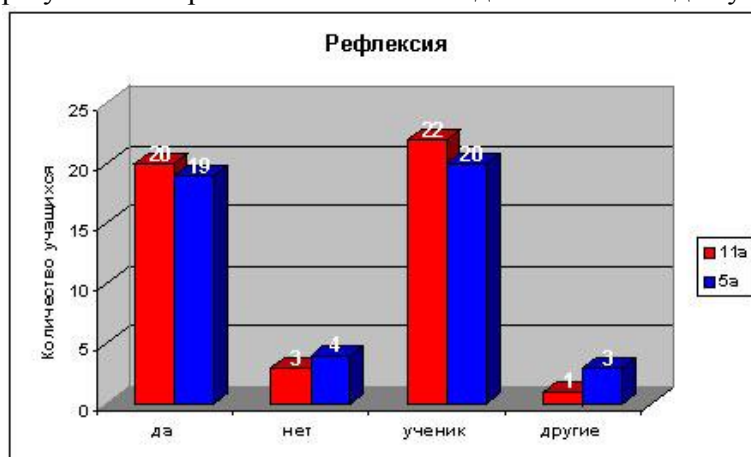
В число первых отвечающих входят и те ребята, которые излишне волнуются, поэтому им хочется быстрее ответить теорию, чтобы потом сосредоточиться на выполнении письменной

работы. Слабые ученики вызываются к доске последними. В результате они получают больше времени на подготовку. Их опрос носит обучающий характер: тренирует память, совершенствует умение строить цепочку умозаключений по образцу, данному в учебнике и на уроке, закрепляет в памяти основные моменты теории, необходимой для решения задач. Ученик, ответивший теорию, решивший один – два примера из своей карточки, выполняет вариант контрольной работы, а учитель вызывает к доске следующего. Таким образом, теоретический зачет можно провести за один урок. Сильные учащиеся успевают на этом уроке сделать часть контрольной работы и во внеурочное время доделав оставшуюся часть контрольной работы, смогут проверить более слабых одноклассников. После зачета учащиеся получают две отметки: одну за знания теории, другую по практике. Отметка по теории объявляется сразу после окончания зачета. По теории дополнительные вопросы не задаются, фиксируются недочеты ответа, и оценивается весь ответ в целом, иначе не хватит времени для опроса всех ребят. Иногда весь ответ не заслушивается – задается лишь несколько вопросов по теме.

Зачеты обеспечивают полную проверку на обязательном уровне каждого ученика по всем темам курса. Перед слабым учеником зачет ставит посильную для него цель: показать умение решать конкретные задачи. Сильным ученикам зачет тоже полезен, т.к. подстраховывает их, защищая от пренебрежения элементарными навыками.

Внедряя разработанную зачетную систему, проводим опрос учащихся. Изучаем полученные результаты опроса и на основании сделанных выводов усовершенствуем данную систему.

Вопросы:

1. Нравится ли вам контроль знаний по математике в виде зачета?
2. Кто виноват в неудовлетворительных результатах?

Введение зачетной системы для проверки достижения обязательных результатов обучения позволяет существенно повысить эффективность контроля как управляющего звена в учебном процессе. Учителю контроль знаний позволяет определить уровень усвоения учебного материала по математике и в случае необходимости провести их коррекцию, ученику – привести в систему усвоенный за определенное время учебный материал, обобщить его, выделить главное, акцентировать на нем внимание, скорректировать в случае необходимости отдельные знания и в оценке, и отметке увидеть результаты своей деятельности.

Когда ученики привыкают работать в данной системе, меняется стимул учения: над учеником уже не висит страх получения плохой оценки, он начинает учиться и планировать свою деятельность, видеть конечную цель своей работы, распределить свои силы на достаточно долгий промежуток времени, добиваться поставленной цели.

Н.Қ.Аманжолова,
*Жас негізгі жалпы білім беретін мектеп,
Казталов ауданы*

Сабақтың мақсаты:

- *Білімділік:* Қазақ халқын бір хандыққа біріктіріп, қазақ мемлекетінің іргетасын қалаған Абылай хан жайында оқушыларға мәлімет бере отырып, оның қазақ тарихындағы орны, ерлік істері жайындағы білімдерін арттыру, Абылайдың жүргізген саясатының сырын түсіндіру.
- *Дамытушылық:* Абылай ханның қазақ тарихындағы еңбегіне баға беру арқылы тарихи тұлғалардың еңбегін бағалай білуге үйрету, танымдық қабілеттерін арттыру.
- *Тәрбиелік:* Абылай ханның қазақ тарихындағы алатын орнын анықтай отырып, оқушыларды қаһарман тұлғалардың ерлігін құрметтеуге үйрету, ерлікке, отансүйгіштікке, ұлтжандылыққа тәрбиелеу.

Сабақтың түрі: аралас

Типі: Жаңа материалдарды меңгерту.

Әдісі: Топпен жұмыс, ойын элементтері, сұрақ-жауап.

Пәнаралық байланыс: география, әдебиет, математика.

Сабақтың көрнекілігі: Абылай ханның суреті, Қазақстанның саяси картасы, Төле би, Қазыбек би, Әйтеке би, Әбілқайыр хан портреттері.

Сабақтың барысы:

1. Ұйымдастыру кезеңі

Бүгін бізге:

Көз-не үшін керек?

Қол-не үшін керек?

Құлақ –не үшін керек?

Олай болса:

Білім деген байлық бар.

Соны оқып біліп ал

Еш байлық оған жетпейді.

Қусаң да ол сенен кетпейді.

2. Оқушылармен сәлемдесу, сергіту сәтін орындау.

3. Оқушылардың назарын сабаққа аудару. (Сабақ барысында қолданылатын «Қазына аралына барар жол» ойынының элементтерімен таныстыру)

Сыныпты 2 топқа бөлу. I топ «Хандар», II топ «Батырлар»

II. Үй тапсырмасын сұрау. «Жолға дайындық»

Қазынаға барар жолға шығу үшін алдымен біз жүретін жолымыздың қыр-сырын анық біліп алуымыз керек.

Алдымен оқушылардан үйге қандай тапсырма берілгенін сұраймын.

1. Ауызша сұрау.

2. «Қазақстанның Ресейге қосылуының тарихи маңызы» тақырыбы бойынша әңгімелеп беру тапсырылады.

3. Әбілқайыр туралы оқушылардан не білетінін сұрау бес жолды өлеңді жазылуын тексеру.

Оқушылардың жауабын тыңдап болған соң тақырыпты шолып, қысқаша сабақты қорытындылаймын. Онда Қазақстанның Ресейге қосылуына тарихи тұрғыда баға бере отырып, оның тарихи маңыздылығына тоқталамын. Әбілқайыр Ресей бодандығына қол қойғанымен халықтың көпшілігі оған көнбеді. Міне, осылардың басында Абылай тұрды. Осылай жаңа сабақпен байланыстыра кетемін.

III. Жаңа сабақ:

Сабақтың жоспары:

1. Абылайдың өмірі мен қайраткерлік жолы.
2. Абылайдың Шарышпен жекпе-жегі.

I. кедергі-«Өткелден өту». Ой қозғау.

Абылай –ол:

Оқушылар Абылай туралы өз ойларын жазады. Мысалы: Абылай-хан, дипломат, батыр т.с.с.

Оқулықпен жұмыс:

Оқушыларға Абылай ханның өмірі туралы және жекпе-жегі туралы қысқаша жазу. (екі топқа беріледі)

II кедергі-«Шөл басу» математикадан шеберлігімізді шыңдаймыз. Тақырыпта кездескен жылдарды математикалық амалдар арқылы шығарып есептейміз.

$1715-1680=(\text{Тәуке хан болған уақыт})-35$ жыл

$3000/2+211=(\text{Абылай хан туылған жыл})-1711$ жыл

$1000*2-277=(\text{Ақтабан шұбырындының басталған жылы})-1723$ жыл

$3800/2+91=(\text{ҚР Тәуелсіздігін алған жылы})-1991$ жыл

III кедергі «Қыл көпір» 2 топқа үлестірмелі тапсырмалар беріледі. Әр қайсысы житондармен бағаланып отырады.

Қорытынды кезең:

Сабакты қорытындылау үшін төмендегідей сұрақтар беремін:

1. Әбілмансұрдың ата тегі қайдан шыққан?
2. Әбілмансұрдың «Сабалақ» атану тарихы туралы әңгімелеп беру.
3. «Сабалақ» қалай Абылай атанды?
4. Қосымша деректерді пайдалана отырып, Абылайдың даңқты қолбасшы, көреген саясаткер екенін дәлелдейтін мысалдар келтір. (Оқушылардың Абылай туралы қосымша материалдарын сұрап кету.)
5. Абылайдың қасында қазақтың қандай белгілі игі жақсылары топтасты.

Үйге тапсырма: Венн диаграмма:

Бағалау

Бақылау парағымен.

Мадақтау.

Отбасы

Н.Б. Байдашева,

бастауыш сынып мұғалімі,

№44 ЖББОМ,

Орал қаласы

Сабактың мақсаты: а) Оқушыларға отбасы туралы ұғым бере отырып, отбасындағы өзінің орнын түсінуге жағдай жасау; отбасы қамқорлығымен қатар сол ортада өзінің де еңбек етуі, адамдармен қарым-қатынасқа түсуі, әдепті сөздер мен өнегелі істер істеуі керектігін ұғындыру. ә) Бала бойындағы адамгершілік қасиеттердің дамуына жан-жақты жақсы сөздер арқылы тәрбиелеу. б) Адамдардың арасындағы өзара қарым-қатынастың маңызын түсінуіне мүмкіндік туғызу.

Сабактың әдісі: баяндау, сұрақ-жауап

Сабактың түрі: ойын сабақ

Көрнекілігі: бейнетаспа, суреттер.

Сабактың барысы: I Ұйымдастыру бөлімі.

Психологиялық дайындық

«Біз бір отбасымыз...» тренинг

Домалақтанған жіп арқылы жақсы екі сөзден тұратын тілек айту арқылы шаңырақ жасайды.

Миға шабуыл

- Кәне, балалар әженің әкелген «Сандық» стратегиясы туралы тапсырмасын орындайық.

1. Не тәтті? (Ананың сүті тәтті.)

2. Не жұмсақ? (Ананың қолы)

3. Не қатты? (Атаның жүрегі қатты)
4. Кім жақын? (Тату болса, ағайын жақын,
Ақылшың болса, апайың жақын.
Алдына тартқан, адал асын,
Қимас жақын қарындасың.)
5. Не қымбат? (Алтын ұяң Отан қымбат.
Құт - береке атаң қымбат.
Аймалайтын анаң қымбат.
Бәрінен де ар мен ұят қымбат.)

Бақылау күнделігімен жұмыс

- Бүгінгі ауа райы қандай? (бүгінгі ауа райына сипаттама жазу)
II. Жаңа сабақ.

Кіріспе сөз: «Отан отбасынан басталады», — деген дана сөз бар. Шынында да, адам баласы үшін Отаннан кейінгі қасиетті ұғым - отбасы болса керек. Отбасы – Отанның әрбір мүшесін дүниеге әкеліп, қанатын қатайтып, қатарға қосатын маңызды мекеме. Данышпанның да, ғалымның да ең алғашқы тәлімі мен тәрбиесі осы мекемеде қаланған.

Балалар, бір әулеттен тараған бірнеше ұрпақтың бірге тұруын «үйелменді отбасы»-деп атайды. Отанымыздың тұғыры мықты болуы үшін Отанды құрайтын отбасы мықты болуы керек. Отбасы дегеніміз өте жақын адамдар. Отбасындағы адамдар бәрі бірін - бірі жақсы көреді және қамқор болады.

Бой жазу жаттығуы.

Ата - ананы тыңдайық,
Айтқанынан шықпайық,
Ал, достарды қолдайық,
Қиын шақта қорғайық.

- Бүгінгі жаңа сабағымыз ойын түрінде өтеді. Ол үшін топтарға бөлініп алуымыз керек. (оқушыларды топқа бөлу, топ аттарымен және топ басшыларын таныстыру)

- Қазір сабағымызда топпен жұмыс жүргіземіз, топпенен таныстырып өтейін.

I - ші топ «Қамқоршы» тобы. Топ басшысы: Ділдахан Жандос, II - ші топ «Жәрдемші» тобы. Топ басшысы: Бауыржан Айнұр. III - ші топ «Көмекші» тобы. Топ басшысы: Темірғали Диана. Топ басшылары мына топты бағалау парағы арқылы өз топтарында ойынға белсене қатысып отырған оқушыларды бағалап отыру керек.

- Осы кезде есік қағылады.

- Балалар, бізге атамызда келіп қалған екен, төрлетіңіз!

Атаның тапсырмасын орындау. «Қоржындағы асық» ойыны. Ойынның шарты: қоржындағы асықтарды алып, сол асықтағы тапсырмаларды орындату.

1. Отбасын кімдер құрайды? (Ата, апа, ана, әке, аға, қарындас, әпке, сіңілі, іні.)

2. Ұл мен қызды жасына қарай қалай атайды? (қарындас, әпке, сіңілі, аға, іні)

3. Отбасының әдет - ғұрпы туралы түсініктеме беру (Үлкенді сыйлау, айтқан ақылдарын тыңдау, үлкендер - кішіге ақылшы, кішіге – көмекші).

4. Отбасының бүкіл міндеті кімдерге негізделген? (Ата - анасына)

5. «Үлкенге көмек» дегенді қалай түсінесің? (Үлкендердің заттарын көтеріп, айтқандарын істеу керек.)

6. Конституцияда отбасына қамқорлық туралы не айтылған? (27 - бабында «Неке мен отбасы, әке мен ана және бала мемлекеттің қарауында болады деп көрсетілген»).

7. Отбасының ұйтқысы кім? (Ана)

8. Отбасының басшысы кім? (Әке)

- Ата, балалар тапсырмасын дұрыс орындағаны үшін бата береді.

Оқулықпен жұмыс.

Мәтінді оқу. (мағынасын түсіндіру)

«Отбасы» атты бейнетаспа көрсетіледі.

Өзекті жағдаят.

- Егер сен ренішті, келеусіз, жағдайға тап болсаң, кімге барып айтасың? Неге?
- Біздің елімізде аталарды қандай нағрадалармен марапаттайды.

- Атаның қолын, жүрегін алтынға теңейді? Неге?
- Отбасы мүшелерінің бір – біріне қамқорлығы туралы не айтуға болады?
- Отбасында өзіңнен кішілермен қандай қарым – қатынаста боласыздар?

Топтық жұмыс

І топ «Қамқоршы» тобы:

Берілген сөздерді қатыстырып «Отбасы» тақырыбында әңгіме құрастыру.

ІІ топ «Жәрдемші» тобы: Отбасы жайында мақал – мәтелдер жазу, мағынасын түсіндіру.

ІІІ топ «Көмекші» тобы:

«Сенің ойыңша отбасы қандай болу керек?» тақырыбында сурет салу.

ІІІ.Қорытындылау. Оқушылардың қолдарына парақ қағаздар беріледі. Сол қағаздарға өз ойларын жазып төмендегі бөліктерге жапсырады.

Не білдім?	Не білгім келеді.

ІV.Бағалау.

Топ басшыларының қолдарындағы бағалау парағы бойынша оқушылар бағаланады.

V.Үйге тапсырма. «Менің отбасымдағы сыйластық» тақырыбында эссе жазу.

Қызықты сәт

Г.С Габбасова,
математика пәнінің мұғалімі,
Пугачев ЖББОМ,
Бөрлі ауданы

Сабақтың мақсаты:

Оқушылар арасында өзара көмек ұғымын, достықты тәрбиелеу. Математика пәнін үйренуге деген қызығушылығын арттыру.

Әр оқушының шығармашылық ізденімпаздығын ояту, ойлау қабілеттерін дамыту, әр оқушының шығармашылығын жетілдіру.

Оқушылардың жан-жақты білімдерін, математикалық тілдерін және біліктілігін дамыту.

Көрнекілігі: слайдтар

Математикалық сайыстың барысы:

Жүргізуші: Қайырлы күн қадірменді көрермендер!

«Қызықты сәт» ойынына қош келдіңіздер.

Сәлеметсіздер ме, оқушылар!

Нақты ғылымдарға қызығушылар.

Естігенін есте тұтып,

Оқығанын миға тоқушылар.

Сәлеметсіздер ме, ұстаздар!

Айтар ойын тұспалдар.

Сіз оқытқан оқушылардың,

Сәті келді сыналар.

Есепті түрлі - түрлі шығарамыз,

Арасында ойын ойнап жарысамыз.

Ойға оралымды, қиын сұрақ бәрі де бар.

Әзіл есепті де жүзеге асырамыз.

Бүгінгі ойын топтық сайыс түрінде өтеді.

Математика сырлары,

Қызықтырды біздерді.

Ойынға бірге қатысуға,

Шақырамыз сіздерді, - дей отырып ортаға «Алғырлар», «Тапқырлар» топтарын шақырамыз. Жүргізуші: Қымбатты білім сүйгіш жас достар! Орыс ғалымы М. Ломоносов «Ақыл - ойды тәртіпке келтіретін – математика, сондықтан да оны оқу керек,»- деген. Олай болса, бүгін сендер математиканың жұмбақты да, тартымды әлемімен танысасыңдар. Сендер бұл әлемнің қаншалықты қызықты, әрі сан түрлі екендігіне көз жеткізесіңдер.

Сондықтан сайыс кезінде өте ұқыпты, ойларың жинақталған болуы керек және тәртіп сақталғаны жөн. Енді бүгінгі сайысымыздың жоспарымен танысыңдар:

Таныстыру

Білім минуты

Топ басшылар

Кім жылдам?

Сұрақ-жауап

Қорытынды.

Таныстыру. Әр топ өздерін таныстырады.

Шақырып жарыстарға сан - салалы,

Алғырлар топ жарғалы жар салады!

Ту етіп достық пенен татулықты

Тапқырлар командасын қарсы алады!

«Тапқырлар» тобы:

Осындай алғыр достар кез - келгенде,

Жетсін - ау, жарыстарда жеңгенге не?

Қарсылас болғанменен құрбысыңдар,

Тілейміз ізгі тілек сендерге де!

«Алғырлар» тобының ұраны:

Білікті бірді жығар,

Білімді мыңды жығар.

“Тапқырлар” тобының ұраны:

Тапқырлар биіктерде қалықтасын!

Жүргізуші:Мықты болсаң – алдағыны басып оз,

Мықты болсаң – арттағыны жеткізбе!

Мықты болсаң – тайғанама көк мұзда!

Мықты болсаң – бөгеттерді бұзып өт, - деп келесі сайысымыз **«Білім минуты» сайысына** кезек береміз.

Әдебиеттегі сандар

100. Қазақ халық мақалында қанша құмалақ бір қарын майды бүлдіреді? (бір)

200. Неше жұрттың тілін біл, неше түрлі білім біл? (жеті)

300. Неше жақсы қас болмас, неше жаман дос болмас? (екі)

400. Досыңды үш күн сына ма, қанша жыл сына? (үш)

500. Бір кісі қазған құдықтан, қанша кісі су ішеді? (мың)

Бөлшектер

100 Бөлшек сызығының үстіне жазылған сан қалай аталады?Бөлшек сызығының астына жазылған сан қалай аталады? (Алым. Бөлім)

200. Бүтін бөліктен және бөлшек бөліктен тұратын сан қалай аталады?(аралас сан)

300 Сиқырлы қаптағы сұрақ Қандай бөлшек дұрыс деп аталады? Мысал келтір. (Алымы бөлімінен кіші бөлшек дұрыс деп аталады.Мысалы.1/2)

400. Бөлшектің негізгі қасиеті қалай айтылады? (Бөлшектің алымын да, бөлімін де бірдей натурал санға көбейткеннен бөлшектің мәні өзгермейді.)

500. Қандай бөлшек бұрыс деп аталады? Мысал келтір. (Алымы бөлімінен тең немесе алымы бөлімінен үлкен бөлшек бұрыс деп аталады. Мысалы. 5/3; 5/5)

Математикалық калейдоскоп

100.Есімдері әртүрлі, жастары бірдей жеті ағайындылардың есімдерін атаңдар. (апта күндері)

200.Тәуліктің қалған бөлігі өткен бөлігінен екі есе артық болса, қазір сағат неше? (8)

300. Үстел үстінде бірнеше кәмпит жатқан.Оны екі анасы, екі қызы және әжесі мен немересі 1 кәмпиттен бөліп алғанда үстелде кәмпит қалған жоқ.алғашқыда үстелде қанша кәмпит болған? (3)

400. Қорадағы тауықтар мен қояндардың бастары 19, аяқтары 40. Тауықтар нешеу? (13)
 500. Екі бөлмеде 76 адам болған, олардың біреуінен 30 адам, екіншісінен 40 адам шығып кеткенде бөлмедегі адамдар саны тең болды. Алғашында әр бөлмеде неше адам болған. (33 және 43 адамдар)
 Төртіншісі артық
 100.Төртінші артығын тап: 37;19;27;29 .(27)
 200.Төртінші артығын тап:қосынды,айырма,бөлінгіш, көбейтінді. (бөлінгіш)
 300. Төртінші артығын тап: 381;555;265;117.(265)
 400 .Төртінші артығын тап: радиус,центр,төбесі,диаметр(төбесі)
 500. Төртінші артығын тап: 385;560;265;107. (107)

Жүргізуші: Мәңгі бақи есте қалар,

Қызықты бір жиын болсын.

Білімдірек шәкірт озар,

Сұрақтары қиын болсын, - деп келесі кезекті «Топ басшылар» сайысына береміз.

Жүргізуші: Білім деген биік шың,

Бақытқа сені жеткізер

Білім деген оқырман

Қиындыққа жеткізер,- деп келесі кезекті «Кім жылдам?» сайысына береміз.

Жолдың формуласы. $s = v \cdot t$ $v = s : t$ $t = s : v$

$s = v \cdot t$		12 км	120 км	
$v = s : t$	15 км/сағ	6 км/сағ		6 м/с
$t = s : v$	6 сағ		2 сағ	10 мин

Тіктөртбұрыштың ауданының формуласы. $S = a \cdot b$ $a = S : b$ $b = S : a$

S		12 см ²	120 мм ²	
a	15 см	6 см		6 м
b	6 см		2 см	60 дм

Жүргізуші: Болашақ биіктерге қалықтасын,

Жеңіспен көк жүзінде шарықтасын.

Жеңіс туын желбіреп алауласын,

Бәйгені сенен ешкім ала алмасын – дей отырып, **Сұрақ-жауап сайысын** бастаймыз

- Ұзындықтың өлшем бірлігі?

(метр)

- Жай бөлшектің негізгі қасиеті (алымында, бөлімінде бірдей санға көбейткенде немесе бөлгенде жай бөлшек өзгермейді)
- Барлық қабырғалары тең тіктөртбұрыш? (шаршы)
- Шеңбердің центр арқылы өтетін хорда (диаметр)
- Тік төртбұрыштың ауданы. ($S=ab$)
- Ең кіші жай сан?
- (2)
- Бойы екі қарыс, сиып тұр 25 арыс. (сызғыш)
- Аралас сандар?
- (бүтін бөліктен бөлшек бөліктен тұратын сан)
- 30 санын үш 6-ны пайдаланып шығар? ($6 \cdot 6 - 6$)
- Құрама сан дегеніміз не?
- (бөлінгіштер саны екіден көп сан)

Жүргізуші: Сайысымыздың соңғы сәті таяп қалды.

Ал, қазір әділқазылар сөз алады.

Сайысымыздың жеңімпаздарын анықтап,

Мақтау қағаз, сыйлықтарын тапсырады.

Қорытындылау.

Согласованное определение (8 класс)

*Джанибекова З.Н.,
учитель русского языка и литературы,
МГ №34*

Цели урока: 1) повторить и углубить ранее изученные сведения об определении; формировать навыки различения согласованных определений; умения определять способы выражения согласованных определений;

2) развивать навыки синтаксического разбора простых предложений;

3) формировать эстетический вкус учащихся на примере творчества русского художника И. Шишкина.

Методы:

беседа, самостоятельный анализ языкового материала.

Наглядности: репродукции картин И.И. Шишкина, музыка «Звуки природы».

Ход урока

I. Организационный момент.

II. Синтаксическая пятиминутка.

Выпишите из предложения подлежащее, выраженное существительным.

1. В чаще леса, на поляне, расположились медвежата.

Образуйте от выделенного глагола-сказуемого действительное причастие настоящего времени в форме И.п., мн.ч.

2. Два медвежонка, неуклюжие и смешные, вскарабкались на ствол сосны и **играют**.

Выпишите словосочетание, соответствующее схеме: прилаг. м.р, ед.ч. И.п. + сущ. м.р ед.ч.

И.п., употребите словосочетание в форме П.п. с предлогом в

3. Сосновый лес всегда был самым любимым местом художника Ивана Шишкина.

Выпишите из предложения глагол-сказуемое и употребите в форме мн.числа.

4. Из многочисленных деталей картины получилось завершённое художественное произведение.

Выпишите определение, выраженное прилагательным в форме м.р, ед.ч. и.п., употребите его в форме мн.ч., тв.п.

5. При покупке картины со знаменитым меценатом

Третьяковым произошёл забавный случай.

Запишите полученное предложение, разберите его по членам.

Медвежата, играющие в сосновом лесу, получились забавными.

- Чем осложнено данное предложение?

- Какой член предложения мы называем определением?

- Чем чаще всего выражается определение?

- Как вы, наверное, догадались, мы продолжим работу над изучением определений, а также познакомимся с видами определений.

III. Объяснение новой темы

Запишите предложения, дописывая вместо пропусков окончания. Подчеркните определения и укажите, чем они выражены.

1. Удивительн... мир природы окружает нас. 2. В лесу мастер часто работал над сво... картинами.

3. У сломанн.. сосны сидит медвежонок. 4. Здесь стояла тишина перв.. дней весны.
-Попробуйте сформулировать правило. Какие определения мы называем согласованными?
-Как вы, наверное, успели заметить, все предложения были связаны одной темой, какой?
-Верно, мы познакомимся с работой известного русского художника XIX века

И. Шишкина «Утро в сосновом бору».

Бор¹, -а, о боре, в бору. Хвойный лес.

IV. Сообщение учащегося о творчестве И.И. Шишкина.

Слово учителя

-И.И.Шишкин называл Россию «страной пейзажей». Что такое пейзаж? В переводе с французского слово «пейзаж» (paysage) означает «природа». Именно так именуют в изобразительном искусстве жанр, главная задача которого — воспроизведение естественной или измененной человеком природы. Репродукция картины перед вами.

V. Беседа по картине.

- Как бы вы назвали эту картину?
- Какое время года изображено на картине?
- Какое время суток?
- Если бы картина была подписана как-то по-другому, могли бы вы догадаться, что на ней изображено раннее летнее утро? Как?
- По каким признакам? По каким деталям?
- Кто изображен на переднем плане?
- Чтобы лучше познакомиться с картиной «Утро в сосновом лесу», обратимся к тексту.

VI. Работа над текстом.

Словарная работа

Просвет, а, м. - светлая полоска или слабый луч света в неосвещенном пространстве.

Смола, -ы, ж. - липкий твердеющий на воздухе сок хвойных и некоторых других растений.

Перистые – по форме напоминающие перья.

Утро в сосновом лесу

На картине Шишкина «Утро в сосновом лесу» изображена медведица с медвежатами, наслаждающимися в лесной чаще утренней прохладой.

Ещё рано. Откуда-то снизу тянет сыростью. Поднимается лёгкий туман, застилающий лесные дали прозрачной дымкой. Дремлют сосны, ещё не сбросившие с себя сон.

Солнце, выглянувшее из-за горизонта, золотит верхушки сосен. Сквозь просветы видны перистые облака, проплывающие высоко-высоко над деревьями. Пахнущий смолой воздух сыроват, прохладен.

В чаще леса на полянке, у сосны расположились медведи. Два неуклюжих медвежонка вскарабкались на ствол сосны и играют, а медведица-мать смотрит на них. Третий смотрит на верхушку сосны, с любопытством смотрит вниз, боясь высоты. В этот ранний час в лесу тихо, никого не видно.

Беседа по тексту.

- Определите тему и основную мысль текста.
- Определите тип и стиль текста. Докажите своё мнение.
- А что придаёт тексту яркость и образность?

VII. Выполнение заданий

1. Один из учащихся выполняет синтаксический разбор предложения: «Солнце, выглянувшее из-за горизонта, золотит верхушки сосен.»

Остальные учащиеся выписывают из текста 2 предложения с согласованными определениями.

2. Составьте 2 предложения так, чтобы согласованное определение было выражено:

1 вар -прилагательным;	3 вар- притяж. местоимением;
2вар – причастием;	4 вар- определительным местоимением;
5вар- порядковым числительным;	6 вар- указательным местоимением.

-Если быть очень внимательным, то природу на полотнах Шишкина можно не только увидеть, но и почувствовать и даже услышать, попробуйте это сделать.

Допишите предложения, начиная со слов :1 ряд –Я вижу..., 2ряд - Я слышу..., 3 ряд

- Я чувствую... Употребите в предложениях согласованные определения.

УІІІ Чтение стихотворения И. Трояновского «Утро в сосновом лесу».

ІХ. Составление синквейна со словами «картина», определение».

Х.Рефлексия

-Что нового вы узнали на уроке?

-Какое определение мы называем согласованным?

-О какой картине Шишкина мы говорили на уроке?

-Мы успели подробно рассмотреть только одну картину Шишкина, но я надеюсь, что творчество этого художника вас заинтересовало.

ХІІ. Задание на дом: подготовиться к сочинению-описанию «Природа моего края»

ХІІІ. Комментирование оценок.

Глагол

Ешмухамбетова А.Д.,

учитель русского языка в казахской школе,

СОШ №20

Лексическая тема: Мой родничок.

Цели:1)обобщить и систематизировать знания учащихся о глаголе, закрепить орфографические навыки, совершенствовать навыки употребления форм глагола;

2)развивать навыки правильного употребления глаголов в речи учащихся, выразительного чтения и свободного пересказа;

3)воспитывать любовь к родной земле и бережное отношение к природе.

Тип урока: урок повторения и обобщения

Оборудование: таблица, тесты, карточки, интерактивная доска

Ход урока:

І. Организационный момент.

1.Приветствие учителя.

ІІ.Проверка домашнего задания.

1.Тестирование по теме «Местоимение».

1)Местоимение-это

А) часть речи б) часть слова в) член предложения

2)Местоимение указывает на

А) признак количество б) количество предмет в) предмет признак
количество

3)Сколько разрядов у местоимения

А)5 Б)7 В)6

4)Какие разряды местоимения мы не изучали

А) определительные вопросительные

Б) личные отрицательные

В) неопределенные притяжательные

ІІІ. Актуализация знаний учащихся.

1.Слово учителя.

Ребята, сегодня на уроке мы должны повторить, обобщить и закрепить изученное по теме «Глагол». Глагол - самая сложная и емкая часть речи: до 15% слов художественного текста – глаголы, поэтому эпиграфом к сегодняшнему уроку я взяла слова русского писателя А.Югова: «Глагол - самая огне пышущая, самая живая часть речи. В глаголе струится самая алая, самая свежая, артериальная кровь языка. Да ведь и назначение глагола - выражать само действие!» В правдивости этих слов мы сегодня постараемся убедиться на уроке.

2.Фронтальный опрос

- Дайте определение глагола.
- Как изменяются глаголы?
- Каким членом предложения является глагол?
- Какого вида бывают глаголы?
- На какой вопрос отвечают глаголы совершенного и несовершенного вида?
- Время глагола.
- Что называется спряжением?
- Какие глаголы относятся к I спряжению?
- Какие глаголы относятся ко II спряжению?

3.Работа по таблице - Задание 1,стр.79

- Рассмотреть таблицу и сделать вывод о соотношении форм вида и времени глагола.

Вывод: Глаголы несовершенного вида образуют форму прошедшего, настоящего и будущего времени, а глаголы совершенного вида форму настоящего времени не имеют.

4.Работа с текстом. Упр.2,стр.79

- Выразительное чтение текста учителем.
- Беседа по содержанию:
- О чем говорится в тексте?(о роднике)
- Как переводится слово родник на казахский язык?(бұлақ)
- Кто из вас, ребята, видел родник?
- Как нужно ухаживать за родником?
- Найдите в тексте описание родника.
- Как можно озаглавить текст? (Мой родничок)

Словарная работа

Родник - водный источник, текущий из глубины земли; ключ.

Вскипятить - нагревая, доводить до кипения.

Шептать-говорить шепотом.

Выразительное чтение текста учащимися.

IV.Формирование умений и навыков учащихся

1.Работа в группах. Записать глаголы в неопределенной форме.

1 группа - Зеленеет, бьет, бурлит, забавляется, коснулся.

2. группа - Прислушался, вырасту, уеду, играет, пьешь.

2.Списать предложения, подчеркнуть главные члены предложения.

Неподалеку от нашей юрты зеленеет лужайка.

Вскипает родничок, бурлит, бьется из глубины.

3.Образовать видовые пары глаголов.

Пить- выпить, ломать- сломать, мутить- замутить, играть -поиграть , вскипать -вскипеть

4.Творческое задание-Упр.9

Задание: списать отрывок из текста, передавая его от 3 лица ед. ч.

5.Опережающее задание Эссе «Мое будущее».Написать какими вы хотите стать, когда вырастете, о чем мечтаете, используя глаголы будущего времени.

-2 ученика из каждой группы читают свое эссе.

-Ребята, какое время вы использовали в своих работах, рассказывая о своем «завтра»?

-А если мы будем рассказывать о сегодняшнем дне какое время глагола должны будем употребить? (настоящее время)

-Какую дату в скором времени мы собирается отмечать, какой праздник?

(16 декабря- День Независимости)

-Сколько лет нашей Независимости?

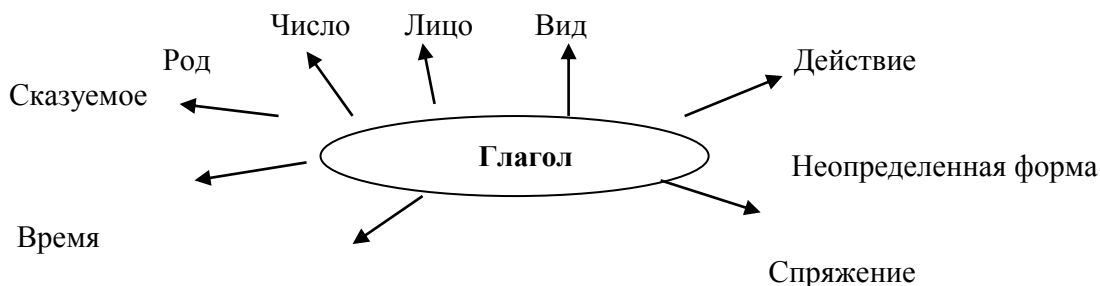
(22 года Независимости РК)

Этой дате ребята нашего класса подготовили небольшие отрывки из поэмы Жубана Молдагалиева «Я- казах!»

6. Домашнее задание-Упр.7

7. Итог урока

-Составление кластера со словом глагол

8. Оценки за урок.

Батырмалы ортадан тепкіш электросорапты қондырғысымен мұнайды өндіру

Н.М. Жумагалиева,

*Батыс Қазақстан инженерлік-технологиялық колледжі,
арнайы пән оқытушысы*

Сабақтың мақсаты:

1. Білімділік: Оқушыларға штангасыз сораптардың түрлері, соның ішінде батырмалы ортадан тепкіш электросорапты қондырғысы және жұмыс істеу принциптері туралы толық білім беру және меңгерту. Оқығанын талдап, мәнін аша білуге үйрету, оқушының өзіндік пікірінің қалыптасуына ықпал жасау.

2. Дамытушылық: Пәнге және тақырыптың маңыздылығына деген қызығушылығын арттыру. Алған теориялық білімдерін қолдана алатындай есте сақтау, логикалық ойлау қабілетін және ғылыми дүниетанымын кеңейту.

3. Тәрбиелік: Шапшаңдыққа, ізденімпаздыққа, тиянақтылыққа, ұқыптылыққа, ұйымдық ауызбіршілікке тәрбиелеу, патриоттық сезімдерін ояту.

Сабақтың типі: Жаңа білімді меңгерту, білімді тексеру және бағалау.

Сабақтың оқу әдісі: Баяндау, ой қозғау, сұрақ-жауап, танымдық ойындар арқылы оқушының белсенділігін арттыру, түсіндірмелі иллюстративті сызбалар.

Құрал-жабдықтар: Плакат, үлестірмелі карточкалары, слайдтар, мультимедиялық проектор, бейне таспалар.

Сабақтың барысы:

1. Ұйымдастыру бөлімі: Оқушылармен амандасу. Оқушыларды түгелдеу және аудитория тазалығын тексеру. Сабақтың барысымен таныстыру, сабақтың мақсатымен таныстыру.

2. Үй тапсырмасын тапсыру. Оқушылар зейінін сабаққа аудару мақсатында өткен тақырыпты қайталау. (Слайдта берілген тақырыпшалар бойынша оқушылардан үй тапсырмасын сұрау.)

1. Бірінші тапсырма бойынша оқушы өз түсінгенін айтады.
2. Екінші тапсырма бойынша оқушылардан ШСҚ жабдықтарын айтып, жазады.
3. Үшінші тапсырма бойынша 1 оқушы бейне таспа бойынша сабақ айтады
4. Төртінші тапсырма бойынша слайдта берілген суретке сипаттама береді
5. Бесінші тапсырма бойынша 2 оқушыға техникалық диктант жазуға үлестіріме карточкалары беріледі.

(Оқушыларды үй тапсырмасы бойынша бағалаймын)

3. Жаңа тақырыпты түсіндіру:

(Мультимедиялық проекторда слайд түрінде жаңа тақырып бойынша материалдар көрсетіледі.)

Штангілі сораптардың онімділігінің аз болатындығына және қондырғыға күрделі жабдықтарды қажет ететіндігіне байланысты, сонымен бірге терең ұңғымаларға жіберілген штангілердің жиі үзілу қаупінің болуы және т.б. осындай кемшіліктері, штангалі сорапты қондырғыларды кең ауқымда пайдалануды азайтады. Сондықтан соңғы жылдары мұнай ұңғымаларын пайдалануға арналған штангісіз сораптар қолданыла бастады. Оның ішінде кәсіпшілікте кең тараған, өте үлкен тереңдіктен мұнайды көтеру үшін жеткілікті жоғарылықты тудыра алатын батырмалы ортадан тепкіш электросорап қондырғысы (БОТЭСҚ) қолданылуда.

Батырмалы ортадан тепкіш электрсорабы ұңғыдан сұйықты айдауда күнделікті ортадан тепкіш сораптан айырмашылығы жоқ олар жер бетіне сұйықты көтеру (перекачка) үшін қажет. Батырмалы ортадан тепкіш электрсорабы – бұл көпсатылы ортадан тепкіш сораптар, бір блокта 120-ға дейін саты саны бар. Айналысқа арнайы конструкциялы батырмалы электроқозғалтқышпен жүзеге асырылады. Электроқозғалтқыш жоғарыдан электроэнергиямен қоректенеді оған энергия кабельмен автотрансформатормен немесе трансформатордан басқару станциясы арқылы келеді, онда барлық бақылау - өлшеу құрылғысы мен автоматика орналасқан.

Электрортадан тепкіш сораптық қондырғы сонымен қатар жоғарғы, тайыз немесе қиғаш бағытталған ұңғымаларда пайдаланылады. Көлденең өлшемі бойынша электрортадан тепкіш сораптық қондырғының 4 түрі бар :

- ЭОТСҚ 5 (121,7);
- ЭОТСҚ 5А (130);
- ЭОТСҚ 6 (144,3);
- ЭОТСҚ 6А (148);

Жақша ішіндегі сандар ЭОТСҚ агрегатының диаметрін білдіреді.

Қолданылатын жабдықтар

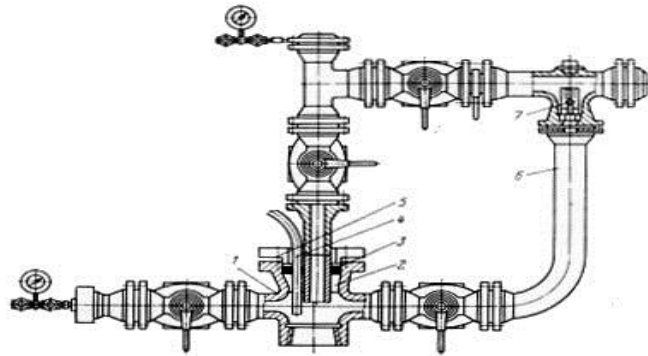
БОТЭСҚ жер үсті және жер асты жабдықтарынан тұрады.

Жер үсті жабдықтарына: саға арматурасы , ысырма, барабан, трансформатор және басқару станциясы жатады.

Суретте БОТЭСҚ мен жабдықталған ұңғы саға арматурасы көрсетілген.

- 1- Крестовина
- 2- Бөлінгіш корпус
- 3- Резеңкелі тығыздауыш
- 4- Желі шығысын саңылаусыздандыратын жер
- 5- Қосқыш тетік
- 6- Арматура құбыр сыртындағы газды құбыр
- 7- Кері клапан

Глоссариймен жұмыс. Оқушыларға карточка түрінде тапсырмалар беріледі.

Жер асты жабдықтарына: кері және ағызу клапандары, көпсатылы электрлі сорап, газ айырғыш, батырмалы электроқозғалтқыш, протектор, компенсатор, СКҚ және электржелісі жатады.

Саға арматурасы - ұңғымадан көтерілген өнімді манифольдқа бағыттау, көтергіш құбырлар тізбегін ілу, ұңғыма сағасын және құбыраралық кеңістікті саңылаусыздандыру, ұңғыма өнімін реттеу, ұңғыма жұмысын бақылау және ұңғымаға әр түрлі сұйықтарды, қоспа мен ерітінділерді жіберу қызметін атқарады.

Ысырма – ұңғыма ішіне түсірілген электр желісінің дұрыс және тегіс түсірілуін қамтамасыз етеді.

Трансформатор – кәсіпшілік есебінен алынатын токтың кернеуін арттыру және ұзын желі бойында кернеудің теңдеуін қалпына келтіру қызметін атқарады (380В) .

Басқару станциясы – қондырғыны қолмен немесе автоматпен айыру жіне қосу үшін қажет.

Барабан - электр желісін орау және шешу үшін арналған

Кері клапаны – сорапты тоқтатқан кезде СКҚ тізбегіндегі сұйық деңгейін ұстап тұру үшін қажет.

Ағызу клапаны – ұңғымадағы агрегатты көтеру кезінде СКҚ тізбегін сұйықтан босату үшін қажет.

Протектор - май толтырылған электроқозғалтқыш қуысын қабат суы мен мұнайдың енуінен сақтауға мүмкіндік беретін құрылғы. Қозғалтқыш қуысы трансформатор майымен толтырылған қаппен біріккен.

Компенсатор — БОТЭСҚ –ның май көлемін реттеуге арналған құрылғы. Ол , пайдалану уақыты кезінде қозғалтқыштың едәуір қызуы әсерінен ұлғаяды.

Батырмалы электроқозғалтқыш (БЭК) — бұл ротормен қысқа тұйықталған үш фазалы токты асинхронды электроқозғалтқыш. Оның ұңғыма ішіне түсіруге мүмкіндік беретін тік бағытта (вертикальды) жасалған арнайы конструкциясы бар.

Жұмыс істеу принципі

Электр көзінен берілген электр тоғы трансформатор арқылы электр желісіне, одан электроқозғалтқышқа беріледі. Электр тоғы электроқозғалтқыш бөлігін айналдырады. Кейін осы муфта арқылы жалғанған сорап білігіне беріледі. Яғни, сорап білігі айнала бастайды. Осының әсерінен биікте қондырылған жұмыс дөңгелегі ортасына сорылып алынып, дискілер арасындағы канал арқылы периферияға жылжып, қалақшалар көмегімен ағызу клапанына лақтырылады. Осыдан диффузор арқылы СКҚ тізбегіне өтеді. Одан әрі қарай жер үстіне шығарылады.

Бейне таспадан БОТЭСҚ-ның жұмыс жасау принципін түсіндіру.

4. Жаңа тақырыпты бекіту:

Жаңа тақырып бойынша интеллектуалды ойын, сөзжұмбақ «Эрудит» беріледі

Тақтада берілген тапсырмадан бүгінгі тақырыпқа қатысты 10 терминді табу керек.

Тапсырма жауаптары: Сорап, ысырма, электроқозғалтқыш, компенсатор, манометр, пратектор, ағызу клапаны, сүзгі, газайырғыш, барабан.

Сонымен қатар мультимедиялық тақтада слайд түрінде деңгей бойынша 3 ұяшық беріледі. Әр ұяшықта сұрақ саны өсе береді.

1	2	3
---	---	---

* 1. Батырмалы ортадан тепкіш электросорап қандай мақсатта қолданылады?

* 1. Көлденең өлшемі бойынша электрортадан тепкіш сораптық қондырғының неше түрі бар? Атап өтіңіз.

2. БОТЭСҚ жабдықтары

* 1. БОТЭСҚ – ның ҰШСҚ –дан айырмашылығы

2. Электроқозғалтқышқа электр тогы қайдан беріледі?

3. БОТЭСҚ жұмыс істеу принципі

Сабақ соңында оқушыларға рефлексия өткіземін. Олардың алдына алдын-ала дайындалған қалақшалар беріледі. Қалақшалар арқылы көңіл-күйлерін көрсетеді.

5.Үйге тапсырма беру: Глоссарий жазып келу

Бағалау. Сабаққа белсене қатысқан және тапсырмаларды орындаған оқушыларды бағалау.

Фотоэффект құбылысын түсіндіру Эйнштейн формуласы

*С.М.Жуматаева,
физика пәні мұғалімі,
Ақсуат ЖОББМ,
Теректі ауданы*

Мақсаты: 1) Фотоэффект туралы Эйнштейн формуласының жазылуы және оқылуы туралы түсінік беру.

2) Оқушылардың өз бетімен ізденуге, өз бетімен қорытынды жасауға үйрету, есеп шығару дағдысын қалыптастыру

3) Оқушылардың ғылымға қызығушылығын арттыру.

Көрнекілігі: плакаттар, портрет, топшамалар.

Сабақтың түрі: жаңа білім беру сабағы.

Сабақ барысы: I. Ұйымдастыру бөлімі.

II. Өтілген материалдарды қайталау.

Сұрақтар арқылы жауап алу:

Жылулық сәулелену дегеніміз не?

Денелердің температурасына байланысты сәуле шығару қалай өзгереді?

Планк гипотезасы қалай оқылады?

Квант дегеніміз не?

Фотоэффект құбылысы дегеніміз не?

Абсолют қара дене дегеніміз не?

III. Жаңа сабақ.

Фотоэффект құбылысын түсіндіру жолын А.Эйнштейн тапты

жарық $\longrightarrow$ толқындық $\longrightarrow$ толқындық корпускалық
 $\longrightarrow$ бөлшектік $\longrightarrow$ дуализмі

Кванттық көзқарас бойынша фотон бір квант энергияға ие болады:

$$E = h\nu$$

Металл бетіне түскен жарық фотонының энергиясын ондағы электрон жұтады. Осы кезде электрон металдан босап шығу мүмкіндігіне ие болады.

Анықтама: Электронның металдан босап ұшып шығуы үшін жасайтын жұмысын электронның шығу жұмысы деп атайды.

Сонымен, энергияның сақталу заңы бойынша жарық фотонының энергиясы электронның шығу

жұмысына және оның $E_K = \frac{m\nu^2}{2}$; кинетикалық энергиясына жұмсалады.

$$h\nu = A_{\phi} + \frac{m_e \nu^2}{2}; \quad \text{Эйнштейн формуласы.}$$

m_e – электронның массасы,

ν – жылдамдығы,

h – Планк тұрақтысы, $h = 6.62 \cdot 10^{-34}$ Дж*с

ν – жұтылған фотон жиілігі,

A_{ϕ} – электронның шығу жұмысы.

Фотоэффект құбылысы мына шарт орындалғанда ғана байқалады:

$$h\nu_0 = A_{\phi}$$

Анықтама: Фотоэффект байқалатын жарықтың ең аз дегендегі жиілігін немесе оған сәйкес келетін толқын ұзындығын *фотоэффектінің қызыл шекарасы* де аталады.

Мырыш үшін $\lambda = 370$ мкм

Калии үшін $\lambda = 450$ мкм

Натрии үшін $\lambda = 680$ мкм

фотоэлементке түсінік беру (құрылысы, жұмыс істеуі)

фотоэффектінің қолданылуы

IV. Практикалық кезең

1) есеп 16.2, 16.3, 16.5,

2) №25 18-нұсқа; (топшама беру)

№25. Цезии толқын ұзындығы $0,589 \cdot 10^{-6}$ м сары махроматты жарықпен сәулелендірілген.

Электронды шығару жұмысы $1,7 \cdot 10^{-19}$ Дж. Цезииден ұшып шыққан фотоэлектрондардың кинетикалық энергиясы:

($h = 6,63 \cdot 10^{-34}$ Дж*с, $c = 3 \cdot 10^8$ м/с)

А) $1,6 \cdot 10^{-20}$ Дж

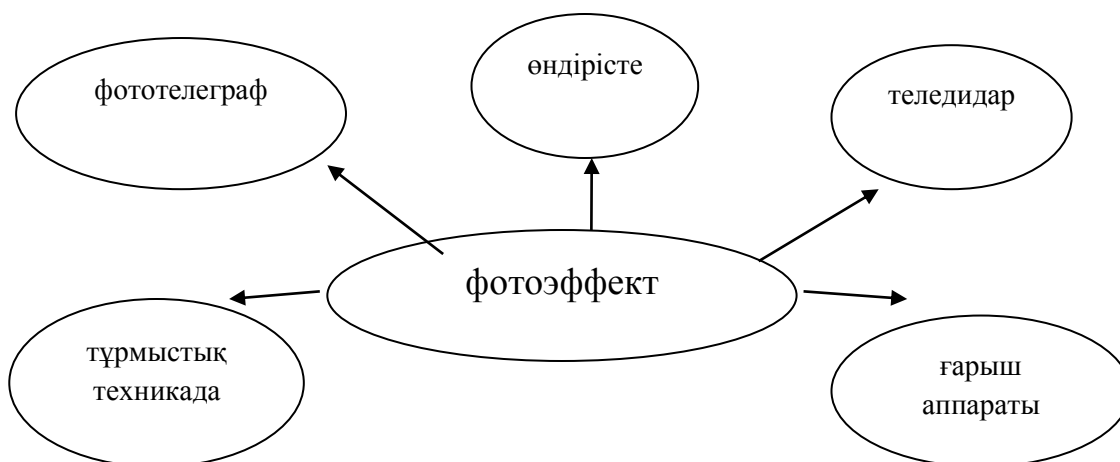
В) $1,2 \cdot 10^{-18}$ Дж

С) $1,8 \cdot 10^{-19}$ Дж

Д) $1,7 \cdot 10^{-19}$ Дж (дұрыс жауап)

Е) $1,8 \cdot 10^{-20}$ Дж

V. Сабақты бекіту.

Фотореле — **өндірісте**, әр түрлі технологиялық процестерде, әскери істе қондырғыларды **автоматты** түрде ағытып, қосу үшін қолданылады.

VI. Оқушыларды бағалау.

VII. Үйге тапсырма

§50, 39-жаттығу, №1, №2.

VIII. Қосымша материалдар.

1. Эйнштейн өмірбаянымен таныстыру. (кеспе материалдар тарату)

а) А.Эйнштейн қай жылы Нобель сыйлығының иегері атанды? (1921ж)

б) Эйнштейн американдық Time журналында қандай атаққа ие болды? («Ғасыр адамы»)

в) Эйнштейн қай жылы дүниеге келді және қай жылы қайтыс болды? (1879-1955жж)

Всё о наречии (грамматическая). Весенний мотив (лексическая)

*Зайцева Т.Н.,
учитель русского языка и литературы,
Новеньская СОШ,
Зеленовский район*

Цель: повторить все темы о наречии, систематизировать знания учащихся по наречию.

Задачи: по окончании урока учащиеся должны уметь рассказать всё о наречии, знать особенности данной части речи, уметь выделить наречие среди кратких прилагательных и слов категории состояния, умело употреблять наречия в речи, давать полные ответы, мыслить креативно.

Методы работы на уроке: поисковый, наглядный, индуктор, релаксация, «мозговой штурм», ранжирование, афиширование, рефлексия.

Оборудование и наглядность: букет цветов, вырезки сказочных персонажей, предметов, иллюстрации, карточки индивидуальной работы.

Ход урока:

I Индуктор

- Доброе утро, ребята! Скажите, пожалуйста, хотели бы вы, чтобы поскорее пришла весна?

- Метод релаксации

Я предлагаю вам закрыть глаза и представить, что над нами голубое небо. А под ногами земля. Земля, которая вдыхает весенний аромат полной грудью. Вдруг что-то лёгкое коснулось вашей щеки. Прикосновение такое нежное и ласковое! Что это? Это луч. Луч весеннего апрельского солнышка. Вы жмуритесь от удовольствия, потому что не только ощущаете прикосновение солнечного лучика, но и отчётливо слышите его озорной смех, в котором звучит мотив первых цветов весны, открывших свои глазки.

Откройте и вы свои глаза. Посмотрите на букет, он для вас. Я дарю вам по одному цветочку. Но это не просто цветок. Это весенний цветок - пожелание. Прочтите, что написано у каждого из вас на цветочке на цветке прикреплен листочек с наречиями, характеризующими учащихся).

Какой частью речи являются выделенные слова?

И так, мы с вами сегодня повторяем всё о наречии, а лексическая тема будет посвящена весне.

II Осмысление и закрепление:

I « Мозговой штурм» в виде игры с мячом по теории о наречии (учитель кидает мяч, ученик, который ловит мяч, отвечает на вопрос)

Вопросы: Наречие – это самостоятельная часть речи?

На какие вопросы отвечает наречие?

Что обозначает наречие?

С какими частями речи употребляется наречие?

От какой части речи образуется наречие?

Может ли наречие образовываться при помощи суффиксов?

Является ли приставка способом образования для наречия?

Может ли наречие образоваться при помощи приставки и суффикса одновременно?

Чем в предложении является наречие?
 Как отличить наречие от слов категории состояния?
 Назовите отличия наречий от кратких прилагательных?

2 Ранжирование (учащиеся в парах работают у доски)

Наречие	Слова категории состояния	Краткие прилагательные
Рассказать подробно	Мне холодно	Небо безоблачно
Писать аккуратно	В лесу тепло	Туча черна
Говорить грамотно	На улице свежо	
Безгранично голубое		

3 Физминутка

Цветок спит. Проснулся. Поднял голову и увидел солнышко. Улыбнулся ему. Всем своим телом потянулся к нему. Распрямился. Умылся росой. Страхнул её со своих листьев. Подарил улыбку другим цветам.

4 Творческое задание «Весенняя сказка» (учащимся необходимо сочинить весеннюю сказку, используя наречия и сказочных героев, предметы, иллюстрации, находящиеся на столе учителя, а на доске из выбранного материала составить весенний сказочный коллаж). Ребята, работая над этим заданием, должны обращать внимание на колонку – путеводитель из предыдущего задания.

5 Афиширование работ

III Рефлексия:

Почувствовали ли вы хотя бы на минуту присутствие весны на уроке?
 С каким настроением вы пришли к концу урока?
 Что полезного вы взяли из урока?
 Где вам пригодятся полученные знания?

IV Домашнее задание:

Мини-сочинение по темам (обязательно наличие наречий):

- Чем пахнет моя весна?

Весна – самое прекрасное время года.

Какого цвета бывает весна?

Однажды весной...

V Комментирование оценок.

Выступление эксперта, который в течение урока следил за ответами учащихся.

В. Ю. Драгунский «Он живой и светится»

Исанова М.Е.,

Малокомплектная школа при ГУ ОДТС «Ивушка»,
 г. Уральска

Цели:

- формировать навыки аналитико
- эстетической работы с литературным произведением,
- познакомить учащихся с произведением В.Ю. Драгунского «Он живой и светится»,
- развивать навыки осознанного выразительного чтения, умение работать в группах, совместно определяя качества человека,
- дать понятие о светлячке,
- совершенствовать навык чтения,
- воспитывать гармонично развитую личность, внимательного, доброго, заботливого и мыслящего читателя.

Оборудование: презентация с иллюстрациями и заданиями, видеоролик с песней «Светлячок».

Ход урока.

1. Организация класса, готовность к уроку. (слайд 1)

Мобилизирующее начало урока. Психологический настрой учащихся.

- Предлагаю прослушать песенку. (Интернет-ссылка: chudopesni.ru/svetlachok.php)

2. Сообщение темы урока.

- Сегодня мы познакомимся с произведением Виктора Юзефовича Драгунского «Он живой и светится!». (с лайд № 2-7)

На доске открывается запись Драгунский Виктор Юзефович, 1913 – 1972гг.

-Ребята, кто уже знаком с творчеством этого писателя?

Послушайте мой рассказ о нем. (рассказ учителя о Драгунском В.Ю.)

3. Этап подготовки к восприятию произведения.

-Рассказ, который мы будем читать, называется «Он живой и светится».

Посмотрите на иллюстрацию к рассказу, прочитайте опорные слова и предположите, о чём может быть этот рассказ.

Ученики высказывают свои предположения.

Опорные слова: ждал маму, самосвал, светлячок, променял. (с лайд№8)

4. Первичное восприятие текста.

- А сейчас самостоятельным чтением рассказа, проверим, оправдаются ли ваши предположения.

Приготовьте карандаш, чтобы отметить при чтении непонятные для вас слова.

Учащиеся читают текст по очереди.

-Ребята, вы прочитали рассказ, какие предположения подтвердились?

- А кто является главным героем рассказа?

-Этот мальчик и есть Денис Кораблёв.

Ну а что такое «светлячок»?

(слайд №7. Рассказываю о светлячках)

5. Словарная работа и работа по содержанию.

-Ребята, когда вы читали рассказ и смотрели фрагмент, какие слова для вас оказались непонятными.

- В рассказе встречаются и следующие слова: брынза, Гватемала. Барбадос. Значение, каких слов можете объяснить?

Учитель даёт толкование словам, которые остались не разобранными. (с лайд№8)

брынза – соленый сыр из овечьего молока, сүзбе ірімшік.

Гватемала – название государства в Центральной Америке и название города, столицы Гватемалы? Гватемала елінің астанасы.

Барбадос – название государства в Восточной Индии, название острова? Арал атауы.

6. Анализ произведения.

1. О чём думал мальчик, когда ждал маму?

2. О чём стал просить пришедший во двор друг Мишка у Дениски?

3. Почему Дениска отказал другу?

4. Как Мишка всё-таки получил самосвал?

- Я вам буду показывать иллюстрации к рассказу, а вы должны найти в тексте и прочитать соответствующий отрывок. (с лайды 9-11)

Учитель показывает три иллюстрации: мальчики у песочницы, Дениска держит коробочку со светлячком, мама с Дениской. Ученики находят соответствующие отрывки, зачитывают их.

После каждого отрывка проводится беседа.

1. - Ребята, как вы думаете, какие чувства наполняли Дениску в это время?

2. - Найдите в тексте выражения, с помощью которых автор описывает, какие чувства испытывал Дениска, получив подарок? (сказал шёпотом, а я остался со своим светлячком, глядел и не мог наглядеться, не мог ровно дышать, стучит моё сердце, кололо в носу, хотелось плакать, я забыл про всех:

- Каким мы видим здесь Дениску? (Дениска был счастливым, восхищался красотой маленькой звездочки, испытывал восторг от этого, испытывал волнение)

3. - Как отреагировала мама на поступок Дениски?

- Как вы поняли, почему же Дениска отдал самосвал за светлячка?

7. Работа в группах.

- Светлячок и человек. Как вы думаете, что общего между ними? Каких людей мы можем назвать «светлячками»? (Люди, которые приносят радость)

- **Послушайте притчу:** Светлячок - [притча о человеке](#)

Разглядывая маленького жучка в маминых ладонях, малыш спросил:

- Мам, а что это за жучок?

- Светлячок, малыш.

- Как красиво он светится?

- *Светлячок – дитя света, мой родной, несмотря на то, что светит только ночью. Он в темноте – как маячок для тех, кто в нем нуждается. Свет светлячка слаб и жучков этих не так много, но когда они зажигают свои огоньки, кажется, что это летают маленькие звездочки.*

- *Ой, как здорово! – радостно захлопал ребенок и тут же с грустью добавил. - Как бы я хотел быть светлячком.*

- *Не грусти, малыш, - сказала мама и ласково обняла ребенка, - ты можешь стать светлячком. Когда человек дарит людям любовь и совершает добрые дела, он несет людям свет. Чем больше добрых дел, тем ярче разгорается в его душе свет. Этих людей невозможно разглядеть в толпе, но их можно почувствовать душой и сердцем. Их фонарики – это их сердца, которые освещают и согревают все вокруг своим теплым и светлым огнем.*

Твори добро, дари людям любовь и ты станешь Светлячком!

Рисуем кластер на доске. Поясняем, почему отобрали именно эти качества.

Сколько? Который? Счет в пределах десяти

*Каюбалиева Г.К.,
«Балдаурен» бөбекжайының педагогі,
Жалпақтал ауылы,
Казталов ауданы*

Цель:

- 1.Закрепить умение считать до десяти. Определять количество цифрой.
- 2.Формировать лексико-грамматический строй,устойчивое внимание,память.
- 3.Воспитать у детей устойчивое желание делать что-то для других.

Наглядность:Раздаточный материал,иллюстрации,обучающие мультфильмы.

Метод:Разговорный,вопрос-ответ,беседа,игра,упражнения.

Задачи:

Образовательная: Закрепить цифры и числовой ряд в пределах десяти;учить навыкам порядкового счета,закрепить умение и навыки правильно отвечать на вопросы сколько?

Развивающая:Развивать мелкую и общую моторику,внимание,память,мышление через обучение счетным операциям и дидактическим играм;совершенствовать лексико-грамматический строй речи.

Воспитательная:Воспитать усидчивость, умение доводить дело до конца.

Предварительная работа:Отбор сюжетных картинок,иллюстраций,дидактических игр,загадок,пословиц.

Словарная работа: Колличественные и порядковые числительные.

Этапы деятельности	Действия учителя	Действия детей
--------------------	------------------	----------------

Мотивационно-побудительный	Приветствие детей. Считалка из мультфильма «Маша и медведь» Я считаю до пяти Не могу до десяти Раз, два, три, четыре, пять Я иду тебя искать Кто не спрятался Я не виноват	Дети приветствуют, указывая на небо, изображая солнце, приседая на землю и берутся за руки, изображая круг дружбы. Выполняют движения: считают пальцами, показывают игру в прятки.
Организационно-поисковый	«Говорим на русском языке» работают по учебнику: Работа по иллюстрациям и счет изображенных предметов. Закрепление просмотром обучающего мультфильма Дидактическое упражнение «Веселый счет» Дидактическая игра: «Прочитай письмо». Считалка: Понельник-апельсин, Вторник-мандарин, Среда-шоколад, Четверг-мармелад, Пятница-печенье, А суббота и воскресенье-бабушкина варенье! Работа по смыслу пословиц: «На неделю семь дней.» «Семь мудрецов на свете было.» Словесная игра: (Используя героев пальчикового театра) «Подсчитай предметы» Выучи считалку: Раз, два, три, четыре, пять, Будем пальчики считать, Все такие нужные, Крепкие и дружные. Игра «Который?» Определите последовательность картинок с героями	Дети отвечают: Одна птица, два солнышка, три кружечка чая, четыре белки, пять зонтиков, шесть листочков, семь пирожных, восемь тыкв, девять грибов, десять банок варения. Дети повторяют слова урока. Дети повторяют числительные с существительными. Дети по слайду повторяют стихи с числительными и отвечают на вопрос «Сколько?» (числительное + существительное) Один жук, два ежа, три лягушки, четыре бабочки и т.д. Дети: Отвечают на вопрос «Сколько?» Одна машина, две девочки, три груши и т.д. Дети: Вспоминают названия дней недели. Дети: Считают дни недели. Понедельник-первый день, вторник-второй день, среда- третий день, четверг-четвертый день, пятница-пятый день, суббота-шестой день, воскресенье-седьмой день. Дети считают пальцы порядковыми числительными: Первый палец, второй палец, третий палец, четвертый палец и т.д. Дети по иллюстрациям называют последовательность порядковыми числительными.

	мультяшек: Крош-..... Копатыч-..... Кар-карыч-..... Бараш-..... Ежик-..... Лосяш-..... Нюша-..... Совунья-..... Пин-..... Лунтик-..... Раскрась в соответствии с цифрами.	Первый. Второй. Третий. Четвертый. Пятый. Шестой. Седьмой. Восьмой. Девятый. Десятый. Дети раскрашивают картинку: 3-синий, 4-желтый, 5-зеленый, 6-красный, 7-коричневый.
Рефлексивно-корректирующий	Какое задание тебе было трудно выполнить? За что ты себя хочешь похвалить?	Рассказывают о своих впечатлениях, делают выводы.

Ожидаемый результат:

Знать: Количественный счет пределах десяти и отвечать на вопрос «Сколько?»

Иметь: Представление о порядковых числительных.

Уметь: Уметь согласовывать числительные с существительными и употреблять в речи.

Приобретенные знания: Уметь употреблять количественные и порядковые числительные, отвечать на вопрос «Сколько предметов?», воспитать в себе порядок действий при работе.

«Ой тұжырымы»

(Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінің технологиялық картасы)

А.Ғ.Бекмашева.,

№42 «Ақ ниет» мектеп-гимназиясы,
мектепалды даярлық тобының мұғалімі

Білім беру саласы: Танымдық

Бөлімі: Қарапайым математикалық түсініктерімен танысу

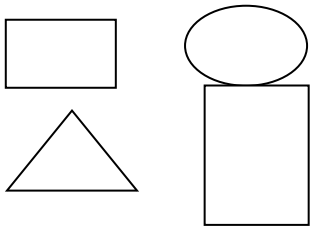
Тақырыбы: «Ой тұжырымы»

Мақсаты: Өтілген материалдарды жүйелеп, қорытындылау тапсырмаларын орындату. Заттың қасиеттерін, геометриялық фигуралармен олардың белгілері туралы білімдерін қайталау. Ұқыптылыққа, мұқияттылыққа тәрбиелеу. Есте сақтау қабілеттерін, саусақ қимылын дамыту.

Әдіс-тәсілдер: Түсіндіру. Сұрақ-жауап, көрнекілік.

Көрнекілігі: Сандар, дидактикалық материалдар.

Іс- әрекет езеңдері	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Себепті қызығушылығын ояту кезеңі	Ауызша жұмыс Балаларға тура және кері бағытта санауға арналған тапсырмалар беріледі. -Барлығы неше балық? Балық саны бойынша нешінші? 	Тапсырмаларды орындайды.
Ұйымдастырушылық ізденіс кезеңі	Өліппе-дәптермен жұмыс І тапсырма. 1-ден 10-ға дейін ,10-нан 1-ге дейін санау. Суретке қарап, неше үй барын, бірінші үйде неше терезе барын санаңдар.(8) 10 терезе болу үшін тағы неше терезе керек? (2) Әр үйде 10 терезеден болу керек.Жетпей тұрған терезелерді сал. II тапсырма. Өзгерт. Көлемі әртүрлі түрлі түсті шеңберлер қойылады.Бұл фигураларға не ортақ? (пішін, мұның бәрі –шеңберлер) Оларды қандай топтарға бөлуге болады?	Сергіту сәті: Жаздық, жаздық жалықпай Талып қалды қолымыз Тағы қалам алайық Әдемі етіп жазайық Геометриялық фигураларды қайталайды. Тапсырмаларды орындайды. Сандарды, өрнектерді жазады.

Барлығы неше шеңбер бар? Олардың ішінде нешеуі үлкен? Нешеуі кіші? Содан кейін балалар кестені қарап шығады. Нені өзгерту керек?

III тапсырма.

Геометриялық фигураларды жіктеуге арналады. Суретте геометриялық фигуралар мен түрлі түсті сандықшалар берілген. Фигураларды пішініне қарай қораптарға орналастыр.

-Шеңберлерді қандай сандықшаға саламыз.
-Шаршыларды ше?
Үшбұрыштарды ше? Әр топта неше фигурадан барын санандар және оларды атаңдар.

IV тапсырма.

Саусақ қимылын дамытуға арналған.1 және 2 сандарын ұқыпты жазу.Өрнектерді жалғастырып салу.

Іс- әрекетті бағалау кезеңі	Сұрақ-жауап арқылы сабақта алған білімдерін қорытындылайды.	
--------------------------------------	---	--

Күтілетін нәтиже:

Білім: Өтілген материалдарды жүйелеп, қайталап тапсырмаларды орындайды.

Білік: Математикалық ұғымдар қалыптасты.

Дағды: Санау және өлшеу дағдылары дами түседі.

Земноводные и пресмыкающиеся животные

Ермегалиева Н. М.,
учитель начальных классов,
СОШ №32

Цель:

- дать понятие о земноводных и пресмыкающихся животных, о среде их обитания (в воде, на суше, и в воде и на суше), их жизнедеятельности, отличии, приспособлении к среде обитания;
- развивать мышление детей, умение анализировать увиденное, формировать умение устанавливать причинно-следственные связи в природе;
- активизировать словарный запас детей;
- воспитывать бережное отношение к природе.

Оборудование: рисунки с изображением земноводных, таблица «Пресмыкающиеся», ребусы, загадки.

Ход урока: 1.Организационный момент. Психологический момент.

-Повернулись, поздоровались с гостями. Улыбнитесь друг другу. Пожелайте всем хорошего дня. Тихо сели, спинки прямо.

2. Минутка календаря.

-Посмотрите в окно, какая сегодня погода? Кто знает какая температура воздуха?

-Открыли дневники наблюдения стр 31 и отметим погоду.

-Какое сейчас время года?(Весна)

-Какое время года было перед весной?(Зима)

-Перечислите, пожалуйста весенние месяцы?(Март, апрель, май)

-А теперь послушайте загадки о весенних месяцах. Скажите, о каком из месяцев идет речь и какие признаки вы услышали?

1. *Дует теплый южный ветер,*

Солнышко все ярче светит,

Снег худеет, мякнет, тает,

Грач горластый прилетает.

Что за месяц? Кто узнает? (март)

-Какие признаки вы услышали?

2. Яростно река ревет.

И разламывает лед.

В домик свой скворец вернулся,

А лесу медведь проснулся.

В небе жаворонка трель,

Кто же к нам пришел? (апрель)

3. Зеленеет даль полей,

Запеваеет соловей.

В белый цвет оделся сад,

Пчелы первые летят.

Гром грохочет. Угадай,

Что за месяц это? (май)

-Какие признаки вы услышали?

-Какие изменения еще происходят с наступлением весны?

1.Возвращаются из теплых краев птицы. Какие птицы возвращаются из теплых краев? (Первыми прилетают грачи, за ними скворцы, ласточки, жаворонки, аисты)

а.Тает снег

б.Появляются насекомые.

в.Больше солнечного света.

-Какое сегодня число, какой день недели?

3.Актуализация прежних знаний.

-На партах карточки с вариантом ответов, выберите верные ответы и отметьте кружочком.(Тест)
Физминутка.

На болоте

(Дети сопровождают чтение стихотворения движениями.)

4. Формирование новых понятий.

Постановка темы и цели.

- Сегодня будем знакомиться с разнообразием природы. Разнообразен и богат животный мир.
- А кто обитает в нем, отгадайте:

В воде она живет

Нет клюва, а клюет. (Рыба.)

Одна из групп - рыбы

- У кого дома есть аквариум с рыбками?

- Чем покрыто тело рыб?

-Каких рыб вы знаете?(окунь, сом, карась ,щука ,ёрш и тд... и показываю рыб)

-А теперь ребята подготовили сообщения и вот о рыбах расскажет.....

-А теперь, назовите признаки рыб, как вы определите, что это рыба?(ответы детей)

Вывод: всех рыб объединяет наличие жабр, плавников, скользкой чешуей.

2) Отгадайте загадку:

Не зверь не птица

всего боится.

Ловит мух

И вводу плюх! (лягушка и жаба)

-Лягушки и жабы принадлежат к группе земноводных. Как вы понимаете слово « земноводные»?

Почему они так называются? «Земноводный» образовано из двух слов «земля» и «вода».

Земноводные рождаются в воде, а живут и в воде и на суше. У них голая кожа.(показываю по картине)

О жабах рассказывает подготовленный ученик.....

Жабы и лягушки внешне так похожие друг на друга,— очень полезные животные.

Для человека она не опасна. Днем жаба дремлет в сыром месте, а вечером выходит на охоту. Жаба питается вредными различными насекомыми и слизняками. Икру откладывают в воде. Из икринок жабы и лягушки появляются головастики. Они растут и постепенно превращаются в жаб и лягушек.

-Итак, ребята, чем отличается лягушка от жаб?

Кожа у лягушки гладкая, влажная. Жаба сухая, грубая, покрытая бугорками.

-Кроме этих животных к земноводным относятся саламандры,тритоны.

-Ребята, что вы узнали о земноводных?(ответы детей)

Вывод: земноводные рождаются в воде, а живут и в воде и на суше.

У них гладкая кожа, без чешуи. Земноводные откладывают икру в воде, на камнях и водорослях.

Знакомство с пресмыкающимися.

Пресмыкающиеся – животные, тело которых покрыто чешуйками, а у некоторых панцирем.

-Какие животные относятся к пресмыкающимся, вы узнаете отгадав загадки:

1) Зеленый поясok в траве затерялся. (Змея)

2) Маленькая, легонькая,

а за хвост не поймает. (Ящерица)

3) Бегаеt среди камней

Не угонишьcя за ней.

Ухватилcя за хвост, но – ах!-

Удрала, а хвост в руках.. (Ящерица)

4) Живет спокойно, не спешит.

На всякий cлучай носит щит.

Под ним, не зная cтраха,

Гуляет..... (Черепаха)

5) Лежит веревка,

Шипит плутовка,

Брать её опасно –

Укусит. Ясно! (Змея)

б) По реке плывет бревно, ох, и злющее оно. (Крокодил)

Пресмыкающиеся- это животные, которые передвигаются, прижимаясь к земле(пресмыкаясь). Тело ящериц и змей покрыто сухими чешуйками, а у черепахи панцирем, а у крокодила- крупными прочными пластинками.

-А теперь давайте послушаем сообщение о змее., расскажет нам.....

О черепахе расскажет.....

-Значит каких животных относятся к пресмыкающимся?(ответы детей)

Вывод: У всех пресмыкающихся сухие чешуйки.

Пресмыкающиеся откладывают яйца в сухом, теплом месте.

Из них вылупляются детеныши, похожие на своих родителей.

Физминутка

Игра – физминутка «Звери – земноводные – пресмыкающиеся»

Звери – руки вверх, земноводные – руки на пояс, пресмыкающиеся – на корточки.

Крокодил, лиса, лягушка, змея, жаба, ящерица, медведь, черепаха, заяц, тритон, волк.

4. Работа по учебнику.

-Найдите и прочитайте текст:

1 вариант- прочитайте о земноводных

2 вариант –прочитайте о пресмыкающихся.

5.Работа в дневниках наблюдения. с. 31

-Закрасьте зеленым цветом кружки только около земноводных.

-А теперь проверим, каких животных вы закрасили?

Подведение итогов урока. Домашнее задание стр. 60-61 прочитать и пересказать, подготовить сообщение о животных.

-Каких животных называют земноводными? Почему?

-Назовите животных.

-Каких животных называют пресмыкающимися? Почему?

-Назовите животных.

Оценивание.

Рефлексия. Урок окончен.

- Учащиеся выполняют тест

1) Назови животное, которое относится к рыбам.

а) Дельфин б) Бегемот с) Щука

2) Какое животное относится к земноводным?

а) ящерица б) лягушка с) носорог

3) Какое животное относится к пресмыкающимся?

а) Жаба б) Черепаха с) Карась

4) Какое животное относится к насекомым?

а) Рак б) Снегирь с) Червь

5) Какое животное лишнее?

а) Змея б) Цапля с) Журавль

6. Итог.

По окончании урока должна быть заполнена таблица.

Группы животных Признаки

Рыбы. Скользящая чешуя, плавники, жабры.

Земноводные. Голая кожа

Пресмыкающиеся Сухие чешуйки

«Музыка әлеміне саяхат»

(Ұйымдастырылған оқу әрекетінің технологиялық картасы)

С.Ниязова,
саз жетекші,
№2 МДБҰ,
Ақсай қаласы

Мақсаты: Балалардың ойлау қабілетін жан-жақты дамыту. Балалардың дауыс диапазонын қалыптастыру, музыкалық ритм сақтау, есту қабілеттерін дамыту. Музыка сауаттылығына тәрбиелеу.

Әдіс-тәсілдер: Сұрақ-жауап, ойын

Көрнекіліктер: Музыкалық аялдамалар, музыкалық аспаптар, ұнтаспа.

Қостілдік компонент: Ән- песня, әлем – мир, саз кілті- музыкальный ключ, форте – қатты, пияно- жай.

<i>Іс - әрекет деңгейлері</i>	<i>Тәрбиешінің іс - әрекеті</i>	<i>Балалардың іс - әрекеті</i>
Мотивациялық қозғаушылық	Күндей жадырап, айдай арайлап, жұлдыздай жарқырап, судай таза көңілмен бүгінгі күнімізді бастайық. Асығып жүгіріп саспайық, Көңілді жаттығуларды бастайық. Балалар шеңберде айнала тұрып жаттығу жасайды.	Балалар үлкен шеңбер жасап, әуен ырғағымен жұптасып айналады, әдемі жүру қимылдарын жасайды. Адымдап, аяқ ұшымен жүру қимылдарын жасайды. Балалар әдемі қимыл жасағандарына қуанады, көңілдері көтеріледі.
Ұйымдастыру іздестіру	1 Ұйымдастыру бөлімі: Амандасу үш тілде. Балаларға музыка неден пайда болатынын білесіңдер ме? -Иә, дыбыстардан құралады. -Балалар, дыбыстар нешеге бөлінеді? - Дыбыстар екіге бөлінеді: шулы және музыкалық деп. -Шулы дыбысқа не жатады? Табиғат дыбыстары, шулы аспаптар т.б. -Музыкалық дыбысқа музыкалық аспаптарды алуға болады. Дыбыстан музыка құралады. Жарайсыңдар, жақсы білесіңдер, керемет. Осы кезде жылап музыка ханшайымы келеді. Сізге не болды музыка ханшайымы? -Балалар, зұлымдық ханшайымы менің әдемі сазды әлемімді бүлдірді, шулап мазаны алып (балалар ұнтаспада шулы, үрейлі дыбыс тыңдайды) осы шулы дыбыстарды жіберген, шулы дыбысты тоқтатып әдемі музыкаға әлеміне айналуына көмектесесіздер ме? - Әрине. Ендеше музыка әлеміне саяхатқа	Балалар музыка әлеміне барғанына қуанады. Қойылған сұрақтарға жауап береді. Балалар әнді бар ынтасымен тыңдап, әннің мәтінін түсінуге тырысты, әңгімелеп береді. Балалар өздері білетін би қимылдарына қоса әнге лайықты қимылдарды ойлап табады. Олар музыка ханшайымына көмектесті. Балалар музыка ханшайымына көмектесіп шулы әлемді, музыка әлеміне айналдырды.

	аттанайық, барғыларың келе ме? -Иә. -Ендеше музыка әлеміне поездпен барайық. 1 аялдама:Музыка тыңдау: «Балбырауын» Құрманғазы күйі Музыканы тыңдап ондағы әуенді балалар ажырату керек. Күй мен әнді ажырату. 2 аялдама:Дауыс жаттықтыру: «Тоғай» Ән айту: «Айналайын, ақ мамам» - Әннің сипаты қандай? - Әнде не туралы айтылады? Әннің мазмұны туралы сұралады. 3 аялдама:Музыкалық дидактикалық ойын:« Көңілді кубик» «Жай және қатты»ойын музыканың тембрына арналған. 4 Аялдама: «Аспаптар аялдамасы» аспапты ойнай отыра ритм ұстау және дыбысты ажырату. 5 аялдама: «Көңілді би» аялдамасы. Бұнда балалар музыканы тыңдай отыра музыкаға сәйкес өздері ойыннан туындаған би қимылын билейді.	Музыканы тыңдай отырып сазды, күй мен әнді ажыратты. Дауыс жаттықтыру арқылы дауыс диапазонына музыкалық массаж жасады. Дидактикалық ойынды өте жақсы ынтамен ойнай алды. Балалар ойынға белсене қатысады,көңілдене ойнайды. Би қимылын өте жақсы жасап билеуге тырысты. Бұнда балалар музыканы тыңдай отыра музыкаға сәйкес, өздері ойыннан туындаған би қимылын билейді.
Рефлексивті түзетушілік	(Музыка ханшайымы балалардың көмегіне риза болып, сыйлық таратты) Балаларға пысықтау сұрақтары: Балалар, біз қайда саяхатқа бардық? Сіздерге саяхат ұнады ма? Сіздер музыка әлемінде не істедіңдер? Сіздер кімге көмектестіңдер? Тындалған музыка қалай аталады? Күй мен әннің айырмашылығы неде? Кім айтады, кандай би қимылын биледіңдер? Сабақ өте жақсы, қызықты өтті. Керемет балалар, жарайсыңдар!	Балалар көңілді қызығушылықпен сұрақтарға жауап берді.

Күтілетін нәтиже.

Нені біледі: Балалар хорда әнді асықпай бірге қосылып айтуды жақсы біледі.

Қандай түсініктерді игерді: Музыканы тыңдай отырып, оған сәйкес сипаттама беруді игерді.

Меңгерген дағдылары мен іскерліктері: Би қимылдарын әдемі, асықпай бірге күлімдеп орындауға дағдыланды.

Ер Төстік және оның достары

Уразова А.Қ.,

қазақ тілі мен әдебиет пәнінің мұғалімі,
А.Тайманов атындағы №34 мектеп –гимназия,
Орал қаласы

5 «ә» сынып	Күні 28.09.2013	Әдебиет
Сабақтың тақырыбы	Ер Төстік және оның достары.	
Жалпы мақсаты	Ертегінің мазмұнын игеру; Жанрлық ерекшелігін тану; Шығармашылық жұмыстар арқылы оқушының ой-қиялын дамыту; Өзіндік көзқарасын, жазба әдеби тілін қалыптастыру;	
Күтілетін нәтижелер	А.Пәнге қызығушылығы артады. В.Ойлау, қиялдау қабілеттері дамиды. С.Шығармашылықпен жұмыс жасауға қабілеті артады.	
Сабақ түрі	қайталау сабақ	
Керекті жабдықтар	Слайд, суреттер, интерактивті такта.	
Сабақтың барысы	Сыныппен байланыс орнату . Психологиялық дайындық	
Негізгі бөлім	Мәтінмен жұмыс /МИҒА ШАБУЫЛ/ “Кітап- досың, ақылшың”(оқулықпен жұмыс) “«Ер Төстік» ертегісінің екі бөлімін толық оқып, жоспар құру I топ. Ер Төстік және оның адал достарын тірек сызба арқылы сипаттаңдар? II топ. Достық, ерлік, батылдық туралы қандай мақал-мәтел білесіңдер? III топ Ер Төстік өзінің сенімді серігі - тұлпары Шалқұйрық. IVтоп Төстікке дос болатын Таусоғар, Көлтауысар сияқты кейіпкерлер.	Дәптерлерін ашып, күннің жадынын,тақырыбын жазып алады. Шығарманы ой елегінен өткізді. Жазбаша жұмыс, баяндау, әңгімелеу, түсіндіру, проблемалық ізденіс тудыру, ой қорыту. Салыстырды, дәлелдер келтірді, ойын қорытындылайды.
Қорытынды	Ой толғау «Шынайы дос» Өмірмен байланыс: Саққұлақ кім? –. Көреген қазіргі өмірдегі не? – Тыңшы – Көлтауысар – Таусоғар –	Шығармашылық жұмыс арқылы өз ойларын жазады.
Бағалау	(Топ басшылары бағалау парағы арқылы бағалайды)	Неліктен мұндай баға қойғаны туралы өз ойларын айтып шығады.
Рефлексия	Бүгінгі сабақ сендерге ұнады	Қысқаша сипаттама жазады.

Үй тапсырмасы	ма? Қандай әсер алдыңдар. Ертегі мазмұнына сәйкес өздеріне ұнаған оқиғаларды суретпен бейнелеу, ертегі құрастырып келу.	
---------------	--	--

✚ Тілдердің үш тұғырлығы

When I am 25

К.Е.Сисенова.,

ағылшын тілі пәні мұғалімі,
Жалпы ББ Көздігара негізгі мектебі,
Көздігара ауылы,
Сырым ауданы

The theme: When I am 25

The aims: Educational: To be able to speak about future, to teach pupils to work creating and introduce new words, expressions according to the theme, to check up their knowledge on this theme.

2. Development: To develop pupils' speech in speaking, reading, writing, logical thinking, oral speech and checking their understanding.

3. Upbringing: To love and value foreign languages

The visual aids: a book, pictures, interactive board, cards

The type of the lesson: mixed lesson

The methods of the lesson: critical thinking strategy, answer –question, pair work, individual work, test

Inter subject connection: Kazakh, Russian

The procedure of the lesson

I. Org. moment.

1. Good morning boys and girls. I am glad to see you.

- Who is on duty today?
- Who is absent?
- What date is it today?
- What day of the week is it today?
- Thank you.

II. Check up home task.

III. Phonetic drill

Look at the interactive board and repeat it.

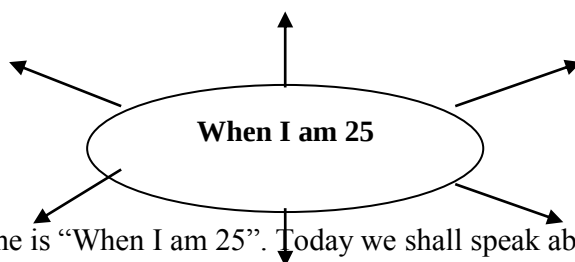
“There is always one moment in childhood

When the door opens and lets the future”

Graham Green

IV. New theme

What ideas come to your mind when you hear word “When I am 25”?

Today our new theme is “When I am 25”. Today we shall speak about future.

V. Grammar revision

Future Simple

VI. Lexis

Look at the interactive board and repeat it.

Optimist ['optimist] – оптимист

Solve [solv] – шешу, шешімін табу, мәселені шешу

Supercar ['sju:pə ka:] – ең жақсы машина

Comfortable ['kʌmfətəbl] – ыңғайлы

Pessimist ['pesimist] – пессимист, белсенді емес

Gas [gæs] – газ

Speed [spi: d] – шапшандық, жылдамдық

Air conditioning ['eə kən diʃəniŋ] – ауаны тазарту

Swimming pool [swimiŋ pu:l] – жүзу бассейні

VII. Working with a book

Let us read the text “The car of the Future”. I'll give you 5 minutes to read and translate the text

VIII. Answer the question

1. What is a pessimist?
2. Why are today's cars in trouble?
3. What will the car of the future look like, according to the pessimists?
4. Why won't it need a pollution control system?
5. How will it run?

1. What is an optimist?
2. How will car companies solve our problems?
3. What will the Supercar look like?
4. How will it run?
5. How many colours will the Supercar come in?

IX. Working with exercises

Ex. 2 Look at the picture and speech bubbles. Who says what? Decide which predictions will come true.

Work in groups 2

X. What will your life be like in 2020?

I think will ... ;

I don't think ... will ...;

Perhaps ... will/wont...;

I hope

XI. Conclusion

1. When I am 25 _____ in the field of genetic engineering
a) Will work b) work c) will be working
2. Daniel will become a manager is he _____ from the University.
a) Graduates b) will graduate c) will have graduated
3. Computers _____ teachers by 2020.
a) Will have replaced
b) Will replace
c) Will be replacing
4. The nuclear weapons _____ in 2050
a) Will be destroyed
b) Will have been destroyed
c) Are destroyed
5. When people discover new planets, plants and factories
_____ there.
a) will be built b) are built c) are being built

XII. Home task: Ex. 1 p. Write an essay. The theme “The car of the Future”

XIII. Marks for the lesson

Children, we had a very good time at the lesson. You have done many tasks. I shall count your points. I am satisfied with your answers.

The lesson is over Good bye.

Thank you very much.

You are active today. You are clever girl and boys.

The lesson is over good bye. You are free.

Create your own band

Ажикенова У. М.,

*«Еуразия» индустриалдық-экономикалық
колледжі,
оқытушы*

Aims

- Develop students creative skills;
- Learning to write own biographies;
- Improve students' ability to work in a group;
- Looking up various information on the internet and using it in a project work;

Goals

- Invent a new rock/pop band +/- 5 members)
- Give it a name
- Make an album/CD cover
- Write a bio for each band member, including the background of the group
- Design a gig poster (A3)
- Record an interview with your band members
- The title of 1st hit song and what it's about

Organizational moment

How to make your album cover

- <http://en.wikipedia.org/wiki/Special:Random> The title of the article is now the name of your band.
- <http://www.quotationspage.com/random.php3> Go to the bottom of the page. The last four to five words of the last quote are the title of your first album
- <http://www.flickr.com/explore/interesting/7days> Select the 3rd image. This is the picture for your album cover.

Biography

- Include names and historical information about all members of the band (where were they born, what was their hometown like, what is their family like, what did they do before they were famous)
- how they got started in the music business (who discovered them, how long did it take them to get famous, how did they choose band members)
- what musical training do they have (do they read music, do they play instruments, do they sing, do they compose (write) the music they perform)

Your band bio has to be:

- 200 words (12 font) per band member
- Include photos
- Include a discography of their latest album (make up 10 song names which fit your band – you already have the album name)
- Check your spelling and grammar is good (see document- how to write a bio)

Design a gig poster

Include in your poster:

- Name of the group
- Location of the concert
- Date and time
- Any highlights (who is supporting, what album are you promoting)
- Ticket price

You can design your poster on an A3 paper or if you are not artistic you can use www.postermywall.com

Main Part

New Hit Song

- What is the name of your new hit song
- What is it about?
- Why was it written?
- What sort of video are you going to make to go with it?

Interview

- Interview each of the band members in English of course!!
- Use the attached [question sheet](#) to help you find questions to ask..
- Video the interview on your smartphone
- Make sure it is all school appropriate!!
- Upload your video to You Tube (you need an account)
- If you want to shorten the video go to www.tubechop.com

Competition

- 1. Once you are finished your group has to display their project in the marketplace. (706)
- 2. Students will vote for the rock/pop group package that they find the best.
- 3. Log onto www.eurasia-college.kz and cast your vote. (you can't vote for yourselves!!!)

Marking criterias

Marks are given out of 10 for each of the 4 parts of the project

1. Gig poster
2. Album cover
3. Interview
4. Biographies

Extract from the Competition

This lesson was held in Eurasian industrial-economical college. 3 groups were formed by our students: 'Chevalley', 'Wimbledon', 'LeeStroble'. And here are some extracts from their work.

1. Gig Posters: Chevalley

Wimbledon

Interview

Questions that could be used in interviewing musicians.

1. When and why did you start playing
2. Which instruments do you play
3. What was the first tune(s) you learned
4. Is your family musical
5. Describe your family member's musical interests and abilities.
6. Which famous musicians do you admire Why
7. Which famous musicians have you learned from
8. Who was your first teacher Other teachers
9. Describe your first instrument. Other instruments.
10. What are your fondest musical memories In your house In your neighborhood or town

Biographies

Isabella Alfonso

Isabella was born on June 29, 1992 in Honolulu, Hawaii. Her father Valiente Alfonso is Mexican, he works in a clothes factory. Her Mother is Rosemary. Her middle name is Kea. Isa has two younger brothers; Rori and Fenty. She grew up listening to great musicians and began singing at the age of seven. Isabella's parents divorced when she was 13 years old, while her father remained a part of her life. The singer grew up in a modest three-room house in Honolulu, and she had to sell clothes in a tent with his father. One day, turning the street she saw a poster for a contest called the voice kids. She asked permission from his father to participate in the contest.

End of the Lesson

Winner

The group with the best all round project wins the prize!!!

КӘСІБИ МЕКТЕПТІҢ КУРС ОҚУШЫЛАРЫН ОҚИТУ ӘДІСТЕМЕСІНДЕГІ ЕРЕКШЕЛІКТЕР

*К.А. Байдалиев,
Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университеті,
доцент,
п.ғ.к*

Кәсіптік-техникалық мектептердің педагогикалық процесінде қолданатын оқыту формалары мен әдіс-тәсілдері басқа деңгейде мамандарды дайындайтын (ЖОО оқу орны, кәсіби арнайы орта) кәсіби білім беретін оқу орындарына қарағанда әлдеқайда ерекше орын алады. Оның себебі, бастауыш кәсіптік білім беру оқу орнында оқушының кәсіби-техникалық іскерлігі мен дағдысын қалыптастыра дамыту, оның оқу-тәрбие үрдісінің басты міндеті болып табылады. Оқушылар өндірістік оқыту формасында кәсіби-техникалық және технологиялық іскерлік қасиеттерін меңгеру үшін техникалық және арнайы пәндерде еңбек процесінің жеке приемдарын, әрекеттерін және операцияларын машықтану деңгейіне дейін жеткізгенше әр түрлі практикалық, жаттығу және имитация түрінде тапсырмалар орындап іскерлік қасиеттерін шыңдайды.

Жұмыстың тақырыбында төменгі және жоғары курс оқушыларына кәсіби білім мен тәжірибелік іскерліктерін қалыптастырудағы әдістемелік ерекшеліктерін анықтай отырып, аталған курстарда оқытудың инновациялық технологиялары мен дәстүрлі оқыту әдістемесін жеке немесе бір-бірімен сабақтастықта ұштастыра жасауды нақты құрылыс пәндерінің білім беру мазмұны аясында жобалауды көздемеңіз.

Біздің зерттеуімізде теориялық және өндірістік оқу пәндерінің әдістемесін тандадық. Олар жалпы құрылыс өндірістік технология пәні мен өндірістік оқыту пәндері болып табылды.

Жалпы құрылыс өндірістік оқыту пәнін бірінші курста оқыту сабағының мазмұны теориялық түрде ұйымдастырылады. Сабақтың бастапқы кезеңінде оқытушы жаңа тақырыптың мазмұнын баяндап, көрнекіліктер арқылы оқу материалын оқушыларға әңгімелеп түсіндіреді. Оқу материалын әңгімелеп түсіндіруде, оқытушы кейбір оқу материалдары бойынша түсініктерін анықтауға сұрақтар қойып сұхбаттық әдісті сәтті қолдануға ұмтылады. Сабақтың аяғында оқытушы оқушылардың білімін бекіту үшін дайындаған сұрақтарын баяндап жауап алады. Оқытушы сабаққа белсенді қатысқан, өткен тақырып бойынша дұрыс жауап берген оқушыларды бағалап үйге тапсырма беріледі.

Аталған оқу пәнінде төменгі курсқа сабақ берудің оқыту формасы дәріс түрінде ұйымдастырылса, онда қолданатын оқыту әдістері дәстүрлі түрде сақталған: әңгіме, түсіндіру, сұхбат немесе пікірталас, көрнекілік, білімді тексеру мен бағалау. Оқыту құралдарына көп жағдайда жұмыс дәптері, презентацияланған слайдтар, видеофильмдер ғана қолданылады.

Сабақтың барысында шебер көрнекіліктер, тас қалаудың ептіліктері мен тәсілдерін көрсетті, кейбір оқушылардан түсініктері мен іскерліктерін айқындап та отырды. Жеткіліксіз білімдерін толықтырып кеңес берді. Оқушылардың оқу-танымдық белсенділіктері жақсы, орнықты, бірақ, кейбір оқушылар толық назар аудармай отыруы да байқалды. Шебер жаңа тақырыптың мазмұны мен практикалық жұмысты орындау тапсырмаларын баяндап түсіндіргеннен кейін, оқушыларды жеке топтарға бөліп, арасынан бір жетекшісіні тағайындап, шеберханадағы басталған кірпіш қалау аландарына жібереді.

Оқушылар практикалық жұмыста жеке топ болып бөлінген оқушылар жұмыс учасктортерін өзара бөлісіп, қажетті еңбек түрлерін бастап кетті. Жұмыстың барысында шебер топ оқушыларының жұмыстарын бақылап, жұмыс орнын ұйымдастыру, жоспарлау, техника қауіпсіздігін сақтау, қажетті құралдар мен материалдарды дұрыс тандау, жұмысты орындаудың технологиялық процесін дұрыс жоспарлау және материалдармен жұмыс сияқты әрекеттерін бақылап, нұсқау, кеңестер беріп, жұмыстарын түзетумен шұғылданды.

Жоғары курс оқушыларының өндірістік оқыту сабағының әдістемесінде төменгі курс оқушыларының өндірістік оқыту сабағы мазмұнында жүрді. Өндірістік оқыту сабағының тақырыбы

керамикалық және ұсақ блоктардан қалау жұмыстарының технологиясы бойынша өтті. Сабақ тақырыбы бойынша оқушылардың іскерлік және дағды қасиеттерін қалыптастыруды ұйымдастыру, сабақтың жаңа оқу материалын баяндап түсіндіру, практикалық жұмыстарды ұйымдастырып жүргізу, бақылау, нұсқау, қорытындылау жоғарыдағы төменгі курстардың оқыту мазмұнымен бірдей орындалғанын анықтадық.

Олай болса, жалпы құрылыс өндірістік технологиясы және өндірістік оқыту пән сабақтарының оқыту мазмұнындағы сабақтың формалары, әдіс-тәсілдері және оқыту құралдары төменгі және жоғары курс оқушыларының кәсіби білімін қалыптастыруында типті, яғни, бір-біріне ұқсас ұйымдастырылып сабақ жүргізілетіні айқындалды. Төменгі курс пен жоғары курс оқушыларында сабақты ұйымдастыруда қолданылатын оқытудың формалары, әдіс-тәсілдері және құралдары сараланбайды, оқушылардың жас психологиялық, әлеуметтік, оқу-танымдық ерекшеліктері толық ескерілмейтіні байқалды. Ерекшеліктің бір белгісі оқу материалының мазмұны мен көлемі, оқушыларға берілетін оқу тапсырмаларында және оқу жұмыстарын бағалауда болды. Төменгі курстардың оқу жұмыстары жаттығу түрінде болса, жоғары курс оқушыларына комплексті жұмыстар орындап тапсыруы.

Кәсіби білім беру саласында оқушыларға кәсіпті баулу үшін психологиялық, педагогикалық теорияларға негізделі төменгі және жоғары курс оқушыларына кәсіби білім беру оқу пәндерінің оқыту әдістемесін құруды қарастырамыз.

Төменгі курс оқушылары оқитын теориялық пән сабақтарында, соның ішінде, жалпы құрылыс өндірістік технология сабағын аралас сабақ түрінде, зертханалық сабақ, проблемалық дәріс, кіріспе дәріс, видео дәріс, саяхат формаларында оқуды ұйымдастыру орынды. Алғашқы сабақтарда кіріспе сабақтары мен саяхат сабақтарын кеңінен оқытушы тәжірибесінде қолданып, кейінгі сабақтарда видео дәріс, проблемалық дәріс, зертханалық жұмыс түрінде ұйымдастыру абзал. Бірінші сабақтарда ұйымдастырылатын оқытудың формасы алғаш кәсіптік мектепке мамандық алуға келген төменгі курс оқушылары таңдаған мамандық туралы жалпы ақпарат алып, кәсіби мотивациясы мен қызығушылығын арттыруға, мамандықтың мәнін түсінуге, құрылыс саласының ерекшеліктері бойынша теориялық білім алуға бағыттаса, осы қасиеттерін дамытуға екінші топтағы сабақтың формалары ынталандырады. Яғни, видео дәрістер арқылы құрылыс нысандарын демонстрациялау, ондағы жұмыс түрлерін, құрылыс еңбек түрінің ерекшеліктері, мамандардың кәсіби еңбек мазмұндары сияқты материалдарды басым қарастыру. Төменгі курстың соңғы сабақтарында зертханалық сабақтар мен проблемалық дәрістер басым жүргізілуі тиіс. Өйткені, оқушылар оқу жылының ортасы мен аяғында мамандықтың оқу процесіне біршама икемделіп бейімделеді. Оқу процесінің және оның тәртібі, нормалары сияқты тәжірибелері жинақталып алғашқы кәсіби оқу мәдениеті қалыптаса бастайды. Осы кезде оқушылар өзбетімен кәсіби оқу-танымдық іс-әрекеттермен шұғылдануға оқу тапсырмаларын, оқу материалдарын қабылдауы мен меңгеруін қиындық, проблема жағдайында ситуацияларды шешуге бағытталады. Сол проблемалық ситуациялар мен тапсырмалар проблемалық дәріс сабағы және зертханалық сабақтарды орын алады. Бұл сипаттағы сабақтың формасы төменгі курстардың жоғары курсқа көшу, сол курстағы оқитын оқу пәндерінің оқу материалын қолжетімді, өзбетімен, дербес меңгерудің алғы шарты болады.

Теориялық оқыту сабағында оқушылардың теориялық білімді монологты түрде емес, іс-әрекеттік жағдайда ұйымдастырылуы көзделеді[4]. Оқу материалын оқушылар өзбетімен меңгеруге, оқушылардың ұжымдық және топтық, жұптық формада пікір алыса, пікір талас әдістерін тәжірибеде қолдану орын алады. Бұл оқытудың әдіс-тәсілдері оқушының жұмысын өзбетімен ұйымдастыру, жоспарлау, тәрбиелеу, өзін-өзі бағалау, талдау, оқу тапсырмаларын орындау дәстүрлі түрде емес, өзінің ойы бойынша теориялық білім негізінде тапсырмалардың мазмұнын түрлендіру, жаңа оқу материалын алуға ұмтылатын күшті мотивацияларды қалыптастыруға бағытталады[3]. Жоғары курс оқушыларына жалпы құрылыс өндірістік технология пәні бойынша теориялық білімдерін қалыптастыруды ұйымдастыру сабақ формасында жүреді, бірақ, ол сабақты ұйымдастыру формаларын біршама жетілдіруге бағытталуы қажет. Пән сабағының оқу материалын меңгеру педагог немесе оқытушы тарапынан интерактивті, проблемалық және ізденіс бағытындағы оқытуды ұйымдастырудың формаларын ұсынуы орын алса, жоғары курс оқушыларының тарапынан өзбетімен тақырып бойынша өзбетіндік жұмыстар, практикалық жұмыстар, ізденіс, жоба, шығармашылық жұмыстар орындалуға бағытталады. Оқытушы өткен тақырыптар немесе сабақта

өтетін тақырыптар, оқу бағдарламасынан тыс тақырыптарға реферат, баяндама, эссе, жоба, шығармашылық жұмыстарды дайындап, сол тақырыптарда пән сабағында талқылап бағдарламаның тақырыбындағы оқу материалдарын терең, кең меңгеруіне ықпал етеді. Оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекетінің жаңа түрлеріне үйрене, өзін-өзі жүзеге асыруды жоспарлау, ұйымдастыру, проблемаларды айқындау, қиындықтарды шешу, жобалау мен құрастыру, шешім табудың тиімді жолдарын, әдістерін өзбетімен игере кәсіби мәдениетіне жаңа біліктермен жетілдіріледі[1].

Төменгі курс оқитын өндірістік оқыту сабағының әдістемелік ерекшелігі, біріншіден, шынайы құрылыс өндірісінің тас қалау еңбек түрінің технологиялық процестерін операциялық-комплектті жүйеде қайта өндіру формасында меңгеру, екіншіден қажетті материалдар мен аспаптарды ысырап етпей орындауға нұсқаулық-технологиялық карталар арқылы орындауды қамтамасыз ету, үшіншіден, оқушы жұмысының сапасын бағалау нормаларының мөлшері мен жиі бағалауды кең қолданбау. Осындай оқу процесінің ұйымдастырылуы мен танымдық әрекеттерді орындауда қолданылатын оқытудың формалары практикалық сабақ, өзбетіндік жұмыс, зертханалық жұмыс, тренажер сабағы, сынақ сабағы сияқты дәстүрлі оқыту формаларымен бірге[5], дәстүрлі емес оқыту формаларын жетілдіру мен қолдану көзделеді[2]. Солардың бірі, өндірістік оқыту сабағында құрылыс саласының еңбек ардагерлерімен кездесу, озат техникалар мен технологияларды демонстрациялау, оларды оқушылардың өздері өзбетіндік жұмыс формасында даярлап презентациялар жасау, кәсіптік шеберлік бойынша байқау, өндірістік саяхат, нұсқау сабағы және т.б.

Төменгі курстың өндірістік оқыту сабағында қолданылатын оқытудың жаңа әдістеріне проблемалық әдіс, интерактивті әдіс, сыни тұрғыда ойлау, ұжымдық және топтық, жұптық әдістері, деңгейлеп оқыту әдісі, эвристикалық оқыту әдісі түрлерін қолдану кеңіне орын алатын болса, жоғары курстың өндірістік оқыту сабағында қолданатын оқыту әдістеріне іскерлік ойын, дальтон-технология, бизнес-жоспар, кейс-технология, модульді, жобалап оқыту әдістері орын алады[1].

Қорыта айтқанда, төменгі және жоғары курс оқушыларының жас ерекшелік психологиясы, әлеуметтенуі және танымдық қасиеттері негізінде кәсіби білім алуға көзделген және ғылыми негізделген теорияларға сүйене отырып білім беру мазмұнын, оқытуды ұйымдастырудың формаларын, оқытудың әдіс-тәсілдерін, оқыту құралдарын табиғи үйлесімділікте бірізді, жүйелі, қолжетімді етіп ажыратып бөлуге болады екен.

«Болашақ маманның тұлғалық құзыреттілігі»

К. У.Ишанова,

Орал гуманитарлық техникалық колледж

Кіріспе

Бүгінгі таңда еліміздің білім беру саласында бәсекеге қабілетті ұрпақ тәрбиелеу үшін маңызды міндеттерді шешуге бағытталған күрделі бет бұрыс жасалуда. Мұғалімнің кәсіби мүмкіндігі оның бойындағы өзін-өзі дамытып отыру дайындығына тікелей байланысты. Бұл мәселеге әлеуметтік-педагогикалық тұрғыдан келу үшін мұғалімнің субъект ретінде алдына қойған міндеттерін орындау деңгейіне көз жеткізу қажет. Әрине, оның кәсіби өсуі жеке тұлға ретіндегі ерекшелігіне әбден қатысты. Сондықтан бұл жерде даралық тұлғалық қалыптасу, іскерлік–әдістемелік жетілдіру, кәсіптік–пәндік білімін толықтыру компоненттерінен өз қажеттілігін тани алу мүмкіндігі туады. Бұл жердегі «өз қажеттіктерін сезіну» - кәсіби қызметтің негізі. Өйткені ол өзінің әлеуметтік бар мүмкіндігін дамытудың жолдарын білу деген сөз. Болашақ мамандарының болашақ кәсіби шыңдалуы да үлкен жетістіктер береді. Кәсіптік білім мамандарының кәсіби құзыреттілігін қалыптастырып, дамытудың мәселелері жайлы қайшылықтар шешіміне ізденудің алғы шарттарын педагогтің қазіргі таңдағы құзыреттілігі және қадірі мен беделінің жоғары дәрежеде болуын ескере отырып, құзыреттілік не соны түсініп көрейік. Құзыреттілік – қызмет атқарушының жеке мүмкіншілігі оның квалификациясы (білімі мен тәжірибесі), белгілі бір білім мен дағдыларына сәйкес шешім қабылдауы. Құзыреттілік – жеке тұлғаның теориялық білімі мен

практикалық тәжірибесін белгілі бір міндеттерді орындауға даярлығы мен қабілеті. Ол жансыз жаттанды білім түрінде емес жеке тұлғаның танымға, ойлауға қатысын және әрекетке, белгілі мәселелерді ұсынып, шешім жасауға, оның барысы мен нәтижелерін талдауға, ұдайы түрде ұтымды түзетулер енгізіп отыруға деген икемділігінің белсенділігінен көрінеді. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында білім беру тәрбиесімен оқытудың үздіксіз үрдісі, оның негізгі мақсаты жоғары деңгейдегі адамгершілік, мәдени даму және қоғам мүшелерінің кәсіби құзырлығы деп көрсетілген. Құзыреттіліктің аталған түрлері бір адамның бойынан табыла бермеуі мүмкін. Адам өз мамандығы аясында ғана жетік болуы, бірақ қарым-қатынас жасау жөнін білмеуі, өзін дамыту жолындағы міндетті жүзеге асыра алмауы мүмкін. Бүгінгі таңда Қазақстанда әлемдік қауымдастық мойындаған оқыту мерзімін орта жалпы білім беретін мектептің 12-жылдық жүйесіне көшуді қолдап, дамыған елдермен арадағы технологиялық алшақтықты азайтуға мүмкіндік алып, мәдени білімді меңгерген, бәсекеге қабілетті тұлға дайындауға бет бұруы. Бүгінгі ғаламдық білім беру кеңістігіне сай білім беру, танымды ойлауды дамыту, өзінше ғылыми тұжырым жасауға, олардың қажетіне қарай ғылым жетістігін сұрыптауға, студенттің өзінің іс әрекетінің субъектісі болуына мүмкіндік туғызу-көкейтесті мәселе болып табылады. Білім саясатының өзекті мәселелері – маман даярлаудың сапасын жақсарту, біліммен қамтамасыз етудің ғылыми-әдістемелік жүйесін түбегейлі жаңарту, оқытудың формалары мен әдістерінің түрлерін өзгерту, алдыңғы қатарлы оқу-тәрбие тәжірибелері мен қазіргі қоғамның сұраныстарының алшақтығын жою, білімдегі жаңашылдықты саралау, білімді жетілдіру үдерісіндегі үздіксіздікті қамтамасыз етуде оның ролін арттыр және қазіргі заман техникасы мен технологиясын жоғары деңгейде қолдана білу. Болашақ мамандардың педагогикалық анықтауда колледжде берілетін білімнің сапалық деңгейіне ерекше көңіл бөлген жөн. Осы орайда Ж.Досмухамедов атындағы педагогикалық колледж ұжымы болашақ мұғалімдердің кәсіби құзыреттілік мәселелерін 14 жыл бұрын бастаған болатын. Ел болашағы – мамандардың құзыреттілік деңгейлері қазіргі заман талаптары үрдістеріне толыққанды сәйкестенуіне, жаңа білім стандарты бойынша жаңаша ойланатын, осы заманғы озық педагогикалық технологияларды меңгерген жан-жақты тұлға моделін қалыптастыруды алғашқылардың қатарында қолға алған педагогика ғылымдарының докторы, академик Х.Ш.Құрманалина болатын.

Кәсіби құзыретті маман тек әлеуметтік тәжірибені алмастырушы ғана мұғалім емес, ол тұлғаны қалыптастырушы, адамды жоғары адамгершілік құндылықтары негізінде тәрбиелейтін мамандық иесі. Педагогикалық колледж ұжымы алдында күнделікті оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастырудың ең негізгі бағыттары болып болашақ мектеп мұғалімінің бойында мынадай адамгершілік құндылықтар мен құзіреттіліктер болуы керек деген мәселе тұрды:

- Тұлғаның өзін-өзі дамыту мен өзін-өзі жүзеге асыру мақсатында нақты білім алуға шығармашылық әрекеті;
- Өз ойына, сөзіне, іс-әрекетіне жауапкершілікпен қарайтын, табысты еңбек етуге дайын үйлесімді адам болуы;
- Зиялы, рухани мәдениетті, басқа адамдармен жұмыс жасауға деген ұмтылысының және іскерлігінің болуы;
- Жоғары кәсіби шеберлік, ғылыми-педагогикалық ойлаудың жаңашыл стилі, жаңа құндылықтар тудыруға және шығармашылық шешімдер қабылдауға дайындығының болуы;
- Әлемдік білім беру практикасын дамытудың жетекші үрдісі-білімнің құзіреттілік бағытын қамтамасыз ете алуы;
- Салауатты өмір салты ережелерін түсінуі және қолдана білуі, психикалық және физикалық денсаулығы, кәсіби жұмыс жасауға қабілеттілігінің болуы;
- Бейнелі түрде ойлай білуі мен шығармашылық іс-әрекеттер кезінде өз қабілеттері мен мүмкіндіктерін көрсете алуы;

Колледждің болашақ түлектерінің құзіреттілігіне қойылатын талаптарды анықтауда оқытушылардың бағыттылығы да маңызды роль атқарады. Мұғалім тұлғасының құрылымында кәсіби-педагогикалық бағыттылық маңызды орын алады. Педагогикалық бағыттылықтардың бірі мұғалім мамандығына деген қызығушылығының және тұлғалық қалыптасуының және тұлғалық қалыптасуынан білім беру мен тәрбиелеуге деген ынта ықыласының болуы. Болашақ мұғалімнің өмірлік кредосында мұғалімнің балаға деген мейірімділігі, тілектестігі, сенімі бірінші орында тұруы

керек. Бұл негіз құрайтын сапа мұғалімнің өзін-өзі дамытуының және кәсіби маңызды сапаларды мақсатты түрде дамытудың алғышарты болып табылады. Мұғалімнің негізгі сапаларының қатарынан педагогикалық парыз және жауапкершілікті ерекше атап өту керек. Педагогикалық парызды басшылыққа ала отырып мұғалім үнемі балаға қамқорлық жасауға ұмтылады. Мұғалім еңбегінің шығармашылық сипаты, педагогикалық іс-әрекеті сапалық мәнге ие мамандықтың бірі болып табылады. Осыған сай болашақ мұғалімдердің облыс педагогикалық ұжымдарында нәтижелі еңбек етуі алғашқы «мамандыққа кіріспе», «байқау», «сыныптан тыс шаралар», практикаларында-ақ жоғары талап деңгейінде ұйымдастырылуына колледж әкімшілігі ерекше мән береді.

Мұғалімнің іс-әрекетіндегі шығармашылық деңгей, алдына қойған мақсаттарды шешудегі мүмкіндіктерін пайдалануы оның ақпараттық күзінеттілігінің басты өлшемі болса, сыныптағы әр оқушының тұлғалық ерекшеліктеріне сай еңбек үрдісін ұйымдастырып, ортақ тіл табыса алуы екінші өлшемі болмақ. Мұғалім мамандығының мамандығының басты ерекшелігінің бірі шығармашылық болып табылады, яғни басқа да мамандық иелері (ғылым, техника, өнер т.б.) шығармашылық сипатқа ие болғанымен, олар жаңалық ашуға бағытталса, мұғалім мамандығы жеке тұлғаны дамытуға бағытталады.

Кәсіби күзінетті, шығармашылық мүмкіндігі жинақталған мұғалім, психологиялық- педагогикалық және пәндік білімдерді, жаңа идеялар мен дағдыларды меңгеруі тиіс. Шығармашыл тұлғаның ерекше жеке іскерлік қасиеттерін ерекшелендіріп тұратын қасиеттері болады, міне осындай іскерлік дағдылардың мектептен педагогикалық машықтан өтетін әр студентіміздің бойында болуын талап етеміз.

Шығармашыл, жан-жақты кәсіби шыңдалу мектебі студент алғаш сынып табалдырығын аттағаннан басталары хақ, ол болашақ маман бастамашылдықты, дербестікті, жаңаша ойлау, сезіну, құштарлық сияқты қасиеттерді меңгеруді талап етеді.

Білім беру ұғымын құндылық ретінде де түсінуге болады. Себебі адамзаттың кез-келген даму формациясында әрбір мемлекеттің дамуының қозғаушы күші білім беру мен ғылымның дамуы болды, сондықтан да, білімді құндылық ретінде қарастырсақ, еліміз 2015 жылы 12 жылдық білім беру сатысына өтетін болса, болашақ педагог мамандарға қойылар талап та үлкен болмақ. Білім беру, өз кезегінде, мемлекеттік, қоғамдық және жеке тұлғалық құндылықтарға ие, өйткені, тек осы тұрғыда ғана түсіндіргенде білім беру ісін дамытуда тиімді нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік туады.

Мұғалім мамандығы шығармашылық сипатқа ие мамандықтардың бірі. Ол үнемі ізденіс, шығармашылық үстінде болуы тиіс. Шығармашылық педагогикалық іс-әрект ұйымдастырылуы, оның мазмұнын тиімді құрастыруға ықпал етеді. Мұғалім шығармашылығы педагогикалық міндеттерді тиімді шешуге мүмкіндік жасайды, бұл білім алу барысында пайда болатын білім, іскерлік, дағдылардың жиынтығымен сипатталатын және кәсіби-педагогикалық міндеттерді шешуге бағытталған белгілі бір біліктілікке ие болатын педагогикалық кәсіби топтың іс-әрекетінің бір түрі.

Біздің колледж ұстаздар ұжымының негізгі мақсаты – қоғамдық мақсаттарды түсіне алатын және өз тәрбиеленушілерін осы мақсаттарға жетуіне жағдай жасай алатын, оқытудың интерактивті әдістерін немесе сараланған тапсырмаларды қолдану кезінде төтеден жол таба білетін сауатты мамандарды даярлау.

Қорытынды

1. Болашақ мұғалімдерді қазіргі ғылым мен техниканың жетістіктері негізінде кәсіби дайындаудың теориялық негіздерін анықтау.

2. Болашақ мұғалімдерді ақпараттық-компьютерлік модельдеу негізінде кәсіби дайындау тұжырымдамасын жасау.

Қазіргі заманғы ғылыми – техникалық үрдістің қарқыны, білім беру жүйесінің алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Ең бастысы - өз жұмыс орнына және бүкіл техникалық тізбекте технологияның үздіксіз өзгерістеріне бейімделе алатын орындаушының тұлғасын қалыптастыру міндеті. Біліміне, біліктілігіне, парасатына пайымы сай ұстаз бүгінгі таңда жас ұрпаққа білім беру жүйесінде болып жатқан оң өзгерістерге байыппен қарап, оның заман талабына сай мән-маңызын түсінеді. Әлемдегі озық, бәсекелестікке қабілетті 30 елдің қатарына еніп, өркениетті елдермен иық тіресе тұру міндеті, сайып келгенде, еліміздің ертеңгі азаматтарының қолында.

Сондықтан ұстаздарды серпілістер мен жаңарулардың қарсаңындағы басты тұлға дей аламыз. Ендеше жүктеліп отырған аса жауапты міндет, білім саласындағы реформалар,

педагогикалық әдіс-тәсілдердің тың, мәнді, әрі сапалы болуын талап етіп отырған осы бір айтулы кезеңде, мұғалімдер жылдар бойы жинақтаған іс – тәжірибесін жаңа технологияларға ұштастыруы қажеттігі туындайды.

Қазіргі педагогика ғылымында негізгі базалық ілімдердің бірі «құзыреттілік» болып отыр. Құзыреттілік дегеніміз - тұлғаның бойында білім, дағды, іскерлік, ерік күш-жігердің болуы. Құзыреттілік жаңа әлеуметтік-экономикалық жағдайда аман қалуды қамтамасыз етеді және олар бәсекеге қабілетті маманмен қамтамасыздандырады. Көптеген елдерде құзыреттілікке жаңаша мән беру білімді жоғары дәрежеге көтергені мәлім. Құзыреттілік еңбек нарығында тұрақты өсіп отырған талаптармен, шапшаң технологиялық өзгертулермен, соның ішінде академиялық және еңбектегі мобильдік өсуімен негізделген. Құзыреттіліктің жеке компоненттерін анықтай отырып, ол адамның алдына қойған мақсаттарын орындауға көмектесетін сипаты мен икемділігін атайды.

Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық даму мақсатын жүзеге асыруда кәсіптік білім беретін мекемелердегі бәсекелестік қабілеті бар болашақ мамандарға әртүрлі өндірістік салаларға даярлау деңгейі білім беру жағдайларымен анықталады.

 Сабақтан тыс шара

«Ана - өмірдің шуағы»

*С. И. Раймкулова,
бастауыш сынып мұғалімі,
Шыңғырлау ЖББОМ,
Шыңғырлау ауданы*

Мақсаты: Ана жайлы тамаша сөздер, өлеңдер, әндер арқылы ардагер, ұстаз-аналар мен аруларды мерекемен құттықтау, оқушыларды мейірімділік, ұстамдылыққа тәрбиелеу, ұстазға ата-анаға деген құрмет сыйын арттыру, ана еңбегін қадірлей білуге үйрету.

Көрнекілігі: аналар жайлы нақыл сөздер, мақал-мәтелдер.

Барысы. Кіріспе:

Жүргізуші: Кеш жарық, қымбатты ұстаз-аналар, арулар!

Көңілдеріңізге көктем шуағындай сезім мен нұр құйып, тағы да 8 наурыз - Халықаралық әйелдер күні келді.

Осынау көркем мерекенің қай кезде де орны бөлек

Олай болатыны, аналарға деген ыстық сезім, алғыс пен құрмет ешқашан сөнбек емес. Олар-өмірдің гүлі, көңілдің жыры, әр отбасының алтын діңгегі.

Мынау тынымсыз тіршілік пен кең дүниенің өзі тек аналармен ажарлы.

Бүгінгі мерекелік кешіміз де аналарға арналады.

Біз ғана емес, қадір тұтқан бабалар.

Аналардан туған небір даналар.

Ана деген тіршіліктің тірегі,

Армысыздар, қасиетті аналар!

Құрметті аналар, біздің мектептің ұстаздары, қыздары!

8 наурыз Халықаралық әйелдер күні мерекесі құтты болсын!

Сіздерге әрқашан сыр бермес денсаулық, өмірдің шапағатын тілейміз!

Бұл күні өздеріңізге бағытталған тілектер періштенің құлағына шалынсын.

Әрдайым мейірім шуағын шашып жүре беріңіздер.

Әйел-Ана, Әйел-Өмір, Әйел-тіршілік өзегі.

Өмір бесігінде іңгә тербетіп, адамзат баласына ұрпақ сыйлар ұлы құдірет иесінің есімі әрқашанда қастерлі, сөзі-өсиет, тұғыры биік.

Алтын құрсағынан адамзаттың алабы жаратылған асыл ананың жүрегі үлкен, жүзі мейірімді, қолы қайырымды. Көңіл шуағына мейірім төгілген аяулы жанның өмірден алар несібе жемісі-алтын босағасы мен сүйкімді перзенті болар. «Ананды Меккеге үш рет арқалап апарсаң да қарызыңнан құтыла алмайсың» деген ұлы ғұламалардың сөзі бар. Шынымен солай. Адамзат жүріп өткен небір ауыр жол, алмағайып заманнан ұрпағын аман-есен бүгінгі күнге жеткізген әйел-ана күдіретін жырмен өрнектеп, әнмен әлпештеп, сөзбен айтып тауысу мүмкін емес. Ана - болашақтың демеушісі, ұлттың жебеушісі.

Сіздерден өскен балалар
Батырлар мен даналар.
Құттықтаймыз мейраммен,
Құрметті абзал аналар. (барлығы)

Көңілің Алатаудың ақ қарындай,
Мейірімің күннің шуақ шақтарындай.
Қалайша аяулы ана тына алармын,
Жыр болып сағыныштан ақтарылмай,-деп абзал аналарымыз

қыздарымыздың құрметіне 1а-сынып оқушыларының тақпақтарын
кабыл алыңыздар (Шұғыла,Сұлтан,Нурия,Зарема,Айзада,Елдана)

Мың бұралып билеген
Аруды кім сүймеген .
Күміс көмей аруларға

Кімдер басын имеген-дей отырып келесі кезекті
Қыздардың орындауындағы «Қамажай» биіне береміз.
Жанұяның жылуын суытпай, тал бесікті тербей отырып, тебірене
толғар бесік жыры, аңыз ертегілері мен жақұт жырлары арқылы
ұрпағының бойына адамдық қасиеттерді әжелердің күдіретті сезімдеріне арналған қыздардың
орындауындағы «Әжетайым » әнін қабыл алыңыздар.

Аналар адамды бесігімен баулиды.Өмірдің іргетасы аналардың
қолымен қаланады. «Жәннәт - аналардың аяғының астында» деп, ислам
діні әйелдерді ерекше құрметтейді. Егер де бір үйде қыз бала
дүниеге келсе, береке, молшылық, бейбітшілік болады, ата-анасына
қуаныш әкеледі деп жорыған екен.

Оқушылардың аналарға арналған жырлары
Карима,Темирлан,Әли,Диана,Ильяс,Назгүл

Теңіздей тербетіліп көл бетінде,
Бишілер билеп кетті тербетіле.

Бишілер өнерлерін көрсетуде,- алдарыңызда ұл-қыздардың орындауында би «Анашым»
«Отбасы-шағын мемлекет» деген сөз бар.

Ынтымағы келіскен, түтіні түзу ұшқан әрбір шаңырақ мемлекеттің
құт берекесі. Әйел-ана отбасы жылуын сақтаушы, қоғамның ертеңі
болашақ балаларды тәрбиелеуші. «Анасы бар адамдар
ешқашан қартаймайды» дегендей, бақытты бүлдіршіндеріңіздің
әсем әнін қабыл алыңыздар.

Ән: «Ақ мамам », орындайтын сынып оқушылары
Тіршілікке нәр берген ана сүті қандай күдіретті. Әлемдегі жақсылық
көзі, адамдық қасиет, ақ тілек мейірбандықтың бәрі ана деген
сөзбен астасып жатыр.

Аяулысың, ауылымның асылдары,
Жайнасын көңілдердің жасыл бағы.
Сендер үшін ән менен күй, өлең мен би,
Сендер үшін мереке шашулары, - дегендей, алдарыңызда

1а-сынып оқушыларының өз аналарына жүректен шыққан тілектері.

Қабыл алыңыздар

Өскесін анама сыйлайтын сыйлық

Десек те уақытпен жарыспайды,

Қиялға қиялменен қарыштайды.

Шәкірттер шын жүректен

Жырларын аналарға бағыштайды.

Олай болса шәкірттеріңіздің аналар жайлы өлең шумақтарын тыңдайық. (1а-сынып оқушыларының жыр шашуы) (Елдана,Перизат,Альбина,Арайлым,Саят,Диана)

Ойын: «Өз балаңды тап! (Өз баласын мұрнынан табады.)

Балалардың көзін байлап,аналарды қолынан табады.

«Сен білесің бе?» ойыны.

Нағашы деген кім?

Нағашы атаңның аты кім?

Анаң бос уақытында не істейді?

Анаң қандай түсті ұнатады?

Анаң қандай тағамды ұнатады?

Анаң саған не берді?

Өскесін анаңды бағасың ба?

Жиренше шешеннің сұрақтары?

1.Дүниеде не тәтті?

2.Ал жұмсақта не жұмсақ?(Ананың алақаны)

Ана туралы видео

Ана біздің-күніміз

Ананың біз-гүліміз

Арамызда әрдайым

Ұзақ өмір сүріңіз

Осы айтылғандардың бәрі шындық, бәрі шын, аналар ажалдан күштірек жапанға бір тоқтамсыз данышпандарды, ақындарды, ерлерді тауып беретін аналар. Барлық жақсылықты себетін де аналар. Ендеше сол аналар алдында бас иелік.

Ана –барлық қиындықты жеңетін сарқылмайтын күш,тіршіліктің

қайнар бұлағы.Қазақ әйелінің дастарханы тоқ, қонағы ырза, дүниесі түгел.

Олар үшін бірінші орында отбасының берекесі тұрады.Бөбегін

бесікке бөлеп, әлдилеп аялаған ана бақыт құшағында емес пе?!

Барша ана,құтты болсын мерекеңіз

Әрқашанда ана сізбен берекеміз.

Ақтасақ ақ сүтінді,асыл анам.

Сонда біз кісілікке теңесеміз.

Құрметті қонақтар, біздің «Сыйынар ем, Ана деген тәңірге» атты мерекелік

кешімізді көңіл қойып тамашалағандарыңызға көп-көп рахмет.

Интеллектуальная игра «Умники и умницы»

*Г. М. Сагидуллина,
учитель информатики,
СОШ №12,
г. Уральск*

Цели мероприятия:

а) учебная: теоретическое повторение ранее изученного материала в увлекательной форме, показать связь между другими предметами;

б) развивающая: развитие познавательного интереса, логического мышления, творческой активности, умения грамотно излагать свои мысли;

в) воспитательная: воспитание умения работать в команде, уважения к сопернику, воспитание чувства ответственности.

Тип урока: повторительно-обобщающий

Форма урока: интеллектуальная игра

Предметная связь: биология, спорт, русский язык

Оборудование и материалы: бланк для жюри, листы ответов для жюри, интерактивная доска, записи легкой музыки и бодрой для начала мероприятия, грамоты, похвальные листы для игроков

Организация мероприятия: 2 команды по 6-8 человек

Ход урока:

1. Организационный момент: Здравствуйте, сегодня на уроке мы с вами будем играть в интеллектуальную игру «Умники и умницы». А начать его я хочу со слов, взятых в качестве эпиграфа: “Кто владеет информацией, тот управляет миром!” Информация для человека – это, прежде всего, знания.

Сегодня между командами сражение.

Но пусть обид не будет среди вас.

Ведь победитель или побеждённый

Сегодня будет среди вас.

Мы будем рады, если вы в сражениях

Покажите находчивость свою.

Уменье, знания и веселье позволят вам

Сыграть в ничью.

2. Домашнее задание. Каждая команда должна была придумать название, эмблему, выбрать капитана, придумать приветствие соперникам. (3 балла)

3. Интеллектуальная игра.

Ход игры

1. Деление на команды.

Класс делится на 2 команды по 6-8 человек (жеребьевка), 3 учащиеся получают лист с ответами и бланк для записи результатов.

2. Объяснение правил игры.

Правила:

3. Дисциплина в команде – залог успеха. Нарушение дисциплины приводит к штрафным баллам (-3 очка).

4. Верный ответ принесет вам один балл, не верный – переход хода.

1 тур. "Разминка" (3 мин), 1 балл за правильный ответ.

Связь информатики с биологией.

Задание для команды 1. В информатике это: Разновидность бумаги для печати на принтере. – В биологии это: Орган воздушного питания и газообмена растений. (Лист)

Задание для команды 2. В информатике это: Естественная или искусственная знаковая система для общения и передачи информации. – В биологии это: Часть полости рта. (Язык)

Задание для команды 1. В информатике это: Разговорное обозначение символа, используемого в адресе электронной почты. – В биологии это: Домашнее животное. (Собака)

Связь информатики со спортом.

Задание для команды 2. Разновидность носителя информации. — Спортивный снаряд для метания. (Диск)

Задание для команды 1. Синоним понятия "оператор в программе". — Спортивный коллектив. (Команда)

Связь информатики с транспортом.

Задание для команды 2. Программа для обслуживания периферийного устройства. — Шофер на английском языке. (Драйвер)

2 тур. "А ну-ка, угадай!". Во втором туре вам будут представлены вопросы и четыре варианта ответов. 2 балла за правильный ответ + 1 балл за быстроту.

1. Как называется человек на компьютерном языке? (Пользователь)
2. Какая из этих величин - из области информатики? (Килобайт)
3. Первым средством дальней связи принято считать: (Почту)
4. Что не является информационным процессом? (Утилизация)
5. Для чего память компьютера не предназначена? (преобразование информации)
6. Назовите наибольшую из предложенных единиц измерения информации. (Килобайт)
7. Назовите устройство ввода информации (Мышь)
8. Назовите устройство вывода информации (Монитор)
9. Как называется программа для работы с текстом? (Word)
10. Кто может заразить компьютер? (Вирусы)

3 тур «Опознай пословицу». Как звучат в оригинале программистские версии известных русских пословиц и поговорок. 3 балла за правильный ответ + 1 балл за скорость.

ЗАДАНИЯ	ОТВЕТЫ
Компьютер памятью не испортишь.	Кашу маслом не испортишь.
По ноутбуку встречают, по уму провожают	По одежке встречают, по уму провожают
Дареному компьютеру в системный блок не заглядывают.	Дареному коню в зубы не смотрят.
Скажи мне, какой у тебя компьютер, и я скажу, кто ты.	Скажи мне, кто твой друг, и я скажу, кто ты.
Вирусов бояться – в Интернет не ходить.	Волков бояться – в лес не ходить.
Антивирусная программа – залог здоровья компьютера	Чистота – залог здоровья

4 тур «Загадки». За каждую отгаданную загадку команде начисляется 5 баллов. Загадки будут звучать в стихотворной форме.

Загадка №1

Скромный серый колобок,
Длинный тонкий проводок,
Ну а на коробке -
Две или три кнопки.
В зоопарке есть зайчишка,
У компьютера есть ... (МЫШКА)

Загадка №2

Словно смелый капитан!
А на нем - горит экран.
Яркой радугой он дышит,
И на нем компьютер пишет
И рисует без запинки
Всевозможные картинки.
Наверху машины всей
Размещается ... (ДИСПЛЕЙ)

Загадка №3

Около дисплея - главный блок:
Там бежит электроток
К самым важным микросхемам.
Этот блок зовут ... (СИСТЕМНЫМ)

Загадка №4

По клавишам прыг да скок -
Бе-ре-ги но-го-ток!
Раз-два и готово -

Отстукали слово!

Вот где пальцам физкультура

Это вот - ... (КЛАВИАТУРА)

5 тур «Разгадай ребус». Команде засчитывается от 2 до 8 баллов, в зависимости от количества изображений в ребусе. Правила разгадывания ребусов – вам нужно определить что изображено на картинке, затем отбросить буквы в следующем порядке – если запятая внизу перевернутая, то значит нужно убрать букву в начале слова, если запятая сверху, это означает что нужно убрать букву в конце слова. Сколько запятых установлено, столько же букв нужно отбросить.

1. Принтер – при(з), (Е)nter
2. Шина – ши(ло), (охра)на
3. Сканер – (о)ска(р), не(бо), р(оза)
4. Ноутбук – (доми)но, ут(ка), бук(варь)
5. Модем – мо(ре), де(рево), до(м)
6. Монитор – (ли)мо(н), нит(ь), (х)ор
7. Планшет – план, (ми)ше(нь), т(ок)
8. Процессор – про(вод), (зая)ц, (л)ес, (му)сор
9. Винчестер – вин(т), ч(ас), (т)ест(о), (п)ер(о)
10. Разрешение – раз(мер), ре(мень), (ми)шен(ь), ие(роглиф)

Физкультминутка

Прежде чем перейти к следующему туру, нам необходимо сделать физкультпаузу.

Мы все вместе улыбнемся,

Подмигнем слегка друг другу,

Вправо, влево повернемся (повороты влево - вправо)

И кивнем затем по кругу. (наклоны влево-вправо)

Все идеи победили,

Вверх взметнулись наши руки. (поднимают руки вверх - вниз)

Груз забот с себя стряхнули

И продолжим путь науки. (встряхнули кистями рук)

6 тур «Конкурс капитанов». Сейчас капитаны попытаются составить из букв слова, связанные с информатикой, и дать определение данному слову. 10 баллов за правильный ответ + 5 баллов за определение.

1. ФИРОЦМНИАЯ
2. ПЮТЬМОКЕР
3. РИНПЕРТ
4. ОТИРМОН
5. АКЕСРН
6. ВЛАТАРИКАУ

Ответы:

1. Информация (всё, что нас окружает)
2. Компьютер (комплекс аппаратных и программных средств)
3. Принтер (устройство вывода информации на бумагу)
4. Монитор (устройство вывода информации на экран)
5. Сканер (устройство ввода графической и текстовой информации)
6. Клавиатура (устройство ввода информации)

Вот теперь, дружок, немного

Ты с компьютером знаком.

Если дальняя дорога

Приведет его в твой дом,

То скажи ты всем вокруг

«ВОТ КОМПЬЮТЕР- ВЕРНЫЙ ДРУГ».

Спасибо за игру.

4. Итог урока: Выставление оценок за урок.

Ғашықтар күніне арналған «Азамат жігіт – Ару қыз» топаралық сайысы

*Ж. А. Таттигалиева,
өндірістік оқыту шебері,
Қаратөбе колледжі,
Қаратөбе ауданы*

15 сәуір – Ғашықтар күні. Бұл күн өз мәртебесінде жаңадан аталып келе жатқан жас шыбық тәріздес. Әрбір қазақ баласы үшін махаббат пен достықты үндестірген осынау мерекенің жөні бір басқа. Міне, осы мерекеге орай біз колледж жастары жалпы ұлттық мерекені атап өтуге өз үлесімізді қосуды ойладық. Жаңадан тойлана бастаған Ғашықтар күнінде бұрыннан келе жатқан «Селт еткізер» қазақы салтымызды жаңғыртып, осы мерекенің дәстүрлі белгісі ретінде бір-бірімізге сыйлықтар табыстадық. Табыстайтын сыйлықтарды өз қолымызбен, арман-тілектерімізді үйлестіре отырып жасауды жөн көрдік. Бұл дәстүр тек ғашық жандар арасында ғана емес, жақындарымыздың жанына жылылық пен махаббат сыйлау үшін де қажет деп есептедік.

Мақсаты:

Білімділік: жас жігіттер мен қыздарды ұлттық тұрғыда халқымыздың әдет -ғұрпын, салт -дәстүрін қадірлейтін ұлтжанды, отансүйгіштік сезімдерге баулу;

Дамытушылық: дені сау, тәні сау, ұлттық сана -сезімі оянған жігіт -қыздардың рухани ойлау дәрежесін биікке көтеру;

Тәрбиелік: Парасаттылық, еңбекқорлық, іскерлік, шешендік, тапқырлық қасиеттері қалыптасқан жеке тұлғаны тәрбиелеу;

Кештің идеясы: Жас жігіт – қыздардың ұлттық дәстүр бойынша намыстарын шыңдап, ерік -жігерін сынға салып, қыз бен жігіт арасындағы шын достық пен адалдықты насихаттап, нағыз азамат -ару атануға баулу.

Барысы:

1-жүргізуші: Қош келдіңіздер, құрметті ұстаздар! Қымбатты қонақтар! Колледж студенттері. Ежелден-ақ адам баласы ұлы достық сезімін ерекше қадірлеп, қастерлеп келген. Соның әсері болса керек, әр халық осы сезімді құрметтеп, бағалануын тілеп, түрлі күндерді ойлап тапқан.

Енді елімізде махаббат пен достықты қастерлеудің жаңа дәуірі келе жатыр. Кіршіксіз махаббатқа толы жүрек иелері *Қозы Көрпеш пен Баян сұлу* күнін атап өтіп, осы күні барлық жақындарымызға, ғашықтарымызға сезімімізді білдіріп, құрмет көрсету әр қазақтың борышы болса керек. Бізде қазақ жастары көтерген осынау мәселелі кештен тыс қалмай біріге атсалысқалы отырмыз. Осындай үлкен мақсатпен өткізгелі отырған «Азамат жігіт – ару қыз» сайысына қош келдіңіздер.

2-жүргізуші: Бүгін біздің мектепте дүбірлі той,

Ден қойып, тыңдаңыздар, көңілді қой

Жырдан шашу шашылсын, күй күмбірлеп,

Қош келдіңіздер, халайық сергісін бой

Ендеше бүгінгі сайысымыздың қатысушылары, достықтың нағыз бейнесін көрсететін, өз тобының намысын арқалай келген, жеңіске деген жігерлері жанып тұрған азамат пен аруларымызды ортаға шақырайық.

1. Қозы Көрпеш – Баян сұлу I курс «Аспазшы» тобы
2. Ләйлі-Мәжнүн I курс «Газэлектрмен дәнекерлеуші» тобы
3. Төлеген – Жібек II курс «Аспазшы» тобы
4. Еңлік – Кебек II курс «Газэлектрмен дәнекерлеуші» тобы

1-жүргізуші: Ал, енді «Азамат жігіт – «Ару қыз» байқау кешіміздің бағдарламасымен таныс болыңыздар.

Сайыстың бөлімдері:

- ✓ «Мен қазақтың баласы...» Таныстыру
- ✓ «Әуелеген әсем ән» Жұптық ән
- ✓ «Өшпейді тарих, өлмейді...» Сурет салу (жырдан үзінді)
- ✓ «Құпия хаттар» Әр түрлі тапсырмалар
- ✓ «Қолөнер – зор өнер» Сыйлық сыйлау
- ✓ «Би төресі...» Вальс билеу

2-жүргізуші: Сайыста бақ сыналар, бап сыналар,

Бас жүлдені өнерлі, тапқыр алар.

Кім өнерлі, кім тапқыр – шешу қиын

Қазылар алқасы болмаса, нақ сын айтар, -

демекші, кез - келген сайыс бағалануы тиіс. Яғни, сайыстың ара - жігін ажыратып, әділдік айтып, тура шешім қабылдайтын қазылар алқасымен таныс болыңыздар.

1. М. Мералұлы атындағы тарихи-өлкетану музейінің директоры – Ажар Берікқалиқызы
2. Мұхит жастар бірлестігінің жетекшісі – Рақымжан Нұрланұлы
3. Аудандық мәдениет үйінің әншілері - Жарқын-Аяжан Бәйтеміровтар.

1-жүргізуші: Өз бойындағы өнерін, тапқырлығын, шешендігін көрсете білген жұп қана «Азамат жігіт пен ару қыз» атағын жеңіп алады. Енді, сайысқа қатысушылардың шығу нөмерлерін анықтау үшін, жеребе тастайық.

Жігіттер қыздарға гүл сыйлайық. (Гүлдің ішінен рет нөмерлерін анықтау бөлімі)

1. Қозы Көрпеш – Баян сұлу I курс «Аспазшы» тобының жұбы
2. Ләйлі-Мәжнүн I курс «Газэлектрмен дәнекерлеуші» тобының жұбы
3. Төлеген – Жібек II курс «Аспазшы» тобының жұбы
4. Еңлік – Кебек II курс «Газэлектрмен дәнекерлеуші» тобының жұбы

I. Таныстыру бөлімі

Топ алдына шыққанда басын иіп,

Сәлемдесу парызы әрбір жастың.

Өнерлерін паш етер сайыскерлермен,

Сәт те келіп қалғандай танысатын, - деп сайыскерлерімізді таныстыруға ортаға шақырайық. 1,2,3,4

Әділ қазылардан сайыскерлеріміздің таныстыру кезеңі бойынша балл беруін сұраймыз.

II. «Әуелеген әсем ән» Жұптық ән

«Өнерлі өрге жүзер» дейді халқым,

Өнерлі болсаң егер бұл да бір сын.

Қане жұртым көрелік өнерлерін,

Қағып таңдай, тамсанып, десіп шіркін, -

Ендеше, әр жұптың өз бойларындағы өнерлерін тамашалайық. 1,2,3,4

Әділ қазылардан сайыскерлеріміздің таныстыру кезеңі бойынша балл беруін сұраймыз.

III. «Өшпейді тарих, өлмейді...»

Қазағымыздың ұлттық махаббаттарының көрнісі, достықтың нағыз айнасына айналған ғашықтар жырынан үзінді көрсету. (әрбір жұп өздерінің топ атауларына сәйкес берілген ғашықтар жырының кейіпкерлерін бейнелейді)

Әділ қазылардан сайыскерлеріміздің таныстыру кезеңі бойынша балл беруін сұраймыз.

IV. «Қолөнер – зор өнер».

Бұрын қазақтың қыз - жігіттері бір - бірінің достықтарын нығайта түсу үшін сыйлық тарту еткен.

Мінекей, сіздерге де қазақы дәстүрмен өз жұптарыңызға сыйлық табыстау қажет деп шарт

қойылған болатын. Ендеше, сыйлық тарт

у кезегі де келіп жетті. Қанекей, өз жұптарыңызға жақсы тілекпен бірге сыйлық-тарыңызды

ұсынуларыңызды сұраймыз.

Әділ қазылардан сайыскерлеріміздің таныстыру кезеңі бойынша балл беруін сұраймыз.

V. «Би төресі...»

Вальс деген әр бидің төресі ғой

Жігіт пен қыз бидің сол иесі ғой.

Сұлулықты серік қып дөңгеленсе
Өнердің шырағының жаңғаны ғой.
Сайыскерлер әсем әуен ырғағында би билеп жарысады.
Әділ қазылардан сайыскерлеріміздің таныстыру кезеңі бойынша балл беруін сұраймыз.
Сайысымыздың қорытындысын жариялау үшін сөзді әділқазыларға береміз.

Қорытынды:

Мінекей, сондай жомарт сенің халқың,
Ешқашан жоғалтпаған ата –салтын.
Жас ұрпақ, ойлан, өзін біл тарихтан,
Қазақ боп қал, қадірле қазақ халқын!- деп бүгінгі қазақ жастарымыздың ортасына тастаған
үндеуімізге орай кешімізге келген құрметті қонақтарымызға сыйлықтарымыз бар. Қабыл
алыңыздар!
Еліміздің ертеңі жас ұрпақ! Аяулы сұлу Баянның сіңлілері мен батыр Қозының інілері!
Біз ұсынған дәстүрді аяқасты етпей, осы мерекенің кең таралған тұрақты "Белгісі" ретінде бір-
бірімізге сыйлық сыйлауды дәстүрге айналдыруға атсалысатындарыңызға сенімдіміз!
Сау болыңыздар.

"Ұстаз бақыты - озып туған шәкірті"

Ұстаз деген ұғым бар, мына дүниеде.
Ілмейтінді ілдіретін, білмейтінді білдіретін.
Санаға ақыл ұялататын, арманды алдан
қиялататын. Өмірді ұғынуыңа себеп болатын,
тірлікке кіруіңе көмек болатын. Әр кезде
аялайтын, дәрісті аямайтын. Бықсытпайтын,
жандыратын. Тұлғалық табиғатын мәңгілік
қалдыратын. Ұғымы ұшар биікпен пара-пар
ұстаздың бірінен біздер де тәлім алдық.

Шәкірттеріне аса мейірімді, сөзіне берік,
шынышыл мінезді, жүрегі батыр, өнегесі асыл,
жаны жомарт, пейілі дарқан, ерен еңбекшіл,
байламы берік, ойы өткір ұстаздар!

«Асыл мұра» журналынан

 Толганыс

Наурыз мерекесін қалай өткіземіз?

Н. Т. Есенаманова,
№44 «Мерей» бөбекжайы,
тәрбиеші,
Орал қаласы

Ұлыстың Ұлы күні – Наурызды қарсы алар күнде алыс емес. Осыған орай Наурыз мейрамын
тойлау дәстүрін орнықтыра түссек, балаларға оның мәнін кеңірек түсіндірсек.

Жаңа Жылды тойлауда, оған алдын ала дайындалуымыз ерекше болады. Бір қарбалас жұмыс басталады. Балалар да Жаңа Жылды асыға күтеді. Себебі бұл мерекеде Аяз ата мен Ақшақар ерекше орын алады. Әрбір ертеңгілігімізде Аяз атаны қалай шақырып, қалай қарсы алуымызды көп ойланып, пікір таластырып, бір шешімге келеміз. Наурыз мерекесінде, Қыдыр атаны да осылай асыға күтсек.

Бір ғасырға жуық уақыт салтымызға еніп, санамызға сіңіп кеткен қаңтарда Жаңа жылды қарсы алуға кішкентай бүлдіршіндер түгел, өзіміз де ықыласпен кірісеміз. Әр түрлі дәмді-дәмді дастарқан жайып, бір ерекше көңіл күймен әзірленеміз. Бұл мерекенің балаларға ұнайтын себебі - Аяз ата келіп, әр балаға бас-басына сыйлық беретіні, баланың аты бала, сәл ғана ілтипаттың өзіне өсетін, бөбек үшін осындай шағын сыйлық, көтеріңкі көңіл күй қажет ақ.

Өзім тәлім-тәрбие беретін топтағы балаларда Жаңа Жыл басталмай жатып-ақ «Аяз Ата қашан келеді?», «Аяз Ата маған сыйлық береді». «Аяз ата немен келеді?», «Мен тақпағымды қатты айтамын» деген сәбилік көңіл күймен айтылған сөздерді жиі естеймін. «Шіркін, бұл балалар ертең Наурыз мерекесінде осылай асыға күтсе ғой», деп ойладым. Жаңа Жылда берілетін әр балаға сыйлығымызды Наурыз мерекесінде де сыйласақ.

Сонда Наурыз мерекесінде балалар асыға күтер ме еді? Көп жыл көзімізден таса болған қасиетті мерекеміз 1988 жылдан бастап тойланып келеді. Наурыз күні үлкендерден бата алу үлкен мәртебе саналған. Наурыз ертеңгілігімізге ұлттық киімдерін кейіп, ата-әжелер көп келіп, ақ баталарын берсе деп ойлаймын. Әжелеріміз пісірген Наурыз көжеден ауыз тисек.

Бала - біздің ертеңіміз, сондықтан, халықтық салтымыз, ұлттық дәстүріміз мәңгілікке орнығып қалуы үшін, Ұлттық мерекеміз туралы балаға үйретуден бастауымыз керек. Наурыз мерекесі - біздің Жаңа Жылымыз, ұлттық мерекемізді ардақтап, ұрпағымыздың санасына сіңіру-әр атананың, тәрбиешінің парызы деп білемін.

«Мектеп жасына дейінгі балалардың дамуын бағалау жүйесі және индикаторлар құрылымы»

Ж. Н. Мухамбеталиева .,

Мичурин жалпы орта білім беретін

мектеп-балабақшасы,

балабақша тәрбиешісі

Балалық шақ – адам өмірінің ең тамаша әрі маңызды кезеңі, бұл кезде болашақ азаматтың денсаулығы қалыптасады, өмірлік тәжірибесі жинақталады және тұлға болып қалыптасуы жүзеге асады.

Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған бағдарламалардың мектеп бағдарламаларынан айырмашылығы, баланың балабақшадағы бүкіл өмірі айтарлықтай жан-жақты суреттеледі. Міне, сондықтан мектепке дейінгі жастағы балалардың білімін болжамдау, іскерлік пен дағдыны айқындауды толық мөлшерде тіреу ете алмайды. Бұл жастағы бала үшін белгілі бір білімді игеріп алудың тәсілдері маңызды.

Мектепке дейінгі жаста бала дамуының алдағы өмірлік негізі қаланады. Л.Н.Толстой: «Бес жасар баладан маған дейін – бір-ақ қадам. Жаңа туғаннан бес жасар балаға дейін ғаламат аралық». Дей тұрғанмен бұл баланың басына неғұрлым молырақ білім құюға тырысу қажет дегенді білдірмейді. Мұнан гөрі мектеп жасына дейінгі баланы ойлауға, дербестігін дамытуға, ой-пікірі мен бағалау тәуелсіздігіне, көре білуге үйрету айтарлықтай маңыздырақ.

Осыған байланысты қазіргі кезеңде мектеп жасына дейінгі балаларға білім беру жаңа – біліктілік парадигмасына сәйкес құрылады, яғни білім берудің негізгі мақсаты мектепке дейінгі балалар бойында негізгі біліктіліктерді қалыптастыру болып отыр. Бұл мақсат білімнің жылдам ескіруіне, жаңа жағдайларда білімді қолдануға қатысты әмбебеп қабілеттердің жоқтығына байланысты. Біліктіліктердің білім, іскерлік және дағдыдан принциптік айырмашылығы, адам оларды игеріп, білім берудің бұл нәтижесін, яғни қалыптасқан біліктілікті қызметтің басқа түрлерінде пайдалана алатындығы болып табылады.

Сондықтан тәрбиеленушілердің бойында шешуші біліктіліктерді қалыптастыру қазіргі кезеңде мектепке дейінгі білім берудің әлеуетті міндеттердің бірі болып табылады:

Танымдық – қоршаған орта туралы белгілі бір түсініктердің, жетілген психикалық үрдістердің болуы, жаңа ақпарат тауып, қолдана білуге қабілеттілік;

Коммуникативтік-тілдік – өз қатарластарымен және ересектермен өзара қарым-қатынас орната білуді дамыту, негізгі тіл нормаларын меңгеру;

Денсаулық сақтаушы – салауатты өмір салтына әдеттену, сенсорлық-қозғалыстық-кіші және үлкен моториканы дамыту;

Әлеуметтік – бұл әлеуметпен бірге (отбасы, қатарластары, елдегі және әлемдегі ересек адамдар) қалыптасу және әрекет ете білу;

Шығармашылық – нысана мен шынайы құбылыстардың қасиеттерін ажырата отырып, қабылдау, бақылай білу; музыка, бейнелеу өнері мен суретшілер, халық өнері туралы өнертану ұғымдарының кейбір негіздері.

Бұл ретте әрбір жас кезеңі біліктіліктерді меңгерудің белгілі бір дәрежесімен сипатталады. Баланың білім беру салаларының бірінде табысты болуы оның басқа білім беру саласындағы табыстылығы мен даму деңгейіне байланысты. Осы тұрғыдан шыға отырып, стандартта педагогикалық үрдісті ұйымдастырудың 3 маңызды қағидасы берілген: ойында, қатынасуда, еңбекте жүзеге асатын ықпалдастық, жіктеу, жекелеу. Және де басты екпін педагогикалық үрдісті ұйымдастыруға түсіріледі, оның барысында бала оқытылады, тәрбиеленеді және дами түседі.

Балалардың даму индикаторларына негізделген мониторингтің жаңа жүйесі бала дамуын бақылап отырудың басқа жолдарын топшалап отыр. Баланы кешенді сүйемелдеуді басқару үрдісінің негізін біліктіліктің даму мониторингімен жеке білім беру траекториясы бойынша оның қозғалысын жобалау құрайды. Бұл ретте мониторингтің мақсатты бағдары баланың бес білім саласы бойынша біліктілікті даму көрсеткіштері, ал бағалау формасы – индикаторлар жүйесі болып табылады.

Индикаторлар – баланың білім беру траекториясында жылжу көрсеткіші. Яғни индикаторлар тәрбиешілерге балалардың жетістіктер мониторингін жүргізуге, баланың жеке даму жоспарын құруға және мынадай құрылымға ие болуға мүмкіндік береді. Индикаторлар жүйесі біліктілікті дамытудың 3 деңгейі бар деп жобалайды:

-Бала қандай да бір әрекетті ересекпен бірге немесе оның көрсетуімен жаңғыртады;

-Бала өзінің не істеп отырғанын түсінеді, яғни бірі білім қоры болады;

-Бала өзі білетін және істей алатындарын ересектің көмегінсіз пайдаланады;

Мектепке дейінгі балалардың біліктілікті даму көрсеткіштерімен қалай жұмыс істеу керек?

Баланың білікті дамуын бағалау жүйесі біліктілікті дамытудың үш шартты деңгейімен көрсетіледі:

I деңгей – бала осы не басқа іс-әрекетті жасайды;

II деңгей – бала не істейтінін түсінеді;

III деңгей – бала өзінің білетінін қолданады.

1 деңгейде

Тәрбиешілерге балалардың біліктілікті даму көрсеткіштерін зерделеу қажет. Барлық деректер бүкіл бес білім беру саласы бойынша әр балаға ашылған жеке карталарға кіргізіледі. 2-3 жасар баланың жетілу деңгейін сипаттайтын біліктілікті даму көрсеткіштері 3-4 жастағы бала үшін қайталанбайды, өйткені ол жасы айырмашылығы шегіне қарай оларды қолдану деңгейінде игеруі тиіс. Бұлай болмаған жағдайда, осы бағыттағы жұмыс келесі жас кезеңінде жалғасады, үйретудің жаңа амалдары мен әдістері таңдалады. Индикатор көрсеткіштерді игеру дәрежесін үш деңгейде тіркейді – «жаңғыртады (қайта көрсетеді)», «түсінеді», «қолданады». Жеке байқау картасында, бірінші «Жылдың басы» графасында біліктілікті даму көрсеткішін игеру деңгейі тіркеледі: жаңғыртады (ж), түсінеді (т), қолданады (қ). «Барлығы» графасында индикаторлардың жалпы саны есептеліп, пайызы шығарылады.

«Тәрбиешінің міндеттері» делінген төртінші графада білікті даму көрсеткіштерін баланың неліктен меңгермеуінің себептері мен ерекшеліктері көрсетіліп, баламен жеке жұмыс жүргізу міндеттері қойылады.

2 кезеңде

Алынған деректер негізінде бала дамуы білім беру траекториясының жеке картасы толтырылады. Жеке білім беру бағытының картасы «баланың таяудағы даму аймағын» ескере

отырып толтырылады. «Таяудағы даму аймағы» дегенде баланың ендігі өздігінен қолдана білетін меңгеріп алған әрекеттері тәсілі мен тек ересектермен бірге ғана жақсы көрсете алатын тәсілі арасындағы айырмашылықты ұғыну керек. Тәрбиешілер педагогикалық үрдісті ұйымдастыру барысында әр аптаға циклограмма құрады, сондықтан оларға жеке білім беру бағытында көзделген ойындар мен жаттығулар қажет.

3 кезеңде

Педагогикалық үрдіс тиімділігінің тұтас көрінісін жасау үшін балалардың барлық топтары үшін әр біліктілік бойынша жинақталған кесте толтырылады. «Жыл басында», «Жыл соңында» графаларына баланың жеке бақылау картасынан алынған көрсеткіштер саны, яғни баланың жаңғыртқаны (ж), түсінетіні (т), қолданатыны (к) көсетіледі. «Барлығы» жолында осы көрсеткішті меңгеру деңгейімен балалардың жалпы саны, балалардың жалпы санынан алғандағы осы көрсеткіштің орындалу пайызы беріледі.

Осылайша, индикаторлар негізінде бала дамуының қарқынын айқындау тәрбиешілерге әрбір баланың өзінің даму деңгейінде ұстап тұруға, жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктері есебі негізінде оның алға басуы үшін жағдай жасауға жол ашады. Сүйемелдеуге жүйелі, кешенді және саралау сипатын беруде тәрбиешілерге бала портфолиосы жәрдемдеседі. Сүйемелдеудің үздіксіздігі оның барлық жас кезеңдерінде іске асырылатындығында. Портфолиода бала туралы оның балабақшаға келген сәтінен бастап, бітіргенге дейінгі мәліметтері бар. Сүйемелдеудің кешендігі мектепке дейінгі ұйым мамандары: психологтың, логопедтің, дене тәрбиесі нұсқаушысының, музыка жетекшісінің және т.б. үйлескен жұмысынан көрініс табады. Сүйемелдеудің дифференциялануы тәрбиеленуші үшін проблеманың барынша пайдалы шешілуін, әдістер мен тәсілдер жеке таңдалуын ниет етеді.

Сонымен, мониторингтің жаңа жүйесі педагогтер қолында баланың даму деңгейі туралы сенімді және шын ақпараттың болуына мүмкіндік береді, бұл оны сапалы түрде жеке сүйемелдеуге ықпал етеді.

Мазмұны

✚ Педагогикалық тәжірибе		
Жабық тұқымды өсімдіктердің көптүрлілігі. Жабық тұқымдылардың табиғаттағы және адам шаруашылығындағы маңызы.	Ж.З. Жунусова	2
Д.М. Сибиряк «Приемыш».	Датова Г.М.	5
Перевод чисел из одной системы счисления в другую.	Имаканова В.А	7
Ұлыбритания. Мемлекеттің құрамы мен құрылымы. Табиғат жағдайлары мен ресурстары. Халқы.	А.Н. Қадырғалиева	10
Ұйымдастырылған оқу іс- әрекетінің технологиялық картасы. Жануарлардың қысқы тіршілігі.	Н.М.Днекешева	12
✚ Әдістемелік баяндама		
Рефлексия: педагогтің өзіндік дамуы мен кәсіби өсуі .	А.М. Абишева	15
Современные методы и приемы обучения первоклассников.	Метлина Е.В.	18
Математика сабақтарында сындарлы (конструктивті) теориялық оқытуға негізделген тәсілдің түйінді идеяларын қолдану.	А.Т. Утегенова.	22
Зачетная система как средство предупреждения неуспеваемости.	Марьянова С.Н	25
✚ Мұғалім шеберханасы		
«Абылай хан».	Н.Қ.Аманжолова	28
Отбасы. (дүниетану 2сынып).	Н.Б. Байдашева	29
Қызықты сәт.	Г.С Габбасова.	31
Согласованное определение (8 класс).	Джанибекова З.Н.	34
Глагол.	Ешмухамбетова А.Д.	36
Батырмалы ортадан тепкіш электросорапты кондырғысымен мұнайды өндіру.	Н.М. Жумағалиева.	38
Фотоэффект құбылысын түсіндіру Эйнштейн формуласы.	С.М.Жуматаева	41
Всё о наречии (грамматическая). Весенний мотив (лексическая).	Зайцева Т.Н.	43
В. Ю. Драгунский. «Он живой и светится».	Исанова М.Е.	44
«Сколько? Который? счет в пределах десяти».	Каюбалиева Г.К.	46
«Ой тұжырымы». Ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінің технологиялық картасы.	А.Ғ.Бекмашева	48
✚ Мұғалім ізденісі		
«Земноводные и пресмыкающиеся животные».	Ермеғалиева Н. М.	52
«Музыка әлеміне саяхат». Ұйымдастырылған оқу әрекетінің технологиялық картасы.	С.Ниязова	55
Ер Төстік және оның достары.	А.Қ.Уразова	57
✚ Тілдердің үш тұғырлығы		
When I am 25.	К.Е.Сисенова.	58
Create your own band.	У.М.Ажикенова	60
✚ Кәсіптік білім беру		
Кәсіби мектептің курс оқушыларын оқыту әдістемесіндегі ерекшеліктер.	Қ.Ә.Байдалиев	63
«Болашақ маманның тұлғалық құзыреттілігі».	К. У.Ишанова	65
✚ Сабақтан тыс шара		
«Ана - өмірдің шуағы».	С. И. Раймкулова	68
Интеллектуальная игра «Умники и умницы».	Г. М. Сагидуллина	71
Ғашықтар күніне арналған «Азамат жігіт – Ару қыз» топаралық сайысы.	Ж. А. Таттиғалиева	74
✚ Толғаныс		
Наурыз мерекесі қалай өткіземіз?	Н. Т. Есенаманова	77

«Өрлеу» жаршысы

Ғылыми-әдістемелік «Ұстаз» журналының қосымшасы

Мереке құтты болсын, әріптестер!

Сіздерді шұғылалы көктемнің алғашқы мерекесі – 8 наурыз Халықаралық әйелдер күнімен және көктің тынысын тыңдап, жердің тамырын басқан, тұрмыс тіршілігін табиғат анамен тығыз байланыстырған - 22 наурыз мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Біздің қазіргі қоғамымызда әйел тек отбасының береке-бірлігін ойлайтын тұлға ғана емес, ол мемлекеттің өмірге және саяси мәселелерге белсене араласатын қоғам мүшесі. Сондықтан біздің елімізде әйел адамның әлеуметтік қорғалуына, олардың өмір сүру деңгейін арттыруға ерекше маңыз беріледі. Ана қуанышы, әйел қуанышы – әр үйдің, отбасының, Отанның мерейі.

Тарихи тамыры тереңге бойлаған аз-Наурыз дана халқымызда қай кезде де еңсесі биік елдіктің іргесі сөгілмес бірліктің, ырыс пен ынтымақтың мерекесі болып келген.

Тіршілік атаулыға жан бітіп, жасарып, жаңаратын, табиғат-әлем көгеріп, көктейтін шақ.

Қыстың қыспағынан құтылып, арқа-бас кеңейетін, мейрам-шаттыққа кенелетін осынау жайдарман шаққа жеткен әрбір жанды шығыстың жаңа жылымен құттықтаймын!

Наурыз мерекесі баршаңызға жаңа жетістіктер, молшылық пен татулық әкелсін. Әрқашанда аспанымыз ашық, көк туымыз көкте желбіреп тұра берсін. Қой жылы ел тыныш, туған жер аман болып, әр отбасында шат көңіл, бақыт пен береке шаттық құрсын!

Ұлыс оң болып, Қыдыр ата қолдап жүрсін! Мерекелі тірлік, берекелі бірлік жасай берсін!

Құрметпен,
институт директоры С. С. Измуханбетова

Өнеге

Күләш Мүбәрәкқызы: «Негізгі міндетіміз – дәріс беру, білімімізді, біліктілігімізді облыс педагогтеріне тарату»

«Әйел – Ана, әйел – бақыт, әйел – жыр...» осы сөздердің астарында қаншама мағына жатыр десеңізші... Үнемі дөңгелек жүзінен мейірімділіктің лебі есіп, жайдарлы да әдемі келбетімен

дараланып тұратын, тамаша ұстаз, әріптесіміз, тақырыбымыздың арқауы болар

жан – Күләш Мүбәрәкқызы Мұратова бүгінде зейнеткерлік жасқа жетіп отыр.

Тәуелсіз ел атанып, төбемізге ту тігіп, тіліміздің мәртебесі артып, әлемге атымызды танытып жатқан кезеңде ұлттың, елдің болашағы – жас ұрпақ тәрбиесіне көңіл бөлінген шақта ғұмырының 35 жылын педагогикалық салаға арнаған Күләш Мүбәрәкқызының кәсіби шыңдалған ұстаз екенін өмір жолдарының өзі дәлелдеп тұрғандай.

Күләш Мүбәрәкқызы 1957 жылдың 18 наурызында Батыс Қазақстан облысы, Чапаев ауданы (қазіргі Акжайық), Бітік ауылында дүниеге келген. Қарапайым отбасында жарық дүние есігін ашқан Күләш апай үлкен шаңырақта тәрбиеленді. Сыныптай сырғыған оқушылық өмірін Первомай совхозының мектеп-интернаты қабырғасында өткізіп, аталған білім ошағын 1974 жылдары тәмамдайды.

-Сол кездері тек қана екі-ақ мамандықты тандаушы едік. Біреуі дәрігер мамандығы болса, екіншісі – мұғалім. Мен өзім бала кезімнен дәрігер болуды армандап едім. Қазақ тілі пәнінен Марияш Оспанқызы деген өте ұлағатты ұстаз сабақ берді. Осы пәнге қызығушылығымды оятқан да сол кісі. Ол мені жалпы қазақ тілі пәні бойынша дайындады.

Мектеп қабырғасында жүріп, олимпиадаларға қатысып, жүлделі орындардан көрініп, мазмұндама, шығармалардан үнемі бестік баға алатынымын. Оныншы класта мамандық таңдаған кезде қазақ тілі мен әдебиет пәнінің мұғалімі боламын деп шештім. Марияш Оспанқызы маған: «Сенен жақсы тіл маманы шығады», - дейтін.

Сөйтіп, кейіпкеріміз онжылдық мектепті аяқтап, бұрынғы А.Пушкин атындағы педагогикалық институтқа құжат тапсырады. Ондағы ойы – тіл маманы болу еді.

– 1974 жылы қалаға келген кезде, Жүрсін деген құдашам қарсылап, пәтеріне алып барды. Мектепті жаңа бітірген кезім, қаланы жетік білмеймін. Құдашам екеуіміз, институтқа бет алдық. Құжат тапсыратын тізімге қарап тұрсақ, қазақ тілі мен әдебиеті және тарих пәніне қабылдау емтихандары бірдей, алайда қазақ тіліне құжат тапсырғандардың саны басымырақ болды. Содан құдашам қазақ тілі бөліміне кісі көп, өте алмай қаласың, одан да тарихқа тапсыр, – деді. Сөйтіп, тарихқа тапсыр дегенге, мен де тапсыра салыппын. Әрине, тарихты жақтырмаймын деп айта алмаймын.

Тарих пәнінен де жақсы мұғалімдер сабақ берді. Сөйтіп тарихшы болып шыға келдім. Мектепте оқып жүргенде Баян деген құрбым екеуіміз

Алматыға барамыз деп дайындалдық. Өкінішке орай, онжылдықты аяқтар шақта ол ауырып қалды да, Алматы қаласына бара алмай қалдық. Мен де бір өзім үлкен қалаға аттануға бата алмадым, – деді ұлағатты ұстаз.

Күләш Мүбәрәкқызы 1979 жылы Орал қаласындағы А.С.Пушкин атындағы педагогикалық институттың тарих және педагогика факультетін тарих, қоғамтану пәні мұғалімі және тәрбие әдіскері мамандығы бойынша бітіріп, алғашқы еңбек жолын Жаңақала ауданы, Жаңақала орта мектебінде бастады. Жоғары оқу орнын бітіріп, жастық жігерімен жұмысқа кіріскен жас маман, 1983 жылға дейін Жаңақала ауданында мамандығы бойынша еңбек етті.

1983-92 жылдары отбасы жағдайымен Жезқазған облысының Жайрем қаласында тұрып, мектепте орын болмауына байланысты Жайрем кен байыту комбинатында ведомстволық балабақша тәрбиешісі, кейін аға

тәрбиеші-әдіскер ретінде жұмыс жасады. Қазақ мектептерінде орын болмағандықтан, 1983-86 жылдары орыс балабақшасында жұмыс жасап, 1986 жылы тұңғыш «Қарлығаш» деген қазақ

балабақшасы ашылып, сонда әуелі тәрбиеші, одан кейін әдіскер болып еңбек жолын жалғастырды.

Күләш Мүбәрәкқызы 1992 жылдары қасиетті туған жер топырағына оралып, орта мектепте тарих пәнінің мұғалімі және интернат тәрбиешісі болып еңбек етеді. 1995 жылы облыс орталығына қоныс аударған Күләш апай 2003 жылға дейін М.Ықсанов атындағы №36 орта мектепте тарих пәнінен дәріс береді. Ортасына сыйлы, өз ісіне тиянақты, жүктелген жауапкершілікті абыроймен атқарған ол 2003-2006 жылдар аралығында «Ақ ниет» гимназиясында мамандығы бойынша еңбек ете жүріп, директордың ғылыми-әдістемелік жұмыс бойынша орынбасары міндетін қоса атқарды. 2007-2008 жылдары азаматтық білім беруден «Азамат Жобасы» бағдарламасы бойынша Батыс Қазақстан аймағында тренер болды.

Ұлағатты ұстаз, тәжірибелі маманның жеке өміріне тоқталатын болсақ, ата-анасы қарапайым ауыл еңбеккерлері. Күләш апай он баланың екіншісі. Ол Жаңақалада тұрмыс құрып, екі баланың анасы атанады. Жолдасы қарапайым еңбек адамы, жүргізуші болып жұмыс жасайды. 1981 жылы дүниеге келген ұлы Жаңақалада, ал 1984 жылғы ұлы Қарағанды облысында дүниеге келеді. Екі баласы да отбасын құрып, өз алдарына шаңырақ түтетіп отырған бір-бір үйдің отағасы. Бір баласы сауда саласында еңбек етсе, екіншісі КПО.б.в компаниясында Ақсай қаласында қызмет етуде. Тәтті қылықтарымен сүйсіндірер Айлана, Илана және Алияр атты немерелері бар. Келіндері де білімді мамандық иелері.

-Тұңғыш немерем Айлана алты жаста, даярлық тобына барып жүр. Орысша, ағылшынша онға дейін санайды. Ағылшынша тақпақты тақылдап тұрып айтады, -дейді сүйікті әже немересінің бал қылығына сүйсініп.

1995 жылы білікті ұстаз М. Ықсанов атындағы №36 мектепте алтыншы класқа жетекшілік жасап, 2001 жылы алғашқы түлектері мектеп бітірерде Тәуелсіздіктің 10 жылдығы қарасаңымен тұспа-тұс келіп,соңғы қоңырау салтанатына облыс әкімі Қ.Көшербаев, қала әкімі В.Мұқатаев, облыстық білім басқармасының басшысы Е.Қасымбеков келіп, қатысты. Күләш апай әлі күнге дейін білім ұясынан түлеп ұшқан қарлығаштарымен тығыз байланыс орнатып келеді. Қазір түлектері әр салада жемісті еңбек етуде.

2006 жылдың шілде айынан БҚО педагог кадрлардың біліктілігін арттыру және қайта даярлау институтына келеді. Әлия

Борисқызымен бірге түрлі олимпиадалар, ғылыми жоба ұйымдастырып, озат тәжірибе мектебін басқарды. Ол әдіскер болғандықтан тәрбие жөнінде көптеген басылымдарды оқып, оның сан саласы бойынша дайындалды. 2012 жылдан бастап кафедраның аға оқытушысы, 2013 жылдың наурызынан бастап тұлғаны тәрбиелеу және әлеуметтендіру кафедрасының меңгерушісі қызметін үлкен жауапкершілікпен атқарып келеді.

- 2007-2011 жылдан бастап патриотизм,

адамгершілік, тәрбие саласында облыстық конференциялар өткіздік. 2006 жылы институтқа келгенде тәрбиеге қатысты «Құқық бұзушылықтың алдын алу», «Толиранттылық сабақтары», «Жас ұрпақты тәрбиелеу», «Азаматтық және патриоттық тәрбие: жағдайы, мәселелері және шешу жолдары» т.б. шаралар және дәстүрлі түрде өтетін «Алтын ұя» байқауын институт ұйымдастыратын, ал бүгінгі таңда облыстық білім басқармасы қолға алды. Жыл сайын облыс педагогтерінің басын қосып, республикалық, халықаралық деңгейдегі конференциялар мен семинарлар ұйымдастыру жолға қойылды. Осындай түрлі шараларға республика көлемінде қонақтарда шақырылып тұрады, – дейді К.Мұратова.

Күләш Мүбәрәкқызының 2006 жылдан бастап бірқатар әдістемелік жинақтары, әдістемелік құралдары, ұсынымдары және мақалалар жинақтары жарық көрді. Сонымен бірге тәжірибелі ұстаздың институт жанынан шығатын «Жайық ұстазы» және «Ұстаз» журналында және облыстық, республикалық басылымдарда тәрбиеге қатысты сан алуан мақалалары жарияланып келеді.

- 2013 жылы Астана қаласында болып, Білім және ғылым министрлігінің тапсырмасымен 12 жылдық оқыту аясында бес облыстан Астана, Қарағанды, Ақтөбе қалаларынан келген мамандар ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім департаментінің директоры Жонтаева Жаңыл Алпамысқызының қабылдауында болып,

жаңа тұжырымдаманың жобасын жасадық, – дейді кейіпкеріміз.

Өз ісінің маманы Күләш Мүбәрәкқызы қалалық білім беру бөлімі, облыстық білім басқармасының «Құрмет грамотасымен», ОПКБА және ҚДИ-дың «Алғыс хатымен» және «Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы БҚО ПҚБАИ «Құрмет грамотасымен» марапатталды. Жаңа әдіс-тәсілмен түрлендіріп жұмыс істейтін, білікті, шебер маманды ұжымы, көпшілік қауым әр уақытта үлгі тұтады.

– Қазір «Өрлеу» болып құрылымы өзгерді. Бұрын орталық болатын, қазір кафедраға айналды. Алғашында әрине қиындау болды, қазір өз жұмысымызға әбден төселдік. Міндетімізді жақсы түсінеміз. Өзіміз де көп нәрсені үйрендік. 2013 жылдан бастап меңгеруші болып жұмыс жасаймын. Өте жауапты іс. Негізгі міндетіміз – дәріс беру,

білімімізді, біліктілігімізді облыс педагогтеріне тарату. Кафедраның бір ерекшелігі – бірнеше категория бойынша жұмыс жасайтыны. Біздің кафедра мектеп директорларынан бастап, әлеуметтік педагог, қосымша білім беру, колледж, дене тәрбиесі, сынып жетекшісі, музыканттар, тәлімгерлер т.б. категориялармен жұмыс жасайды. Оған қаншама дайындық керек. Әріптестерім туралы айта кетсем, Сайра Кировқызы менен бұрын жұмыс істеп келеді. Ақжарқын Жексенбайқызын өзімнің кафедрамның мүшесі деп санаймын. Жеміс Өнесқызы, Зайлағи Валиұлы, Рысханым Жолбосынқызы өз ісінің білікті мамандары. Әскербек Тұрланұлының келгеніне көп болмаса да, өте еңбекқор екенін байқатты. Институтта ұйымдастырылатын іс-шаралар Сайра Кировқызысыз, спорттық сайыстар Зайлағи Валиұлысыз өтпейді. Қандай сайыс болмасын барлығы бір кісідей атсалысады, ән де салады, доп та ойнайды, – деп, кейіпкеріміз ұжымының ұйымшылдығын мақтанышпен жеткізді.

Шәкірттерін білім нәрімен сусындатып, тәлім-тәрбие беру, жақсы қасиеттерді бойына дарытып, адамгершілік рухта бағыт-бағдар беруде ұстаздың еңбегі зор. Сондықтан бүгін әңгімеге тартқан Күләш Мүбәрәкқызы әріптестері арасында да әрдайым қасиетті тұлға ретінде ерекшеледі.

Толқын ЗӘКӘРИЯҚЫЗЫ

Әріптес туралы сөз

Б.С.Туржанова,

«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы»

АҚ филиалы «БҚО ПҚБАИ»,

Талдау және мониторинг бөлімінің басшысы

Күләш Мүбәрәкқызы - асыл жар, қадірлі ана, мейірімді ене, сүйікті әже.

«Тәрбиелі бала инабатты анадан шығады», - демекші екі ұлына берген тәрбиесін еңбекпен жалғастырып отырған Күләш Мүбәрәкқызы үш немеренің әжесі, берекеті мен шаттығы тасыған отбасының ұйтқысы.

Еңбек жолын қарапайым мұғалімдіктен бастаған Күләш - әдіскер, тренер, аға оқытушы, кафедра меңгерушісіне дейінгі аралықта айтқан уәдесіне берік, берілген тапсырманы уақытында, табандылықпен орындайтын, жұмыс бабында жолдастық қарым-қатынасты, адамгершілікті, жауапкершілік пен адалдықты ылғи биік ұстай алатын - ұстаздардың ұстазы.

Кәсіби шыңдалу жолындағы іс-тәжірибелері, әдістемелік құралдары, тест жинақтары, авторлық бағдарламалары республикалық, халықаралық деңгейдегі конференциялар мен семинарларда талқыланып, үздік бағаларға қорғалды. Нәтижесінде қалалық, облыстық, республикалық марапаттауларға ие болды. Сонымен қатар облыс педагогтеріне де іс-тәжірибелерін таратуда үлгі насихат жүргізіп, көмегін аямаған, түрлі байқаулар мен сайыстарға жетелеген – ӘРІПТЕС.

Әріптесіміздің алдынан өткен жүздеген шәкірттері де ғылыми жобалар мен олимпиада жүлдегерлері, жоба жұмыстарының жеңімпаздары, қазіргі білім мамандары әр салада еңбек етеді. Ұстазының жеке баланың қабілетін ашуда ерінбей шығармашылыққа баулып тәрбиелегенін мақтанышпен айтады.

Құрметті зейнетке шығу жолында жалпы педагог қауымға, болашақ жас ұрпаққа берген тәлім – тәрбиесі, игі істері, адал еңбегін мақтан тұтқан, әріптесімізге «аяулы әже» ретінде немере тәрбиесінде игі істердің жаршысы болуына тілектестік білдіреміз!